

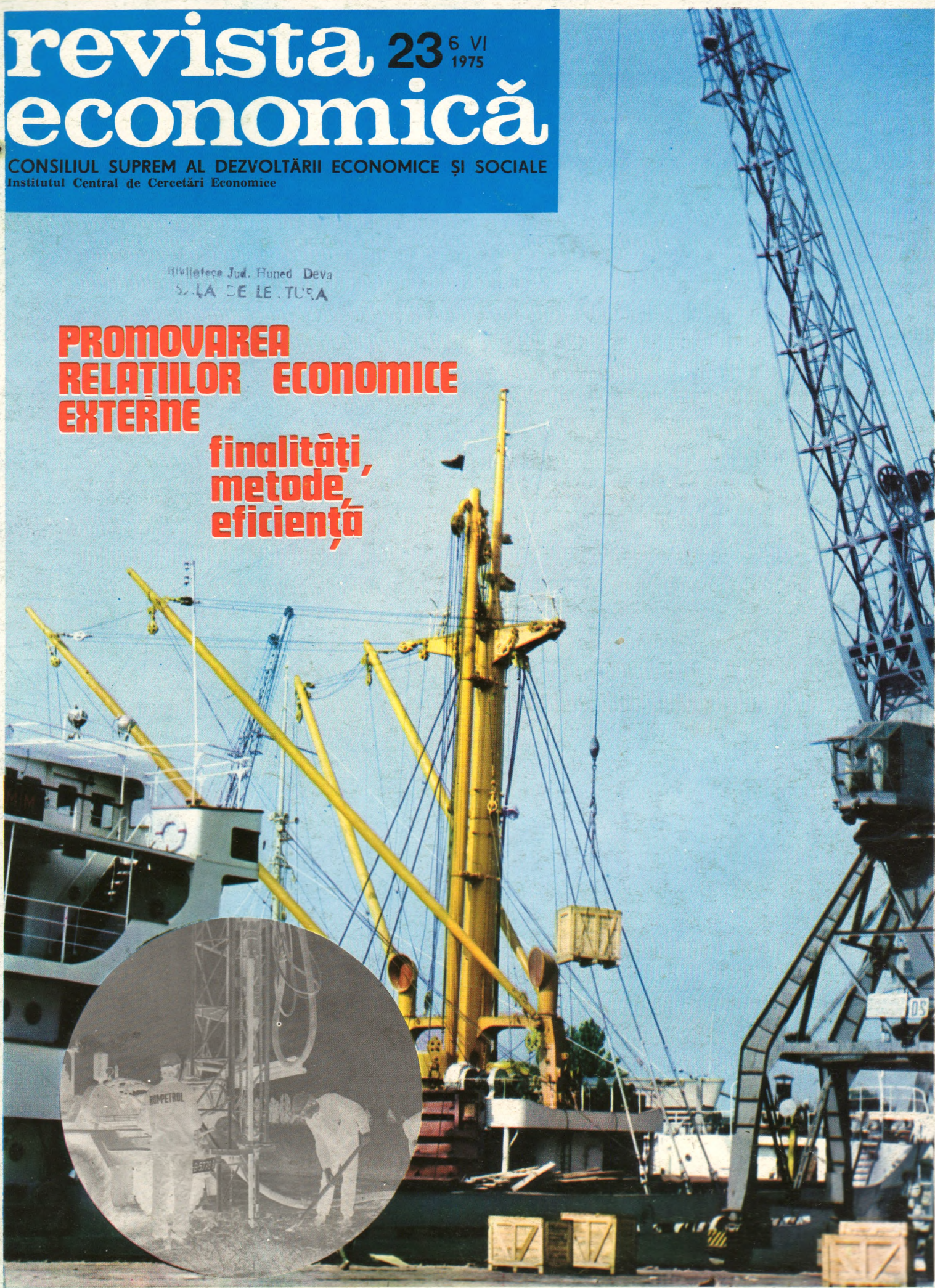
revista 23 ^{6 VI} 1975 economică

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

Biblioteca Jud. Huned. Deva
SALA DE LECTURA

PROMOVAREA RELAȚIILOR ECONOMICE EXTERNE

finalități,
metode,
eficiență

CLUJ

RETROSPECTIVA oferă cîteva coordonate semnificative pentru dezvoltarea economico-socială a acestui ținut cu îndelungate tradiții industriale și culturale. Bogatele tradiții industriale ale județului Cluj erau „valorificate” în perioada antebelică prin dezvoltarea prioritara doar a industriei ușoare, alimentare, a materialelor de construcții și extractive. Pe ansamblu, ponderea producției industriale în producția totală a județului reprezenta circa 30% în 1938.

Anii socialismului au determinat — și în acest județ — profunde mutații calitative în profil economic. Ca urmare a volumului sporit de investiții alocat în dinamică — din care peste 50% destinat anual dezvoltării industriei — încă din 1953 industria a devenit ramura preponderentă a economiei clujene. Această tendință s-a accentuat în continuare, astfel încît în 1971 producția industrială a avut o contribuție de 79% în producția globală a județului, pondere care a înregistrat în dinamică sporuri substanțiale. În cei 30 de ani de construcție socialistă au fost edificate peste 20 de puternice unități economice, au fost modernizate și dezvoltate vechile capacități de producție. Au fost puse în funcțiune numeroase obiective: întreprinderea „Carbochim”, „Tehnofrig”, întreprinderea de confecții „Flacăra” la Cluj, cea de mobilă IPROFIL și Combinatul de celuloză în Dej, Complexul de prelucrare a lemnului la Gherla etc.

Odată cu transformarea industriei în ramură conducătoare a economiei județului, prin dirijarea investițiilor spre ramurile industriale de bază s-a modernizat și structura producției. În 1970 metalurgia feroasă trece pe primul loc în volumul producției globale industriale, depășind pentru prima dată industria alimentară.

Anul 1973 conturează o nouă modificare calitativă importantă în structura producției industriale — pe care studiile de prognoză o accentuează pe viitor — concretizată în ascendența accelerată a producției industriale constructoare de mașini spre locul 1 în rîndul ramurilor industriei județului. Amploarea dezvoltării devine mai sugestivă prin apelul la date comparative. În 1974 producția anului 1948 se realiza în numai 12 zile, în timp ce în ansamblul economiei naționale județul ocupa

locul 1 la producția de substanțe abrazive, 2 la cea de antibiotice, minereu de fier extras și încălțăminte de piele, 3 la ciment, celuloză și produse zaharoase. În continuare se va accentua ponderea industriei în producția totală a județului, prevăzîndu-se o creștere a volumului producției industriale în 1975 de circa 2 ori față de 1970, și de 3 ori în comparație cu 1965. Strategia dezvoltării în cincinalul viitor — prin alocarea în continuare a investițiilor cu prio-

toare și a întregului set de mașini agricole care au permis un grad ridicat de mecanizare a procesului de producție (în 1974 reveneau 80 ha pe un tractor), asigurarea necesarului de îngrășăminte, insecticide, ierbicide, biostimulatori, utilizarea cu eficiență a fondului funciar.

Dezvoltarea în cincinalul viitor urmărește o creștere prioritara a producției zootehnice, iar în cadrul producției vegetale o astfel de proiectare a structurii culturilor încît să se asigure un amplament rațional în care cerealele să fie preponderente.

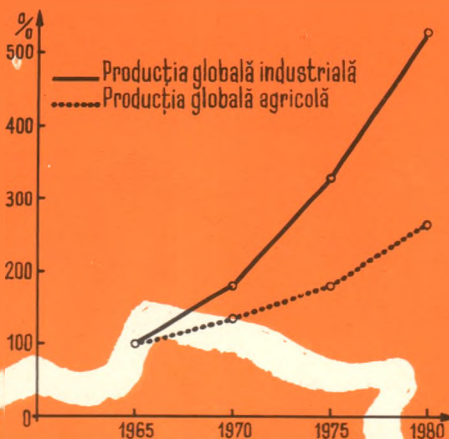
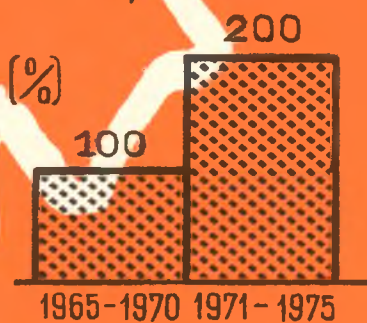
Creșterea permanentă a venitului național, concomitent cu sporirea fondului de consum au asigurat an de an posibilități sporite de satisfacere a necesităților populației. În paralel cu sporirea veniturilor din retribuirea muncii, populația județului a beneficiat de venituri tot mai mari și din fondurile sociale de consum, folosite atît pentru sprijinirea materială a membrilor societății, cît și pentru finanțarea unor acțiuni de interes general: ocrotirea sănătății, ridicarea nivelului de instruire a populației, răspîndirea culturii și artei etc.

Obiectivele industriale, agricole, de prestări de servicii și social-edilitare prevăzute, vor crea condiții pentru transformarea unor localități ca Gilău, Călățele, Aghireșu, Apahida, Mociu, Bonțida, în centre social-economice puternic dezvoltate. Alături de ele Clujul, Huedinul, Turda, Gherla sau municipiul Dej vor cunoaște în continuare o dezvoltare economică susținută.

Clujul este moștenitorul unei bogate și valoroase tradiții culturale, reprezentînd pentru Transilvania ceea ce înseamnă Iașul pentru Moldova. Învățămîntul de cultură generală, profesional, tehnic de specialitate a cunoscut în anii noștri o puternică dezvoltare. La acestea se adaugă modernizarea învățămîntului superior în institute și facultăți în care se desfășoară și o bogată activitate de cercetare științifică.

Clujul reprezintă un exemplu tipic — alături de numeroase alte județe ale țării — de modul în care valențele socialismului se îmbină și potențează tradiții istorice, sporind aportul fiecărui județ la edificarea viitorului comunist al patriei.

Investiții în industrie

ritate în industrie — va permite menținerea unui spor ridicat al producției industriale (cu 60% în 1980 față de 1975).

Agricultura județului se prezintă ca o ramură în plin proces de modernizare, cu o accentuată tentă de dezvoltare intensivă. Creșterea accelerată a producției globale agricole (183%) în 1975 și 264% în 1980 față de 1965 a însemnat luarea în considerare a unui complex corelat de factori: asigurarea unui parc de trac-

SEMNIIFICAȚIILE ACTULUI REVOLUȚIONAR AL NAȚIONALIZĂRII

ERA LA ÎNCEPUTUL VERII ANULUI 1948. La 11 iunie steagurile purpurii împodobiseră fațadele întreprinderilor vestind întregii țări o nouă și importantă cucerire a clasei muncitoare, care se adăuga șiragului de victorii înăugurate de insurecția națională armată antifascistă și antiimperialistă din August '44: venise ziua „Marii preluări“, a naționalizării principalelor mijloace de producție, eveniment de însemnătate primordială în istoria patriei noastre. A fost un act profund revoluționar, cu o semnificație politică deosebită, înfăptuit de clasa muncitoare, în frunte cu avangarda sa, partidul comunistilor, care a creat importante poziții socialiste în economia națională.

Astfel prindeau viață vechile idealuri ale poporului nostru, care figurau la loc de cinste încă în programul primului partid revoluționar al clasei muncitoare din România, elaborat cu peste opt decenii în urmă: „Numai prefacerea mijloacelor de producție... din proprietatea privată a unei clase în proprietate socială a societății întregi și prefacerea producției de mărfuri în producție socialistă condusă pentru societate și prin societate, numai această prefacere poate face ca producțiunea în mare și rodnicia din ce în ce mai mare a muncii să fie, în loc de izvor de sărăcie, de apăsare, de nesiguranță, de înjosire, un izvor de bunăstare și dezvoltare armonioasă în toate privințele“.

Cea mai mare parte a avuției naționale — bogățiile solului și subsolului, mijloacele de producție din industrie și transporturi, băncile și societățile de asigurări — au intrat, prin naționalizare, în stăpînirea muncitorilor, ale întregului popor, care a devenit proprietarul a tot ceea ce hărnicia și inteligența sa au creat de-a lungul secolelor. Odată cu aceasta porțile fabricilor și uzinelor s-au închis pentru totdeauna în fața celor ce se considerau stăpîni pe veci ai economiei românești, în fața celor puțini, îmbogățiți prin sudoarea maselor largi de oameni ai muncii.

În anii aceia marile evenimente se succedau cu rapiditate; era ritmul impus de revoluția socialistă, de necesitatea comprimării timpului, a realizării cât mai grabnice a aceluși „mîine“ pentru care luptaseră decenii de-a rîndul cei mai buni fii ai patriei. Timpul începea acum să lucreze pentru cei mulți, pentru viitorul care căpăta contururi tot mai precise și de care ne apropiam cu pașii gigantici ai revoluției socialiste. La mai puțin de șase luni de la preluarea deplină de către clasa muncitoare a puterii politice, erau smulse definitiv de sub dominația exploataților și principalele pîrghii economice. Se înfăptuia astfel prima mare acțiune, cu caracter decisiv, întreprinsă de statul socialist, care a dus la lichidarea exploatării omului de către om în sectoare vitale ale economiei naționale și a creat premisele necesare modificării profilului economic al țării. „**Primul act care a avut un rol hotărîtor în desfășurarea revoluției socialiste, spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, l-a constituit trecerea principalelor mijloace de producție din industrie, la 11 iunie 1948, în mîinile poporului; naționalizarea a deschis o etapă nouă în istoria relațiilor de producție din țara noastră, a dus la lichidarea marii burghezii industriale și financiare, la crearea unui puternic sector de stat în economie, a permis trecerea la conducerea planificată a economiei naționale**“.

Asigurînd trecerea în proprietatea întregului popor a principalelor mijloace de producție și creînd astfel premisele pentru industrializarea socialistă, pentru progresul rapid și multilateral al forțelor de producție, naționalizarea a pus în același timp bazele unui nou tip de relații, socialiste, între oameni. Exproprierea exploataților și instaurarea proprietății socialiste au modificat baza vieții materiale, au dus la înlăturarea inegalității economice și politice de clasă, creînd o temelie solidă pentru afirmarea dreptății

socială. Clasa muncitoare, producătoare a tuturor bunurilor materiale, a căpătat conștiința de proprietar al mijloacelor de producție, conștiință pe care și-a afirmat-o cu vigoare încă în ziua naționalizării: „**de azi înainte noi, muncitorii, conducem, noi administrăm bunurile care ne aparțin nouă, poporului**“, iar „**cîștigul se va întoarce la noi, sub formă de fabrici mai multe, școli, spitale, bunuri mai multe de tot felul**“.

Dubla calitate de producător și proprietar presupunea însă **obligații și răspunderi** deosebite. Că știe să muncească bine și cu pricepere — clasa noastră muncitoare o dovedise de mult. Acum trebuia să-și dovedească priceperea și în conducerea economiei, în gospodărirea judicioasă a avuției naționale, a acelei avuții care de-acum înainte va servi nu îmbogățirii și huzurului unei minorități, ci propriilor sale interese, înfloririi multilaterale a vieții materiale și spirituale a celor mulți. **A fost un examen al maturității și al încrederii pe care clasa muncitoare, ca în atîtea alte rînduri, l-a absolvit cu succes.** Dispensîndu-se fără regret de vechii patroni, cei care pînă mai ieri minuiau strungul sau ciocanul au fost instalați în posturi de directori, de conducere a activității economico-financiare; manifestînd o înaltă responsabilitate politică și animați de un profund spirit patriotic, cei cărora li s-a încredințat de către partid sarcina să conducă fabricile, uzinele au asigurat o funcționare normală a acestora, confirmînd pe deplin, în bătălia pentru sporirea producției, încrederea ce le-a fost acordată.

Perioada care a trecut de la naționalizare nu este lungă, dar este suficientă pentru a demonstra **viabilitatea acestui act irevocabil, capacitatea clasei muncitoare de a conduce destinele acestei țări.** Istoria i-a dezmințit crunt pe cei ce proceau instaurarea haosului în întreprinderile naționalizate, prăbușirea economiei românești. Deținînd atît puterea politică, cît și cea economică, aplicînd în mod creator principiile generale ale construcției socialiste la condițiile concrete ale țării noastre, partidul și statul au elaborat un vast program de construire a bazei tehnico-materiale a socialismului, de consolidare și generalizare a relațiilor de producție socialiste, de îmbunătățire a condițiilor de viață și de muncă ale celor ce muncesc. Drept rezultat România socialistă se înfățișează astăzi ca un stat industrial-agrar, cu o industrie dinamică ce se dezvoltă în ritm intens pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii contemporane, cu o agricultură socialistă în plin progres. Industria — ramura conducătoare a economiei — va avea la sfîrșitul acestui an o producție de peste 37 ori mai mare decît în anul naționalizării. Paralel cu sporirea producției au fost asimilate numeroase produse de înalt nivel calitativ, care satisfac în condiții tot mai bune cerințele economiei naționale. S-a îmbunătățit în același timp nivelul de trai al oamenilor muncii, au crescut veniturile din retribuții și din fondul social, s-a intensificat procesul de instruire și culturizare a maselor. Timpul lucrează pentru cei mulți...

În prezent eforturile și energiile creatoare ale întregului nostru popor sînt consacrate îndeplinirii înainte de termen a sarcinilor actualului plan cincinal. De pe întreg cuprinsul țării sosesc vești care arată că, desfășurînd cu entuziasm o impresionantă întrecere socialistă, sute de colective de întreprinderi au devansat realizarea cincinalului, au ridicat calitatea activității economice. De pe această treaptă, mai înaltă, a dezvoltării noastre economice pornim cu încredere în traducerea în viață a istoricelor hotărîri ale Congresului al XI-lea al partidului, în realizarea programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism.

CERINȚELE ECONOMICE OBIECTIVE ALE DESĂVÎRȘIRII UNITĂȚII STATULUI NAȚIONAL ROMÂN (II)

GRANDIOASA adunare populară de la Alba Iulia — consacrată istoricului eveniment al primei uniri politice a țărilor române realizată sub Mihai Viteazul și a împlinirii a două milenii de la atestarea documentară a orașului ce avea să fie prima capitală a țărilor reunite sub sceptrul legendarului „domn al Țării Românești, al Ardealului și a toată Țara Moldovei” — a constituit un prilej emoționant, de înaltă cinstitoare a tuturor celor ce au luptat și și-au dat viața pentru cauza libertății naționale și sociale, pentru făurirea unei Români puterice, libere și independente.

Participarea la această evocare a gloriei străbune, a tovarășului Nicolae Ceaușescu — care întruchipează în mod strălucit năzuințele cele mai înalte și voința fermă a întregii noastre națiuni — a constituit o reafirmare a voinței neștrămutate a tuturor celor ce trăiesc în țara noastră, de a păstra și duce mai departe cuceririle înaintașilor noștri pe tărîmul politic, social, economic, pe drumul făuririi civilizației socialiste multilateral dezvoltate pe pămîntul României.

În cuvîntarea sa — subliniată de ovațiile tuturor celor prezenți și ascultată cu profund interes de întreaga țară — tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că ceea

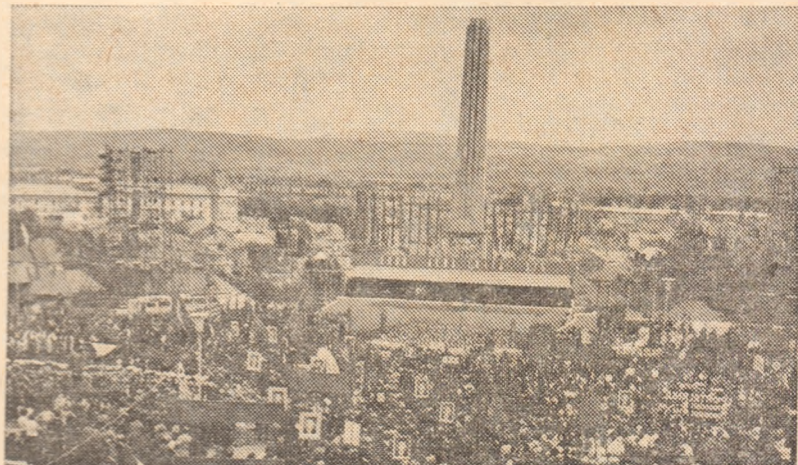
ce a caracterizat întotdeauna, de-a lungul secolelor, viața și luptele românilor, au fost legăturile strînse, permanente între voievodatele de pe teritoriul Transilvaniei, apoi dintre Țara Românească, Moldova, Transilvania și Dobrogea. „Trebuie să spunem cu tărie — a arătat secretarul general al partidului — că păstrarea acestor legături și comunități nu ar fi fost posibilă dacă între toate aceste teritorii, între populația care a locuit de milenii aici nu ar fi existat o strînsă unitate din toate punctele de vedere. Este bine să spunem aceasta acum, pentru a lua aminte și anumiți istorici care preamăresc dominația imperialistă, cotropirea popoarelor și care încearcă să jignească națiunea română”.

Faptele istoriei dovedesc din plin necesitatea obiectivă a unirii politice a țărilor române, într-un singur stat centralizat. În studiul pe care îl publicăm în acest număr (continuare din numărul precedent al revistei noastre), dr. Ioan Tiberian aduce mărturia documentelor vremii, românești și străine, prin care se confirmă continuitatea comunității de viață economică a românilor în decursul timpului și în pofida oricărui impedimente.

EVOLUȚIA legăturilor economice dintre Transilvania și vechea Românie în anii 1876—1886 din perioada Convenției — pe 10 ani — încheiată în 1875 între România și Austro-Ungaria și care a deschis drumul semnării unor convenții similare în anii 1876—1877, precum și a unor aranjamente comerciale cu alte state — ilustrează aspirația și lupta pentru cucerirea independenței de stat a României de sub suzeranitatea opresoare a imperiului otoman. Convenția din 1875 a favorizat dezvoltarea comerțului dintre cele două state. În primii ani ai aplicării ei s-au dezvoltat și legăturile economice dintre țările române; schimburile între Transilvania și vechea Românie primesc un nou impuls. Totodată, Convenția vamală, intrată în vigoare la 1 iunie 1876, a adus excepționale avantaje exportului de produse industriale austro-ungare în România și a intensificat, în schimb, importul de cereale și vite. Astfel, convenția contravenea intereselor latifundiarilor maghiari. Sub presiunea moșierimii maghiare, cercurile conducătoare ale imperiului austro-ungar au luat măsuri privind reducerea importului de vite, piei, lînă și cereale din România. Acest lucru a avut repercusiuni negative asupra unor ramuri întregi ale industriei transilvane și asupra unor domenii ale economiei din vechea Românie. În cercurile comercianților și industriașilor transilvăneni închiderea graniței cu România, care s-a făcut mai simțită de la sfîrșitul anului 1877, era considerată ca „cea mai mare calamitate... Pentru industria și comerțul transilvănean — se subliniază într-un raport al Camerei de comerț și industrie din Brașov — nu poate fi concepută o apăsare mai mare decît aceste interziceri. La noi nu există o dorință mai generală și mai adîncă simțită decît reîntoarcerea la comunicația liberă cu țara vecină (România — n.n.) de care bunăstarea noastră economică este strîns și profund legată¹⁾. În raportul Camerei

de comerț și industrie din Cluj, întocmit în colaborare cu reprezentanții Camerelor din Brașov și Arad, se scrie că „din produsele noastre industriale mai bine de 14% sau a șaptea parte trece în România”. În continuare, se apreciază că aceste mărfuri sint confecționate „conform cu trebuințele populației din acea țară, cu care sintem în legătură de sute de ani, ele sint avizate a se vinde exclusiv pe piețele acelei țări și nici că se pot vinde pe alte piețe”. Se subliniază că în interesul industriei Transilvaniei „...întreținerea legăturilor comerciale cu România are o însemnătate deosebită²⁾”.

DATORITĂ caracterului obiectiv necesar, legăturile economice între Transilvania și vechea Românie și-au manifestat din plin capacitatea de rezistență și în momentele cele mai grele, din anii războiului vamal dintre Austro-Ungaria și România (1886—1891). Dovada cea mai convingătoare „a inoportunității acestei lupte economice și am putea spune a imposibilității ei — constema în raportul său Camera de comerț și industrie din Cluj — e oferită de mulțimea de date care rezultă din traficul nostru feroviar cu țara vecină³⁾”, de continuare a legăturilor dintre cele două părți ale teritoriului național românesc, în pofida măsurilor politico-administrative arbitrare luate de monarhia austro-ungară. În aceste condiții grele, a fost utili-

ALBA IULIA 1975 — emoționantă evocare și cinstitoare a luptătorilor pentru eliberare națională și socială, pentru unirea românilor într-un singur stat independent și suveran.

zate noi forme adecvate situației. Astfel, o parte din vitele care în perioada anterioară erau „exportate” din România în Transilvania, prin vămile ei, erau trimise acum prin Serbia⁴⁾. De asemenea, unele mărfuri din Transilvania se trimiteau, ală-

¹⁾ Bericht der Handels-und Gewerbekammer in Kronstadt über die Gewerbe — Handels und Verkehrsverhältnisse... für die Jahre 1878 und 1879/Raportul Camerei de comerț și industrie din Brașov, privind situația industriei, comerțului și circulației mărfurilor..., pe anii 1878 și 1879/Brașov, 1882, p. 34. În continuare vom utiliza pentru rapoartele Camerelor de comerț și industrie numai traducerea românească a textului prescurtat.

²⁾ Raportul Camerei de comerț și industrie din Cluj, supliment la nr. 11 și 12. Publicat în „Buletinul Ministerului Agriculturii, Industriei, Comerțului și Domeniilor”, București, I (1885), p. 176.

³⁾ Raportul Camerei de comerț și industrie din Cluj pe anii 1886—1889, Cluj, 1890, p. 12.

⁴⁾ Raportul Camerei de comerț și industrie din Cluj pe anul 1891, Cluj, 1892, p. 23—26.

turi de produse ale industriei austriece, în Germania, Olanda sau Elveția unde erau „naturalizate“ și exportate în România ca produse ale economiei acestor țări⁹).

Dificultățile economice cauzate de restrângerea forțată a legăturilor între cele două părți ale teritoriului național român au determinat transferarea mai multor fabrici și ateliere meșteșugărești peste munți, în vechea Românie. Odată cu industriașii, au trecut munții — de cele mai multe ori împreună cu familiile — și un însemnat număr de muncitori, meseriași, calfe, ucenici, indiferent de naționalitate¹⁰).

Războiul vamal a dovedit că cercurile conducătoare ale monarhiei, în pofida eforturilor lor, n-au reușit să creeze o coeziune economică între diferite regiuni ale imperiului; mai mult chiar, aceste măsuri au adâncit și accentuat forțele centrifuge. Orientarea firească a economiei transilvane înspre sud și răsărit nu a putut fi întoarsă în sens contrar. Mărfurile din Transilvania aveau stringentă nevoie de piața din vechea Românie, căci cu excepția materiilor prime — rîvnite de capitaliștii din apusul imperiului habsburgic — și a unor produse semifabricate, ele nu-și găseau deosebire acolo. Împrejurarea că se „exporta“ aproape numai în vechea Românie... „respectiv lipsa totală a unui mare comerț către părțile îndepărtate ale Austro-Ungariei a avut ca urmare că articolele industriale transilvănene au o atît de lamentabil de mică desfacere în comitatele Ungariei“¹¹). În același timp, imperiul austro-ungar n-a putut împiedica dezvoltarea industriei din vechea Românie. Ca urmare a măsurilor adoptate de către statul român privind protejarea și încurajarea industriei naționale, ritmul ei de dezvoltare a crescut în pofida multor greutăți. Dificultățile de aprovizionare și desfacere din perioada 1886—1891 au ușurat pătrunderea capitalului străin în economia Transilvaniei, îndeosebi în industria extractivă, siderurgică și textilă.

Pierderile suferite de industria și comerțul austro-ungar, precum și dificultățile economice și fenomenele demografice negative (emigrarea populației din Transilvania spre vechea Românie și spre alte țări și continente) au determinat guvernul Austro-Ungariei să reînceapă tratative cu România. **Măsurile cercurilor conducătoare ale imperiului habsburgic de a scinda unitatea economică a teritoriului național românesc nu au produs rezultat scontat.** Clasele dominante din Austro-Ungaria s-au străduit în zadar prin măsuri arbitrare să întrerupă dezvoltarea legăturilor economice dintre Transilvania și vechea Românie. În anul 1891 se pune capăt în mod oficial războiului vamal, fapt salutat de comercianții, industriașii și meșteșugarii de toate naționalitățile din Transilvania. Cercurile de afaceri din Transilvania își manifestau în mod insistent dorința de a se încheia o convenție nouă, de durată și reciproc avantajoasă. Ele preconizau să se facă investiții de capital în „întreprinderi care să fabrice astfel de produse cărora pe lângă o desfacere corespunzătoare în interior să le fie asigurat exportul eficient în România“¹²). Prin intensificarea schimburilor economice cu vechea Românie, industriașii ardeleni căutau să atenueze dezavantajele fabricilor din Transilvania față de cele maghiare și austriece care le concureau puternic pe piața locală, lucru înlesnit evident de granițele vamale comune. „Cete întregi de agenți comerciali ai celor mai mari fabrici din Austria au vizitat și cele mai mici sate din patria noastră — se spune într-un raport al Camerei de comerț și industrie din Brașov — și au vîndut mărfuri la prețuri derizorii“¹³).

ANALIZĂ amplă a situației economice dificile, ca urmare a diminuării legăturilor economice firești între Transilvania și vechea Româ-

nie, este cuprinsă în documentele Congresului Securilor, care a avut loc în 1902 la Tușnad. În aceste documente se demonstrează convingător — îndeosebi cu date din regiunile unde locuiesc și secui — că dezvoltarea industriei transilvane are nevoie de piața din România; se afirmă categoric că „nu se poate concursa cu piețele din Apus datorită distanțelor mari care încarcă cheltuielile de transport“, în timp ce vecinătatea vechii Românie reprezintă un mare „avantaj pentru industria din secuime“¹⁴).

Industria alimentară din Transilvania avea mare nevoie de materii prime din vechea Românie, dar pentru cerealele românești taxa de import era prea mare. De asemenea, tarifele căilor ferate pentru transportul mărfurilor pe teritoriul Transilvaniei erau foarte ridicate. „Un avantaj incalculabil pentru morile din Bu-

„Istoria însăși a confirmat justețea și necesitatea obiectivă a actului săvîrșit de Mihai Viteazul...

„Ideea unirii țărilor românești, idealurile formării unui stat puternic pe meleagurile Daciei nu au putut fi ucise niciodată, pentru că ele sînt adînc împlintate în inșeși sîngele, în conștiința și spiritul întregului nostru popor!“

NICOLAE CEAUȘESCU

dapesta față de morile din provincie — constată Camera de comerț și industrie din Oradea — este că ele prelucrează grînele românești și sîrbești, produse care sosesesc mai ieftin la Budapesta decît la morile din Oradea“¹⁵). De asemenea, din cauza greutăților de aprovizionare cu porumb de peste Carpați suferea și industria de spirt din Transilvania. Ca mijloc de a opri scumpirea cîrni, se cerea cu insistență să se aprobe importul de vite din Românie. Reprezentanții cercurilor de afaceri din Transilvania apreciau că pentru tratativele cu România importul de vite și cereale ar fi constituit „cel mai bun obiect de negociere“ pentru obținerea de înlesniri la exportul de produse industriale. Industriașii transilvăneni urmăreau cu cel mai viu interes ca odată cu reducerea taxelor vamale asupra produselor agricole aduse din vechea Românie să obțină scutiri sau reduceri de astfel de taxe la mărfurile ce le „exportau“ aici. Totodată scumpirea produselor agricole, îndeosebi a cerealelor, presupunea înrăutățirea condițiilor de viață ale muncitorilor și intensificarea acțiunilor lor pentru sporirea salariilor, ceea ce însemna ridicarea costului fabricatelor, restrîngîndu-se astfel posibilitățile burgheziei transilvane de a-și desface mărfurile. De aceea, în condițiile concurenței copleșitoare a industriei din centrul imperiului, ale creșterii nemulțumirilor diferitelor categorii de salariați, ale acțiunilor revendicative tot mai frecvente ale muncitorilor, capitaliștii din Transilvania erau interesați ca — în această direcție — la unele alimente de larg consum prețurile să nu crească. De pildă, nevoia imperioasă de porumb, atît pentru producția industrială, cît și pentru necesitățile aprovizionării populației, i-a determinat pe fabricanții transilvăneni să protesteze energic împotriva proiectului de sporire a taxelor vamale la porumbul importat din Românie. Această urcare de taxe vamale o considerau ca „nemotivată, problematică și primejdioasă“. Taxele vamale ridicate asupra produselor agricole din vechea Românie au reprezentat un avantaj pentru moșieri, în același timp ele au contribuit la scăderea nivelului de trai al salariaților și au favorizat emigrarea.

ÎN rapoartele Camerelor de comerț și industrie din Transilvania se demonștra că cercurile conducătoare din vechea Românie doresc încheierea unei convenții reciproc avantajoase¹⁶. Într-un raport al Camerei de comerț și industrie din Brașov se scrie: „Cine urmărește atent atitudinea în probleme economice a oamenilor politici români, care au un rol determinant în statul vecin, nu poate tăgădui că ea nu este și nu poate fi prietenoasă față de năzuințele noastre de export“¹⁷). Din cauză că Austro-Ungaria nu a acceptat importul de vite din Românie și a fixat taxe vamale ridicate la cerealele românești, schimburile de mărfuri între Transilvania și vechea Românie au fost stînjinite. Totodată, la distribuirea cotelor de materii prime, atît cartelurile cît și guvernul maghiar nu luau în considerare, în măsura necesară, fabricile din Transilvania. De pildă, din totalul cantităților de țitei aduse din Românie, contingentul repartizat rafinăriiilor din Transilvania era absolut insuficient; din această cauză ele nu funcționau cu întreaga lor capacitate. De aceea, Camera de comerț și industrie din Brașov adresîndu-se Ministerului comerțului maghiar cerea „ca la împărțirea contingentului pretențiile îndreptățite ale rafinăriiilor din Brașov să fie considerate în măsură mai mare ca pînă acum“¹⁸). Este semnificativ că aceste cereri s-au repetat în fiecare an, pînă la izbucnirea primului război mondial. Camerele de comerț și industrie din Transilvania s-au adresat guvernului din Budapesta cu numeroase plîngeri împotriva limitării posibilităților de aprovizionare a întreprinderilor de pe teritoriul circumscripțiilor lor cu cărbune, fier brut ș.a. (ce se obțineau în Transilvania), în favoarea celor din zonele centrale ale imperiului. „Exportul“ de cărbuni în Românie a scăzut și mai mult. Camera de comerț și industrie din Arad în raportul său pe anul 1902 conșemna că acest produs a fost depozitat de jumătate din piața sa naturală de desfacere și numai atunci se poate aștepta înflorirea bazinului carbonifer din Valea Jiului cînd „obstacolul artificial al transportului în Românie — taxele vamale ridicate — vor fi desființate și Valea Jiului va fi legată cu o cale ferată directă, prin pasul Surduc, la rețeaua Căilor Ferate Române“¹⁹).

⁵) Raportul consulului general din Budapesta, partea comercială, întocmit în 1890, 7/19 noiembrie. În: Raporturi economice ale legațiunilor și consulatelor României, București, Seria IX, 1891, noiembrie, p. 62.

⁶) A brassai kereskedelmi — es iparegysület (Asociația comercială și industrială din Brașov). Memoriu nr. 50, înaintat, în iulie 1886, ministrului maghiar al agriculturii, industriei și comerțului, semnat de Graf Schweinitz Gyula, Königesz Janos, Sztorny Jozsef. (Arhivele Statului București, Colecția microfilme din R. P. Ungară, rola XXIX, Arhiva Națională a Ungariei, fond Ministerul Comerțului K; 231, doc. 1997/1886).

⁷) Raportul Camerei de comerț și industrie din Brașov pe anul 1889, Brașov, 1890, p. 8.

⁸) Raportul Camerei de comerț și industrie din Brașov pe anul 1893, Brașov, p. 6.

⁹) Raportul Camerei de comerț și industrie din Brașov pe anul 1895, Brașov, 1896, p. 83—84; Raportul Camerei de comerț și industrie din Cluj pe anul 1892, Cluj, 1893, p. 30.

¹⁰) A Székely Kongresszus szervezete, tagjainak nevsora, tárgyalása és határozatai (Organizarea, lista membrilor, dezbaterilor și hotărârile Congresului secuiesc). Dat. la tipar de Buday Barna, secretar principal al congresului, Budapesta, 1902, p. 282.

¹¹) Raportul Camerei de comerț și industrie din Oradea pe anul 1893, p. 66.

¹²) Proces-verbal al ședinței plenare din 2 decembrie 1913 a Camerei de comerț și industrie din Timișoara, p. 235.

¹³) Raportul Camerei de comerț și industrie din Brașov pe anul 1902, p. 2.

¹⁴) Raportul Camerei de comerț și industrie din Brașov pe anul 1910, Brașov, 1911, p. 72.

¹⁵) Raportul Camerei de comerț și industrie din Arad pe anul 1902, Arad, 1903, p. 37.

Dezvoltarea industriei din Transilvania, îndeosebi în ultimele două decenii ale existenței imperiului austro-ungar, a avut loc în condițiile procesului de concentrare și centralizare monopolistă a forțelor de producție din Austro-Ungaria, ale pătrunderii masive a capitalului austriac, maghiar, german ș.a., ale creșterii dependenței economice a Transilvaniei față de capitalul monopolist străin. Cele mai însemnate mine și fabrici din Transilvania aparțineau monopolurilor străine. Acest fapt, ca și politica economică a claselor dominante ale Austro-Ungariei de sustragere masivă și permanentă a mijloacelor de acumulare de pe teritoriul Transilvaniei în interese străine, au frânat puternic dezvoltarea economică acestei provincii românești. Rezultatul politicii de subordonare a economiei Transilvaniei intereselor claselor dominante ale acestui imperiu reiese din statistica oficială maghiară întocmită în anul 1910. Astfel, din 6 423 întreprinderi industriale cu peste 20 muncitori care se găseau pe teritoriul regatului Ungariei, capitala singură adăporea 1 296, în timp ce Transilvania posedă abia 382. La începutul secolului al XX-lea, în Transilvania salariul mediu reprezenta doar 66,2% față de salariul din regiunea Budapestei. O situație asemănătoare a existat în salarizarea muncitorilor agricoli. Astfel, din datele statisticilor oficiale maghiare rezultă că muncitorii din Transilvania, indiferent de naționalitate, aveau o condiție inferioară în raport cu cei din zonele centrale ale imperiului. Mai mult, orinduielile nedrepte ale monarhiei austro-ungare puneau în inegalitate pe muncitorii români, chiar și în întreprinderile din Transilvania. Angajarea muncitorilor români în fabricile mari, înzestrate cu utilaj tehnic superior, era îngreunată. Potrivit recensământului din anul 1910, în Transilvania doar 29,9% din numărul muncitorilor ocupați în fabricile din industria mare erau români.

În primul deceniu al secolului al XX-lea, procesul transformării capitaliste a agriculturii se accentua și a dus la ascuțirea contradicțiilor sociale. Din totalul gospodăriilor cu pământ puțin, sub 2,5 ha și al gospodăriilor lipsite de proprietate, în proporție de circa 70% erau românești, circa 19% maghiare, circa 6% germane și circa 5% reprezenta alte naționalități. Proprietatea funciară între 50—500 ha era repartizată astfel: circa 21% românilor, circa 61% maghiarilor, circa 17% germanilor și circa 2% altora. Proprietatea mare de peste 500 ha, circa 85% aparținea maghiarilor, circa 8% germanilor, circa 6% românilor și 1% altor naționalități. Analiza datelor statistice duce la constatarea că proprietatea funciară era concentrată în mâinile marilor moșieri maghiari; marea majoritate a moșierimii era maghiară. Majoritatea țărănimii era de naționalitate română; peste trei pătrimi din populația rurală românească era alcătuită din categoria țărănimii sărace, semiproletare și proletare. Lupta pentru o dreaptă împărțire a pământului însemna în același timp lupta pentru eliberarea națională. Lupta maselor țărănești din Transilvania la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea se caracterizează prin fermitate și îndrăzneală, atât împotriva moșierilor, cât și a organelor locale ale puterii de stat.

DUPĂ instaurarea dualismului austro-ungar (când Transilvania își pierde ultimele rămășițe ale autonomiei sale și, îndeosebi după izbucnirea războiului vamal) în fiecare an mii de transilvăneni emigrau în vechea Românie. Din studiile unor specialiști maghiari rezultă că în anul 1900 în România erau așezați 200 000 de „supuși austro-ungari”¹⁶⁾. În măsura în care se accentuau exploatarea și asuprirea populației din Transilvania spre a și numărul emigranților din această provincie. Astfel, în perioada

1899—1913, conform datelor statistice oficiale maghiare, din Transilvania au emigrat 341 876 persoane. Această cifră reprezintă 6,7% din numărul total al populației Transilvaniei din anul 1910¹⁷⁾.

De-a lungul secolelor direcția emigrării populației din Transilvania o constituia teritoriul patriei noastre situat în sud și est de Carpați. (În decursul istoriei, emigrări au avut loc și în sens invers). La începutul secolului al XX-lea, treptat, s-a conturat și o altă direcție și anume în America. Astfel, din statisticile oficiale ale vremii, rezultă că în perioada 1905—1913 majoritatea emigranților (236 378 persoane) s-au îndreptat spre S.U.A. Subliniem că și în această perioadă nivelul emigrărilor spre vechea Românie continua să se mențină ridicat (97 722 persoane)¹⁸⁾. Menționăm totodată, că din rapoartele Camerelor de comerț și industrie și din alte documente ale vremii rezultă că numărul celor ce emigrau din Transilvania, îndeosebi spre vechea Românie era sensibil mai mare; statisticile oficiale maghiare n-au cuprins pe cei care treceau în România fără pașaport.

LEGĂTURILE economice între Transilvania și vechea Românie se desfășurau, în perioada de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea pe fondul agravării contradicțiilor din imperiul austro-ungar. Dezvoltarea popoarelor avea loc într-un conflict tot mai ascuțit cu sistemul dualist. Toate organele statului austro-ungar erau mobilizate pentru înăbușirea manifestărilor politice și sociale ale maselor populare. Se creaseră anumite interese comune între toate clasele și puterile națiunii române, împotriva oprămirii naționale — chiar dacă interesele de clasă ale unora și ale altora erau diferite sau opuse. Toate forțele sociale asuprite erau cointeresate în lupta comună împotriva claselor dominante ale monarhiei austro-ungare. Monarhia habsburgică se mai menținea, își mai prelungea agonia numai datorită armatelor ce mărșăluiau pe teritoriile imperiului, păturilor suprapuse de birocrați care din fotoliile lor susțineau orinduielile nedrepte, clerului care servea monarhia și a aparatului coercitiv, a denunțătorilor și a altora ce se țirau la picioarele stăpînitorilor lor. Și cu cât opresiunea era mai mare, cu atât erau mai puternice și tendințele centrifuge față de imperiul plurinațional anacronic.

Mai slabă numericeste, totodată și ca poziție economică, burghezia română se străduia să spargă îngrădirile ce-i fuseseră impuse de clasele conducătoare austriece și maghiare. Dar singură nu era capabilă să obțină această schimbare a condițiilor sale de existență și de activitate. De aceea, ea a făcut apel la sprijinul maselor, îndeosebi al țărănimii, care era interesată și ea în lupta împotriva nobilimii ce nu-i satisfăcuse dorința de pământ, revendicare cuprinsă în programul elaborat de reprezentanții burgheziei. Astfel, condițiile social-economice au permis burgheziei să-și însușească rolul conducător în lupta de eliberare națională. Odată cu dezvoltarea capitalistă a Transilvaniei s-a ridicat și o intelectualitate care a devenit purtătoare de cuvânt a luptei de eliberare națională.

În dezvoltarea ideii de unitate națională, a necesității unirii țărilor române într-un singur organism politico-social, un rol esențial l-a jucat comunitatea de viață spirituală. Atât la vechea Românie cât și în Transilvania, personalități și organizații culturale au desfășurat o intensă acțiune pentru a demonstra legitimitatea aspirațiilor naționale ale poporului român.

UN FACTOR care a contribuit la intensificarea luptei de eliberare națională a fost afirmarea pe arena politică în provinciile românești a clasei muncitoare, a mișcării muncitorești,

proces care devine mai marcant din a doua jumătate a secolului al XIX-lea.

Constituirea statelor naționale, ca aspect esențial al soluționării problemei naționale, căpătase o mare acuitate în preajma și în timpul primului război mondial, când, ca urmare a dezvoltării relațiilor economice capitaliste, a formării unor noi națiuni, afirmării culturii și conștiinței naționale la numeroase popoare, imperiile multinaționale nu mai puteau dăinui. Înăsprirea aspirării naționale în timpul primului război mondial a accentuat lupta de eliberare națională, ridicând-o la nivelul unei largi mișcări revoluționare burghezo-democratice, care-și punea drept obiectiv separarea de statul habsburgic a fiecărei națiuni asuprite, dobândirea independenței și formarea de state naționale unitare sau desăvârșirea acestui proces acolo unde fusese început, dar nu încheiat, ca în cazul României. Antanta a înfrînt puterile centrale din punct de vedere militar. Dar mișcarea revoluționară din Austro-Ungaria și Germania și mișcarea de eliberare națională au constituit principalii factori care au determinat-o să renunțe la menținerea monarhiei austro-ungare.

Revoluția burghezo-democrată din februarie 1917 din Rusia, prăbușirea țarismului și descompunerea armatelor imperiale au fost semnalul unor reacții în lanț. Victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie și ieșirea Rusiei din război, proclamarea de către șeful guvernului sovietic, V. I. Lenin, a dreptului națiunilor la autodeterminare, au constituit un puternic stimulent al luptei de eliberare a popoarelor. Criza politică a Austro-Ungariei se apropia de deznodământ. Revoluțiile burghezo-democratice de pe teritoriul imperiului anacronic au dus la crearea unor noi state naționale independente și unirea unor popoare asuprite cu statul național existent.

FORMAREA statului național unitar român este rezultatul unui îndelungat și inevitabil proces de dezvoltare istorică, rod al luptei întregului nostru popor, însuflețit de năzuința seculară a unității. La chemarea Consiliului Național Român — constituit din reprezentanți ai Partidului Național Român și ai social-democrației române — cei peste 100 000 participanți au proclamat la Alba Iulia, într-o atmosferă de puternică însuflețire, unirea Transilvaniei cu România.

Într-o telegramă către guvernul român, trimisă în numele sfatului guvernamental revoluționar ungar, Bela Kun scria: „Guvernul trecut n-a admis propunerile dv., menținându-se pe baza așa-zisului drept istoric, care își trage dreptul oprămirii viitoare din oprimarea din trecut. În prima zi a venirii noastre la putere, noi am renunțat la acest principiu. Am declarat în repetate rânduri că nu ne menținem pe principiul integrității teritoriale, iar acum vă aducem la cunoștință acest lucru și în mod direct, anume că recunoaștem fără nici o rezervă toate pretențiile dv. teritoriale naționale...”¹⁹⁾

Legăturile economice între țările române de pe ambele versante ale Carpaților au fost determinate de necesități obiective, ce își au sursa în condițiile istorice, economice

conf univ. dr. Ioan TIBERIAN
Academia „Ștefan Gheorghiu”

(Continuare în pag. 32)

¹⁶⁾ Arhivele Statului București, Colecția microfilme din R. P. Ungară, rola 69, C. 28, 175, 244—258. MOL-ME. K 26, 1900-XII-305.

¹⁷⁾ Calculat după „Magyar Statisztikai Közlemények Uj Sorozat”, vol. 67. (Datele au fost calculate de Iosif Adam pentru teritoriile administrative ale comitatelor din anul 1910).

¹⁸⁾ Ibidem.

¹⁹⁾ După: Desăvârșirea unificării statului național român, București, Editura Academiei, 1968, p. 437.

**ECONOMIE
NATIONALA**

Specializarea industrială și creșterea economică

**RAȚIONALIZAREA PRODUCȚIEI
ȘI CONSUMULUI DE METAL**

Este demonstrat, atît de experiența mondială, cît și de cea proprie, că realizarea unei eficiențe economice ridicate în construcția de mașini își găsește rezolvarea și prin adîncirea continuă a procesului de profilare și specializare a întreprinderilor, în principal pe baza unificării și tipizării produselor. Realizarea în condiții economice maxime a producției de mașini și utilaje, pe baza unor componente tip — sau ceea ce în mod curent se definește prin „sistemul Baukasten“ — necesită o dublă participare: pe de o parte, cea a cercetătorilor și proiectanților constructori care, corelîndu-și eforturile de gîndire și creație, să rezolve inventiv partea funcțională și constructiv-tehnologică a mașinilor și utilajelor cerute de diverse domenii de activitate, într-o gamă de produse cît mai diversificată, dar realizate dintr-un număr cît mai mic de componente tip; pe de altă parte, participarea celor care pun la îndemîna constructorilor de mașini materiile

prime, în cazul de față metalul. Altfel spus, această participare înseamnă „tipizarea metalului“ sau corect exprimat, tipizarea mărcilor de oțel și a tipodimensiunilor de produse din oțel.

În acest context, este firesc să ne punem întrebarea: este rațională această tipizare, contribuie ea, alături de tipizarea produselor, la obținerea efectelor economice scontate, duce ea la raționalizarea producției?

Se poate afirma că, în orice condiții, dar mai ales în etapa actuală cînd, atît pe plan intern, cît și în lume, asigurarea resurselor materiale și în primul rînd, a metalului constituie o problemă de prim ordin, că judicioasa lor gospodărire a devenit o chestiune de politică de stat. Răspunsul la întrebarea pusă este categoric: DA! După această anticipare a răspunsului, să încercăm să adîncim, atît cît este necesar, cîteva detalii ale problemei.

● **Standardele —
oglină a progresului tehnic**

ACTUALMENTE, mărcile și produsele de metal — și ne limităm doar la cele feroase (semifabricate pentru forjare, profile pline și fasonate laminate la rece și la cald, sirme laminate și trefilate, table laminate la cald și la rece, țevi de toate categoriile) — sînt reglementate, calitativ și dimensional, prin standarde, norme interne sau departamentale, cataloage și, în cazuri foarte rare, prospecte uzinale.

Toate aceste reglementări, realizate în zeci și sute de măsuri și sortimente, indispensabile fabricării de mașini și utilaje, pe lîngă faptul că reprezintă, ca volum, o culegere impresionantă de date, au și o serie de inconveniente; în anumite condiții, chiar dacă nu constituie o piedică, ele pot frîna sau încetini introducerea în proiecte și, deci, utilizarea noilor sorturi de metal, pe care industria metalurgică le asimilează într-un ritm superior celui de înnoire a normelor și standardelor. Ca atare, **standardele și normele nu au o calitate primordială pe care ar trebui să o aibă, aceea de sursă de informare imediată pentru proiectanți.** În plus, pe parcursul perioadei de la elaborarea lor și pînă la utilizatori, standardele și normele sînt supuse tuturor canoanelor prilejuite de tipărire care, efectuîndu-se pe bază de comenzi, determină tiraje limitate, în general sub nivelul cerințelor, de altfel imprevizibile. La toate acestea trebuie să adăugăm că nici sistemul de informare bazat pe cataloage (elaborate, publicate și difuzate prin centrele de documentare ale ministerelor de resort) nu reușește să asigure informarea operativă a beneficiarilor asupra produselor metalurgice nou asimilate.

Cele afirmate constituie, desigur, aspectul formal al problemei și, de fapt, mai mult critica sistemului de informare prin standarde, norme interne și cataloage.

● Problema, sau problemele de fond sînt altele.

Standardele (STAS-urile) privind materialele feroase — avem în vedere nu numai mărcile de oțel din care sînt executate produsele metalurgice, dar în spe-

cial tipodimensiunile pe care le cuprind — nu constituie programe de fabricație ale întreprinderilor ministerului de resort (M.I.M.), astfel că acestea nu au obligația de a realiza toate tipodimensiunile de produse prevăzute. Acest lucru nu este însă o noutate întrucît, precum se știe, dimensiunile curente de fabricație, în cazul unor grupe, se indică cu caractere îngroșate sau se delimitează prin linii orizontale, reprezentînd sarcini obligatorii. Dar, există și o altă categorie pentru care în STAS-uri se face mențiunea că anumite grupe de tipodimensiuni se pot fabrica la cererea beneficiarului în deplin acord cu producătorul.

Această situație conduce la o greșeală frecventă din partea proiectanților care, în dorința legitimă de a folosi cît mai judicios metalul, **prevăd în proiecte dimensiuni de produse și chiar sortimente de oțel care nu se fabrică în mod curent.** Se ajunge, astfel, la imposibilitatea materializării imediate a proiectelor, dar de cele mai multe ori la **derogări** care înseamnă, de regulă, depășirea normelor de consum. Iar dacă în cazuri justificate producătorul acceptă să realizeze alt sortiment decît cel curent, pe lîngă întîzierile în execuție, este afectat prețul de cost atît la furnizorul de metal, cît și la beneficiar — constructorul de mașini.

Reținem, deci, ideea că STAS-urile, deși țin seama de cele mai multe ori de experiențele similare străine, sau sînt alinate la normele internaționale (I.S.O.) perpetuează în atenția proiectanților un număr foarte mare de calități de oțel (mărci) într-o gamă sorto-dimensională de ordinul zecilor de mii, ambele nejustificate nici de frecvența reală de utilizare și nici de o eventuală necesitate de asimilare.

● **Consecințele unor neajunsuri și căile de remediere a lor**

PENTRU a ilustra cele arătate să ne oprim la ceea ce a rezultat dintr-o analiză recentă efectuată în acest sens la 10 mari unități din ramura construcțiilor de mașini: metalul utilizat pentru realizarea producției era repartizat pe un număr de

328 de mărci de oțeluri, regăsite în 26 000 tipuri și dimensiuni de semifabricate și laminate. Parcurgînd acest impresionant inventar de produse, s-a constatat că **abia 4 mărci de oțeluri au putut fi regăsite în consumul celor 10 întreprinderi, iar 60 la sută pînă la 90 la sută, și chiar mai mult din tipodimensiunile inventariate abia dacă reprezentau 1 la sută din consumul total al întreprinderilor respective.** Această situație a atras după sine serioase implicații atît în ce privește aprovizionarea, cît și în direcția asigurării ritmicității producției, creșterii productivității muncii etc.

Se mai ridică însă și o altă problemă și anume aceea că STAS-urile indică, la

Tabelul nr. 1

A. Utilaje chimice	Înainte de tipizare	După tipizare
1. <u>Mărci de oțeluri</u> din care:	363 (100%)	85 (23,5%)
- inoxidabile	41 (100%)	12 (29,2%)
- refractare	19 (100%)	3 (15,4%)
- criogenice	4 (100%)	1 (25%)
- aliate cu nichel	5 (100%)	2 (40%)
2. <u>Tipodimensiuni</u>	30000 (100%)	7500 (25%)
B. Construcții metalice	In valabilitate pînă la 31 XII 1973	Prevăzute în catalogul de tipizare, în valabilitate de la 01.I 1974
1. Profile "I", "U" și corniere	81 (100%)	48 (59%)
2. Table groase	22 (100%)	14 (63,5%)
3. Mărci și clase de calitate	14 (100%)	10 (71%)

Restringerea numărului de mărci de oțeluri și de tipodimensiuni de produse din oțel rezultată ea efect al tipizării principalelor utilaje pentru industria chimică și a elementelor pentru construcțiile mecanice

capitolul calitatea produsului, numai anumite condiții generale care trebuie respectate fără a sesiza și răspunderile pe această linie, ce revin atît proiectanților și furnizorilor de metal, cît și beneficiarilor, în calitate de realizatori ai mașinilor și utilajelor. Astfel sînd lucrurile, **tipizarea în domeniul mărcilor și al produselor din oțel urmărește nu o simplă**

reeditare a STAS-urilor ci, pornind de la analiza frecvenței de utilizare — determinată statistic — a mărcilor și produselor din oțel, să rezolve o serie de probleme de fond, de stringență actualitate, care se pot sintetiza în:

- **raționalizarea consumului de metal** prin restrângerea numărului de mărci și tipo-dimensiuni de produse de oțel, întrucât dispersarea actuală pe un număr imens de sorto-tipodimensiuni a consumului intern de metal nu este justificată de situațiile concrete de utilizare (de subliniat că dispersarea sortodimensională a metalelor este mult mai mare decât cea constatată la ancheta realizată în cele 10 întreprinderi și că, pe lângă cele câteva sute de mărci de oțel fabricate în țară, construcția de mașini importă încă alte câteva sute și acestea dispersate într-o mare diversitate de produse);

- **mărirea, prin această restrângere, a gamei sortotipodimensionale, a seriilor de fabricație și, deci, ridicarea rentabilității** producției de semifabricate pentru forjare și de laminate;

- **realizarea unei game sortotipodimensionale de produse din oțel care, deși restrinsă, să acopere marea majoritate a nevoilor construcției de mașini** cu garanția că întreaga gamă se înscrie în programul de fabricație permanent al furnizorului de metal (M.I.M.); acesta devine astfel obligat să asigure în țară toate mărcile și dimensiunile de produse tipizate;

- **eliminarea rezonabilă a importului de metal prin înlocuirea oțelurilor superioare achiziționate din străinătate** care, de cele mai multe ori, sînt în cantități mici, dar într-o mare varietate (vor fi menținute la import numai acele oțeluri care nu au un corespondent intern și a căror asimilare în țară nu este rentabilă, sau acele oțeluri pentru care, în condiții speciale de utilizare, furnizorul intern nu poate acorda garanțiile de calitate);

- **precizarea în standarde și norme, alături de sortimentele calitativ-dimensionale, a garanțiilor tehnice pentru oțelurile tipizate;**

- **punerea la îndemîna proiectanților a unui material de informare prompt, în concordanță cu ritmul rapid de asimilare de către industria metalurgică a unor noi mărci de oțeluri și eliminarea posibilității de folosire de către proiectanți a oțelurilor din categoria celor „exceptate în fabricație“.**

Dacă acestea sînt, în mare, scopurile urmărite, să vedem care sînt căile concrete de realizare a tipizării mărcilor și tipodimensiunilor de oțel.

● Unificarea și tipizarea mărcilor de oțeluri

ACȚIUNEA trebuie demarată — și s-au făcut de acum o serie de pași în această direcție — pe domenii de activitate ale ramurii constructoare de mașini, adică pe domenii de utilizare (construcții de hale industriale, utilaje tehnologice pentru industria chimică, instalații termotehnice, mijloace autopropulsate etc.) și trebuie să se desfășoare concomitent cu acțiunea de unificare-tipizare a produselor din domeniul respectiv. Mergînd pe această cale, se are în vedere, pornind de la standardele existente, eliminarea tuturor mărcilor și dimensiunilor de semifabricate și profile din oțel care nu au implicații tehnice sau economice în realizarea mașinilor și utilajelor existente sau posibil a fi executate. Spre exemplu, analiza sortotipodimensională a oțelurilor folosite pentru realizarea principalelor utilaje tehnologice din industria chimică și prelucrarea țiteiului (tipizate printr-o Hotărîre a Consiliului de Miniștri) a dus la concluzia că toate condițiile tehnologice și de rezistență ale utilajelor respective

pot fi satisfăcute cu un număr de 85 de mărci de oțeluri diversificate în 7500 tipodimensiuni, în loc de 363 mărci și, respectiv, 30000 tipodimensiuni existente înainte de tipizarea utilajelor. De asemenea, în acțiunea de tipizare a elementelor pentru construcții și confecții metalice (tipizate și ele printr-o Hotărîre a Consiliului de Miniștri) s-a putut reduce substanțial numărul de profile, de grosimi de table și de mărci de oțeluri utilizate. În tabelul nr. 1 se pot urmări aceste efecte.

De la bun început acțiunea de restrîngere, pe domenii de activitate, a tipodimensiunilor de produse din oțel și, deci, tipizarea ca modalitate a restrîngerii gamei de produse din oțel, a fost criticată ca fiind fără efect și chiar nerealizabilă, motivîndu-se că dacă se poate renunța, spre exemplu, la 33 de profile laminate din cele 81 folosite la construcțiile metalice înainte de restrîngerea gamei, aceste 33 de profile se pot regăsi ca necesare în construcțiile din industria chimică sau din alt sector iar, în final, vor rămîne, a-

mai mare de gîndire, cere poate uneori schimbarea concepției de proiectare sau chiar a concepției tehnologice.

● Structura-cadru și programele de fabricație

AM ARĂTAT că tipizarea mărcilor dimensiunilor de produse din oțel pornește de la necesitățile fiecărui domeniu de activitate al ramurii constructoare de mașini; dar problema capătă conturul real numai axînd-o pe ceea ce în limbajul de specialitate se numește „structura-cadru a mărcilor și produselor metalurgice“. Ce este această „structură-cadru“?

Evitînd a da o definiție care ar fi nesemnificativă, vom scoate în evidență caracterul de instrument de lucru al ei, descriîndu-i conținutul. Alcătuirea „structurii-cadru“ pornește de la clasificarea oțelurilor în funcție de domeniul de utilizare al lor ca, spre exemplu, oțeluri pentru construcții metalice destinate în special execuției structurilor portabile de orice

Tabelul nr. 2

PRODUSE

Marca de oțel	STAS sau normă	Semifabricate pentru forjare	Profile laminate pline forjate	Profile laminate	Table groase	Benzi laminate	Tevi
1. Oțeluri din categoria A							
OL 37-2K		500-68					
OL 37-4K		500-68					
2. Oțeluri din categoria B							
R 37	2883-75						
R 44	2983-75						
3. Oțeluri din categoria C							

samblînd necesitățile de profile laminate din diverse domenii, tot atîtea cit se foloseau și mai înainte. Mai mult, chiar dacă pînă la urmă se va reuși o oarecare restrîngere dimensională a produselor laminate, proiectanții nu vor putea alege, datorită numărului restrîns de produse, acele profile care duc la realizarea unor construcții ușoare în condițiile de rezistență cerută și, în acest fel, se vor depăși normele de consum, se va face risipă de metal.

Nu poate fi împărțit desigur un astfel de punct de vedere din mai multe motive: **în primul rînd**, nu se poate imagina că mărcile și tipodimensiunile de laminate din oțel utilizate în construcția halezor industriale de mari dimensiuni, unde condițiile de rezistență impuse sînt din cele mai severe, nu pot fi tot așa de bine folosite și la construcțiile portante pentru utilaje chimice; **în al doilea rînd**, la construcțiile metalice este posibil ca, variînd elementele geometrice, să poată fi utilizat în mod convenabil un număr restrîns de profile, fără supradimensiunări etc. etc.

Dar, pot spune cei ce nu împărțesc ideea necesității și eficacității restrîngerii sortotipodimensionale a oțelurilor, construcțiile metalice nu constituie singurul domeniu de utilizare a oțelului. Și aici răspunsul este asemănător: nu s-a putut încă demonstra că, de exemplu, oțelurile folosite în construcția de automobile — și gama de mărci și dimensiuni necesare este destul de mare — unde prevederile de rezistență, de gabarit și de greutate sînt din cele mai severe, nu pot fi aceleași cu cele utilizate la construcția de mașin-unelte, la mecanisme etc.; ba, dimpotrivă. Numai că existența unui sortiment mai restrîns de produse din oțel cere un efort

fel, de regulă sudabile (ferme metalice, stîlpi de susținere, elemente de închidere a halezor industriale, rezervoare, containere, confecții metalice de orice fel) (A); oțeluri pentru aparate sub presiune în care se vehiculează de cele mai multe ori și fluide carogive, la temperaturi ambiante sau temperaturi ridicate — oțeluri supuse controlului I.S.C.I.R. (B); oțeluri destinate fabricării de mecanisme, transmisii de putere, organe de motoare, organe de asamblare — oțeluri care, de regulă, se folosesc în stare de tratare termică (C); oțeluri pentru scule așchietoare capabile să confere acestora rezistență ridicată la uzură în condiții de solicitare termică (D) etc. Aceste oțeluri, ca produse metalurgice, se prezintă sub formă de semifabricate pentru forjare și diverse laminate la cald și la rece (profile, table, țevi, sirme).

Cele două coordonate ale „structurii-cadru“ sînt, deci, mărcile de oțel grupate pe domenii de utilizare și produsele metalurgice sub care se prezintă, așa cum se vede în tabelul nr. 2.

În acest tabel, sau în această „structură-cadru“ fiecare producător din ramura construcțiilor de mașini trebuie să se înscrie cu mărcile de oțeluri și formele de produs metalurgic pe care le folosește în mod curent sau pe care le anticipează a le folosi în proiectele de produse viitoare cuprinse în schema de unificare-tipizare a mașinilor și utilajelor. Atunci cînd în „structura-cadru“ beneficiarul nu regăsește o marcă de oțel, fie pe motivul că furnizorul de metal consideră ca inutilă menținerea ei în „structură“, fie că oțelul este din categoria celor importate, acest oțel sau oțeluri se evidențiază separat (pe bază de fișă), urmînd ca producătorul, pe baza caracteristicilor fizico-mecanice și a garanțiilor tehnice cerute de beneficiar, să propună echivalarea cu oțeluri indige-

ne sau să decidă menținerea lor la import.

Constatăm că „structura-cadru”, alcătuită de un organ specializat (I.C.E.M.), pe baza unei anchete pe ansamblul construcției de mașini, restrânge de la început numărul de mărci și produse din oțel față de STAS-uri, depășind astfel, calitativ, etapa de început a acțiunii de tipizare, aceea de restrângere a nomenclatorului de oțeluri, separat pe domenii de activitate.

Prin centralizarea, a proiectantului de produse metalurgice, a tuturor acestor date, inclusiv a dimensiunilor de produse, se poate stabili nomenclatorul minim dar necesar de produse metalurgice, care se pot asigura în țară cu toate garanțiile de calitate solicitate de proiectanți și, separat, nomenclatorul de oțeluri admise la import, într-o anumită etapă, până la luarea unei decizii de asimilare a lor, decizie condiționată de existența unor condiții de producție rentabile.

La încheierea acțiunii prezentate, de fapt însăși acțiunea de tipizare a produselor metalurgice, se propune a se elabora și publica nomenclatorul mărcilor de oțel admise a fi utilizate (atât oțeluri produse în țară, cât și admise din import), pe domenii de utilizare.

Redactarea și publicarea nomenclatoarelor urmează a se face pe fișe de material și produs care să se elaboreze și să se difuzeze de către întreprinderile producătoare tuturor beneficiarilor interni și, în special, institutelor de proiectări. Acest sistem va asigura intrarea mai rapidă în circuitul economic al produselor siderurgice asimilate în țară, ca urmare a informării operative și directe a beneficiarilor asupra gamei de produse livrabile sau potențial livrabile de către întreprinderile din cadrul M.I.M.

Legat de această „structură-cadru” și de noul sistem de informare asupra produselor metalurgice în fabricație, trebuie să evidențiem că la alcătuirea lui se are în vedere etapizarea preferențială a înscrierii în „structură” a oțelurilor ce se propun la tipizare în funcție de importanța domeniului de utilizare, urmînd ca acțiunea să se desfășoare atît pe baza analizei situației existente, cît și pe elaborarea unor propuneri de decizie pentru viitor.

Altfel spus, sistemul propus trebuie privit ca o structură dinamică, elastică, adaptabilă în orice moment situațiilor ivite. Aceasta înseamnă că atunci cînd se constată că prin folosirea unuia sau altuia din oțelurile cuprinse în „structura-cadru” nu mai conferă produsului în care este încorporat metalul, caracterul competitiv ca greutate, funcționalitate, tehnologie, preț de cost, aceste oțeluri vor trebui scoase rapid din nomenclator și înlocuite cu altele, corespunzătoare. Acesta este modul de interpretare a caracterului dinamic al „structurii-cadru” care, în nici-o situație, nu trebuie să fie o frînă în calea competitivității produsului, ci dimpotrivă.

● Eficiența — barometrul întregii activități

DESIGUR, utilitatea oricărei acțiuni și, deci, a tipizării mărcilor și produselor de oțel nu poate fi demonstrată decît prin raportări economice între situația trecută ce se propune a se schimba și situația viitoare, prefigurată prin măsurile ce se hotărăsc astăzi. Întreaga acțiune trebuie să aibă la bază asemenea măsuri care să asigure îndeplinirea prevederilor din Directivele partidului cu privire la planul cincinal 1976—1980, potrivit cărora în **industria metalurgică, prin îmbunătățirea structurii producției și extinderea procedurilor avansate să crească gradul de valorificare a metalului, astfel încît în 1980 valoarea laminatelor obținute dintr-o tonă de oțel lingou să fie cu circa 10% mai mare ca**

în 1975. Cît privește industria construcțiilor de mașini, ramură care consumă cea mai mare parte din producția de metal a țării Directivele prevăd să fie promovate tehnologii moderne de prelucrarea metalului, să se urmărească reducerea gabaritelor și miniaturizarea produselor, concentrîndu-se eforturile de cercetare și proiectare pe un nomenclator de produse prioritare în vederea ridicării continue a performanțelor acestora. Creșterea nivelului tehnic al produselor și îmbunătățirea structurii de producție vor trebui să ducă la sporirea substanțială a gradului de valorificare a metalului.

Asadar, acțiunile desfășurate în prezent vor trebui să-și spună cît mai grabnic cuvîntul, în sensul ca atît în **metalurgie** — ramură furnizoare de metal, cît și în **industria construcțiilor de mașini**, principalul beneficiar al metalului — eficiența economică să crească, prin folosirea deplină a potențialului existent, prin ridicarea continuă a gradului de valorificare a metalului. Bunăoară, **numai prin reducerea consumului de metal în faza de proiectare la turbinele de 3—12 MW au rezultat, ca urmare a restrîngerii numărului de tipuri de conductori pentru bobinaj de la 4 la 3, o economie la cupru de 14%, la tablă silicoasă de 22% etc. De asemenea, ca urmare a ansamblului de măsuri luate pentru tipizarea utilajului respectiv, cît și a metalului încorporat în el, greutatea sa se reduce cu 9,5 tone (22,74% la fierul stator, 6,35% la fierul rotor, 14,88% la cuprul înfășurător).** O altă consecință favorabilă a tipizării o reprezintă și simplificarea aprovizionării, în sensul că se solicită o gamă sortimentală mai mică, creîndu-se astfel posibilitatea achiziționării în totalitate a materialelor necesare. Acest fapt dă puțința constructorilor de mașini să execute diferite repere prin croiri combinate, diminuînd pierderile de metal în medie cu 10%.

În ce privește industria siderurgică, faptul că prin tipizarea mărcilor de oțel se reduce gama sortimentală, agregatele de bază pot fi folosite mai rațional, obținîndu-se indici înalți de utilizare a lor. Astfel, la laminarele discontinui sau parțial discontinui, perioada de schimbare a unei caje pentru trecerea la un alt profil diferit de cel laminat anterior, duce **indeobște la o stagnare în funcționare de la o oră la 8 ore, ceea ce echivalează cu nerealizarea a sute de tone produse; la un tip de laminor de sirmă cu o producție de 10—15 tone pe oră, nerealizarea tot din cauza schimbărilor dese de profile, este de 80—120 tone produse într-o săptămînă, iar la un laminor de profile grele (de 40 t oră) este de mai bine de 120 t într-un schimb.** Este concludent, deci, numai prin enumerarea acestor exemple, că tipizarea mărcilor de metal are o înrîurire pozitivă atît la producător cît și la consumator, prin realizarea unui volum important de economii.

Desigur, este prematur a se face acum aprecierea valorică a tuturor efectelor economice ce se scontează prin măsurile luate în direcția tipizării oțelurilor, cu atît mai mult cu cît această acțiune, încredințată pentru corecta ei dirijare colectivelor de specialiști din industria metalurgică, este în plină desfășurare. Ceea ce merită reținut este faptul că modul acesta de rezolvare a problemei tipizării oțelurilor oferă garanția satisfacerii deziaderatelor expuse anterior și că schitarea cadrului de rezolvare a fost etalată cu convingerea că ea va grăbi adeviziunea unui număr cît mai mare de specialiști care, subscriind ideii, să-și aducă contribuția, fie ea și critică, la accelerarea finalizării unei acțiuni care interesează în cel mai înalt grad economia națională.

ing. Gh. BRATOLOVEANU

Cincinalul — înainte de termen!

DIN CRONICA ÎNTRECERII

ÎNTRECEREA socialistă pentru îndeplinirea cincinalului înainte de termen canalizează eforturile colectivelor din întreaga țară spre obținerea unor rezultate cît mai bune în activitatea productivă, îndeplinirea încă de pe acum a angajamentelor anuale și obținerea unor importante producții suplimentare.

CINCINALUL LA COTE FINALE...

● Petroliștii din unitățile Trustului Tg. Jiu au extras în aceste zile ultimele cantități de țiței prevăzute în planul actualului cincinal; pină la sfîrșitul acestui an se vor extrage 1 500 000 tone țiței peste plan.

● La 30 mai a.c. minierii de la exploatarea Gîrla, din bazinul carbonifer Rovinari, s-au alăturat celor 14 unități economice din județul Gorj care au raportat pină în prezent îndeplinirea sarcinilor de plan din cincinal. Rezultat firesc al unei importante creșteri a productivității muncii, această realizare de prestigiu face posibilă extragerea pină la sfîrșitul anului a unei cantități suplimentare de lignit de peste 1 500 000 tone.

● Industria orașului Anina, reprezentată de întreprinderi miniere, forestiere, de transporturi etc. și-a îndeplinit în mai puțin de 4 ani și cinci luni sarcinile planului cincinal. Pină la finele anului, colectivele unităților economice din acest centru industrial al județului Caraș-Severin vor livra în plus față de prevederile cincinalului produse în valoare de peste 110 milioane lei.

● Colectivul de muncă de la Întreprinderea mecanică de material rulant „Grivița Roșie” raportează îndeplinirea cincinalului, angajîndu-se să obțină pină la finele anului o producție suplimentară de 230 milioane lei.

PRODUCȚII SUPPLEMENTARE LA PRODUSE DE BAZA

● Începînd din luna mai a.c., oțelarii de la Combinatul siderurgic Galați au elaborat cea de a 10 000-a tonă de oțel peste prevederile planului. Depășiri importante au înregistrat colectivele de cocsari, care au furnizat o cantitate suplimentară de peste 3730 tone cocs metalurgic, furnaliștii care au înregistrat o depășire de aproape 2200 tone fontă elaborată, colectivele laminorului de benzi la rece și ale laminorului de tablă groasă. Prin aceasta, sporurile de producție înscrise de la începutul anului de siderurgiștii gălățeni însumează 105 000 tone oțel, fontă, cocs metalurgic și laminate.

● Combinatul siderurgic Reșița a elaborat de la începutul cincinalului și pină la sfîrșitul lunii mai, mai mult de 650 000 tone produse siderurgice, sporul de metal obținîndu-se pe seama utilizării cu randament mărit a capacităților productive, reducerii duratei de elaborare a șarjelor.

● La Întreprinderea de strungiri din Tirgoviște a început fabricația noilor tipuri de strungiri automate „Saro 42” și „60” care, de la început, au atins un grad de integrare de 70 la sută — procent prevăzut pentru a doua jumătate a anului în curs.

● La Întreprinderea de vagoane Arad a intrat în fluxul de producție vagonul de marfă cu numărul 3000, cifră care depășește pe cea înscrisă în planul la zi pe ultimul an al cincinalului. În același timp, au fost introduse în producția de serie mai multe tipodimensiuni de vagoane cu performanțe constructive și funcționale ridicate, destinate transporturilor feroviare din țară cît și exportului.

STUDII — ANALIZE

OPTIMIZAREA CHELTUIELILOR DE PRODUCȚIE

REZULTATELE remarcabile obținute în dezvoltarea economico-socială a țării noastre, curba ascendentă a dezvoltării întregii economii, care reflectă cotele înalte ale laturilor cantitative și calitative ale procesului economic actual și de perspectivă impun, în mod obiectiv, accentuarea rolului factorilor de creștere a eficienței economice.

In cadrul măsurilor convergente de optimizare continuă a raportului dintre eforturile financiare și rezultatele obținute, un rol maxim revine reducerii sistematice a cheltuielilor de producție, în principal a celor materiale, mijloc important și eficient de obținere a unor rezultate financiare superioare la fiecare loc de muncă.

Ce relevă analiza comparativă a costurilor

REDUCEREA consumului de metal, coacș, energie electrică, carburanți, bumbac, piele etc. pe unitatea de produs prezintă o importanță covârșitoare atât pentru gestiunea întreprinderilor, cât și pentru întreaga economie națională. În condițiile convulsiei prețurilor externe la materiile prime de bază, realizarea producției cu un consum mai redus de materii prime și materiale are drept rezultat scăderea corespunzătoare a efortului valutar necesar achiziționării importurilor, obținerea unei producții sporite de bunuri din aceeași cantitate de materii prime, asigurându-se, și pe această cale, posibilități de satisfacere într-o proporție mai mare a cerințelor interne și ale exportului.

După cum se știe, în actualul cincinal reducerea cu numai un procent a ponderii cheltuielilor materiale în producția industrială reprezintă 12,2 miliarde lei — din care peste 3 miliarde lei în 1975 — în timp ce în cincinalul 1976—1980, la același nivel de reducere, volumul economiilor crește la circa 21 miliarde lei, ceea ce scoate în evidență importanța care trebuie acordată acestei probleme de către toți factorii de răspundere din fiecare întreprindere, începând cu concepția și proiectarea investițiilor, stabilirea tehnologiilor, organizarea procesului de aprovizionare și producție și terminând cu valorificarea producției la intern sau la export. Asigurarea unei înalte eficiențe a producției trebuie să pornească în mod inevitabil de la analiza cheltuielilor de producție, a factorilor care influențează nivelul acestora, a găririi soluțiilor de optimizare a cheltuielilor, de reducere a lor la nivelul realtamente necesar pentru obținerea producției.

În prețul de cost se reflectă în mod sintetic modul cum se desfășoară procesul de

aprovizionare și producție, tehnologiile folosite, gradul de utilizare a capacităților de producție și a fondului de timp, abatererea consumului de muncă vie și materializată față de prevederile de plan, cheltuielile neeconomicoase înregistrate, calificarea participanților la procesul de producție, preocupările pentru diversificarea și îmbunătățirea calității producției etc.

Factorii cu acțiune directă asupra cheltuielilor de producție sînt cunoscuți. Cu toate acestea, nu puține sînt cazurile în care „termometrul” cheltuielilor de producție indică temperaturi „febrile” la o serie de unități economice, cele mai vizibile fiind la produsele identice fabricate de mai multe întreprinderi, care se realizează însă cu costuri foarte diferite de la o unitate la alta. În astfel de cazuri, analiza comparativă a cheltuielilor de producție pe unități trebuie să ducă nu numai la identificarea cauzelor care generează discrepanța între costuri, respectiv la precizarea „diagnosticului”, ci și la prescrierea unui „tratament” specific, care să contribuie la micșorarea decalajului dintre costurile individuale și cele medii la nivel de ramură sau subramură.

Cît de importantă este o astfel de analiză se desprinde în mod evident din datele prezentate în graficul nr. 1, care reflectă pendulul cheltuielilor de producție — ca limite minime și maxime — la unele produse fabricate de mai multe întreprinderi.

La unele produse din cele menționate în grafic, ponderea producției realizate cu cheltuielile cele mai ridicate este scăzută, nedepășind 1—3% „în totalul producției respective (carton duplex produs de I.H.C. Săeni, acid sulfuric și amoniac tehnic lichefiat de Combinatul de îngreșăminte chimice Victoria etc.), ceea ce ridică problema dacă producția acestora nu poate fi realizată în alte unități, la care cheltuielile de producție sînt cu mult mai scăzute. La alte produse însă (sodă caustică — producător: Combinatul de produse sodice Govora, polietilenă de înaltă presiune produsă de Combinatul petrochimic Pitești, hirtie ziar produsă de C.C.H. Bacău, ciment produs de întreprinderea din Cimpulung etc.), unitățile care înregistrează costuri maxime participă cu cantități importante în producția totală, astfel că reducerea cheltuielilor de producție la aceste unități va influența în mod sensibil prețul de cost mediu și rentabilitatea produselor menționate.

În cazurile exemplificate diferențele între cheltuielile de producție apar la produse care nu comportă tehnologii complicate, a căror fabricație nu are caracter de noutate, nu necesită colaborări și care, în același timp, sînt fabricate în cantități mari. Sînt ușor de imaginat diferențele care pot apare între cheltuielile de producție la produsele de înaltă tehnicitate, de modă etc., fabricate, de regulă, în can-

tități mai reduse, la care nu există o experiență îndelungată de producție și la care reînnoirea permanentă sau îmbunătățirea continuă a performanțelor tehnico-funcționale constituie cerințe de prim ordin; la acestea se mai adaugă, în cele mai multe cazuri, participarea în proporții diferite a colaborărilor.

Este de subliniat că evantaiul larg deschis al cheltuielilor de producție, așa cum se desprinde din grafic, rezultă după analiza critică a prețului de cost efectuată cu ocazia lucrărilor privind reasezarea prețurilor de producție și livrare. Este evident că prin a lăsa lucrurile să meargă de la sine se ajunge la deteriorarea situației existente, proliferarea acesteia și la alte produse sau unități economice, ceea ce intră în conflict cu obiectivul reducerii permanente a ecartului dintre cheltuielile de producție pe unități, care trebuie să se realizeze pe fondul general al reducerii costurilor la un nivel care să reflecte eforturile făcute de stat pentru dotarea economiei cu tehnica și tehnologia cea mai avansată, pentru ridicarea calificării tuturor oamenilor muncii.

Pornind de la analiza științifică a raportului între posibilitățile economiei naționale și rezultatele obținute cu privire la cheltuielile de producție pe unitatea de produs, documentele de partid au scos în evidență în repetate rânduri că problema de fond a economiei noastre o reprezintă prețul de cost, nivelul ridicat al cheltuielilor de producție în unele ramuri, subramuri sau unități economice. Aceasta impune luarea unor măsuri hotărîte pentru scăderea continuă a prețului de cost, îmbunătățirea calității producției și obținerea unei înalte rentabilități a producției.

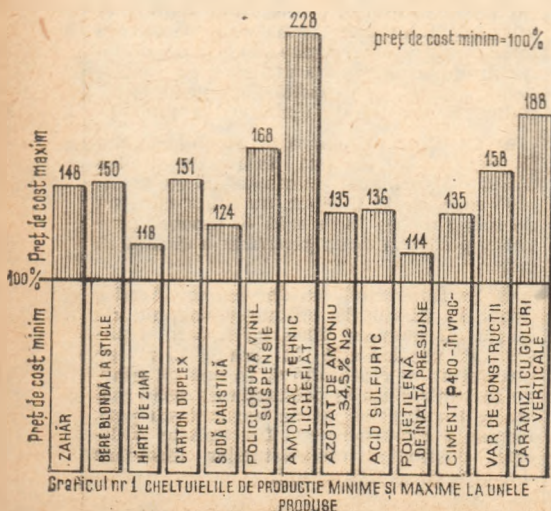
Unele cadre de conducere din unitățile economice ar fi dorit ca astfel de probleme să fie rezolvate pe seama majorării prețurilor de producție și de livrare, în cadrul operațiunii de reasezare a acestor prețuri. În fapt s-ar fi ajuns la soluția ca prețurile reasezate să fie stabilite pe baza costurilor marginale, ceea ce ar fi constituit o încurajare a gospodării neeficiente a fondurilor materiale și bănești, ar fi creat un automatism, nejustificat economic, de acoperire prin preț a cheltuielilor de producție, la toate unitățile.

Rezolvarea simplistă a acestei probleme, pe seama creșterii prețurilor de producție, a artificializării acestora, ar fi constituit o soluție nefundamentată economic, care s-ar fi transformat într-o frînă în procesul identificării posibilităților de scădere a cheltuielilor de producție și de obținere a unei eficiențe superioare în primul rînd pe seama activizării factorilor calitativi, care influențează în mod direct și nemijlocit eficiența economică.

Eliminarea costurilor exagerate

REASEZAREA prețurilor de producție și de livrare nu și-a pus ca obiectiv asanarea situației financiare a întreprinderilor care lucrează necorespunzător, ci, dimpotrivă, mobilizarea unităților economice, prin intermediul prețurilor de producție, pentru eliminarea costurilor exagerate, cu influențe pozitive asupra reducerii cheltuielilor medii la nivel de ramură. Reasezarea prețurilor de producție și de livrare pe baza cheltuielilor de producție medii la nivel de ramură, analizate în spirit critic, dă posibilitatea evidențierii cu mai multă ușurință a abaterilor de la cheltuielile medii recunoscute, la un moment dat, ca fiind necesare pentru obținerea unei anumite producții.

Pentru a ilustra diferențele mari între cheltuielile de producție prezentăm, spre exemplificare, prețul de cost pe unități economice și prețul de cost mediu la nivel de ramură care a stat la baza prețurilor

reasezate, la câteva produse (vezi graficul nr. 2).

Din grafic se desprinde că stabilitatea prețurilor de producție pe baza prețului de cost marginal, al unităților cu cele mai ridicate costuri, ar fi dus nu numai la majorarea nejustificată a prețurilor de producție, ci și la realizarea de beneficii exagerate de către unele unități, ceea ce nu ar fi stimulat reducerea continuă a cheltuielilor de producție. Este evident că o astfel de soluție ar avea ca efect stimularea sporirii volumului beneficiilor în primul rând pe seama depășirii cantitative a producției care se poate realiza cu mai puține eforturi decât reducerea cheltuielilor de producție.

Rentabilitatea producției prezintă o curbă inversă față de cea a prețului de cost. O curbă ascendentă a rentabilității trebuie să se realizeze însă pe seama scăderii continue a cheltuielilor de producție și nu prin stabilirea unor prețuri de producție majorate în mod nejustificat.

În cazurile exemplificate atrage atenția faptul că dispersia prețului de cost este foarte diferită de la un produs la altul și de la o ramură la alta: la zahăr și cărămizi verticale această dispersie este mult mai accentuată decât la ciment, oscilând între 88,7% și 131,5% și respectiv 57,2% și 142,2% față de prețul de cost mediu la nivel de ramură, în timp ce la ciment limitele extreme sînt 80,4% și 108,1%. Totodată, numărul întreprinderilor care depășesc prețul de cost mediu și procentul de depășire a acestuia este mult mai ridicat la fabricile de zahăr și cele de cărămizi cu golumi verticale. Se desprinde cu acuitate necesitatea micșorării permanente a decalajului dintre prețul de cost maxim și prețul de cost cel mai redus, ca mijloc de sporire a rentabilității ramurii respective. Acțiunea de reducere a costurilor nu trebuie să se înțeleagă că se limitează numai la unitățile cu costurile cele mai ridicate: ea privește în egală măsură toate unitățile economice, întrucît rezerve de reducere a cheltuielilor de producție există la fiecare loc de muncă.

Din grafic se observă cu ușurință că un număr de 6 întreprinderi de zahăr (46%) depășesc prețul de cost mediu la nivel de ramură cu 3,1%—7,8%, ceea ce scoate în evidență că este posibilă înlăturarea acestei diferențe, astfel că o reducere a prețului de cost la unitățile în cauză va influența în mod sensibil prețul de cost mediu la nivel de ramură. La ciment numai două unități depășesc prețul de cost mediu cu 4,6% și respectiv 8,1%, acestea contribuind însă în mod hotărîtor la formarea prețului mediu. La cărămizi cu golumi verticale un număr mare de întreprinderi depășesc prețul de cost mediu, la nivel de ramură, preț de cost mediu care este influențat de costurile mari ale acestor unități. Adoptarea unui spirit critic, combativ, față de costuri nu se poate limita numai la elaborarea lucrărilor de reasezare a prețurilor de producție, deoarece reducerea cheltuielilor de producție nu constituie o sarcină de campanie, ci are un caracter permanent, care se accentuează pe măsura creșterii complexității economiei naționale.

În aprecierea acestei acțiuni trebuie avut în vedere că dacă după reducerea costurilor la întreprinderile cu cheltuielile de producție exagerate nu se realizează o apropiere de prețul de cost cel mai scăzut, va continua să existe o anumită diferență față de noul preț de cost mediu la nivel de ramură, astfel că se impune de la sine continuarea acțiunii de micșorare la maximum a diferenței între costurile minime și maxime. De aici rezultă interacțiunea dintre prețul de cost individual și prețul de cost mediu: primul determină nivelul celui de-al doilea, iar, la rîndul său, acesta din urmă impune luarea de măsuri

pentru reducerea costurilor individuale. În condițiile stabilității prețurilor de producție acest proces de apropiere a cheltuielilor de producție individuale de cele realmente necesare pentru obținerea producției constituie mijlocul principal de creștere a eficienței producției, de sporire a rentabilității. Se creează, totodată, premisele pentru reexaminarea prețurilor de producție ca urmare a schimbării relației stabilite la un moment dat între prețul de cost mediu la nivel de ramură și prețul de producție.

Legea privind regimul prețurilor și tarifulor prevede, ca principiu, adaptarea mai operativă a prețurilor de producție la noile condiții din economie, eliminîndu-se imobilismul acestor prețuri. Elasticizarea sistemului prețurilor de producție, care are în vedere modificări de nivel în ambele sensuri, are loc pe fondul general al scăderii cheltuielilor de producție, bază sigură a stabilității prețurilor în economia noastră.

De aceea, rezolvarea problemei referitoare la creșterea rentabilității producției, la eliminarea pierderilor care se mai înregistrează la unele produse, situație incompatibilă cu economia noastră modernă, trebuie să aibă loc în primul rînd pe seama efortului propriu al fiecărui colectiv, de reducere a cheltuielilor de producție, și nu pe seama majorării nejustificate a prețurilor de producție. Existența unor costuri individuale care depășesc cu mult media pe ramură trebuie să constituie un semnal de alarmă cu privire la modul de utilizare a capacităților de producție, a tehnologiilor folosite, consumurile specifice realizate, calitatea producției obținute, condițiile de aprovizionare și desfacere etc.

Importanța unor astfel de sarcini majore rezultă în mod pregnant și din Hotărîrea Marii Adunări Naționale din 30 octombrie 1974 care fixează direcțiile principale de acțiune pentru reducerea mai accentuată a consumurilor de materii prime și materiale: îmbunătățirea procedurilor tehnologice, re proiectarea din punct de vedere funcțional și tehnologic a produselor, aplicarea unui regim sever de economii de materii prime și materiale, stabilirea la toate consumurile productive a unor norme rigurose fundamentate și întărirea controlului aplicării acestora.

Măsurile care trebuie luate se referă atât la eliminarea „virfurilor” în prețul de cost realizat de unele întreprinderi, cît și la reducerea cheltuielilor de producție în toate unitățile economice, cu influențe pozitive asupra prețului de cost mediu la nivel de ramură și respectiv asupra rezultatelor financiare ale fiecărei întreprinderi.

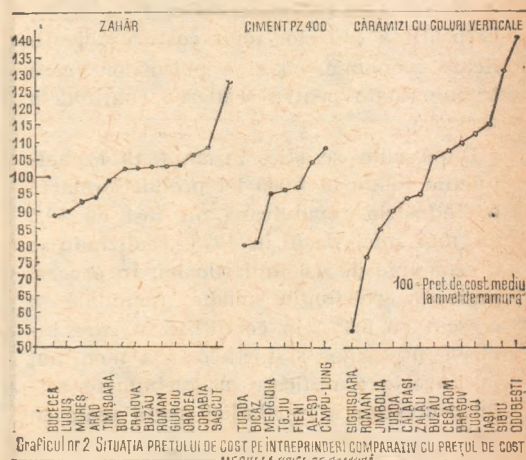
În afară de scăderea, pe unitatea de produs, a consumului de materii prime, materiale, combustibili și energie, utilizarea rațională a capacităților de producție, o atenție sporită trebuie acordată eliminării cheltuielilor neeconomicoase (penalizări, dobinzi, amenzi etc.), reducerii la maximum a rebuturilor și totodată a cheltuielilor indirecte care, în multe cazuri, „apasă” cu greutate asupra prețului de cost. Cheltuielilor indirecte, aprovizionării de la cele mai apropiate surse, folosirii celor mai economicoase mijloace de transport, precum și reducerii cheltuielilor de încărcare-descărcare și a pierderilor pe timpul transportului sau depozitării, li se acordă adesea o importanță minoră, deși nu puține sînt cazurile cînd astfel de cheltuieli „mușcă” cu lăcomie din beneficiul întreprinderii.

De aceea se impun eforturi conjugate, din partea tuturor factorilor de răspundere, ca la fiecare loc de muncă să se obțină o reducere a cheltuielilor de producție în concordanță cu posibilitățile actuale ale economiei noastre.

Generalizarea experienței pozitive la unitățile cu profil similar

ANALIZA comparativă a cheltuielilor de producție cu care se realizează aceeași produse la diferite unități economice oferă nu numai posibilitatea stabilirii cauzelor costurilor nejustificate economice, ci și generalizării experienței înaintate a unor unități economice și la celelalte, unități cu profil similar. Obiectivul scăderii cheltuielilor de producție nu poate fi limitat însă la produsele cu caracteristici identice, fabricate de mai mult întreprinderi; el vizează toate unitățile economice, indiferent de importanța produselor fabricate, de volumul producției sau de destinația acestora.

În afară de mijloacele de analiză devenite clasice cu privire la cauzele nivelului ridicat al cheltuielilor de producție, se impune tot mai mult compararea costurilor

nu numai pe plan intern, ci și internațional, respectiv cum se plasează cheltuielile de producție interne, la un anumit produs, cu cele care se realizează la nivel mondial. Această comparație, care este foarte dificil de realizat, nu trebuie înțeleasă că privește numai partea din producție destinată exportului. A considera că pentru produsele destinate exclusiv consumului intern „nu sînt probleme” din lipsa posibilităților de comparare pe plan național (datorită poziției de unic producător a unor întreprinderi) sau a existenței unei rentabilități satisfăcătoare, înseamnă a contribui la încetinirea sau, mai mult, chiar la stagnarea procesului de găsire a unor noi posibilități de scădere a cheltuielilor de producție, negarea existenței unor progrese pe plan mondial în ce privește tehnologiile de fabricație, caracteristicile tehnico-funcționale etc.

Pornind de la această necesitate, în ultima perioadă se folosesc tot mai mult și comparațiile cu costurile internaționale folosind unii indicatori specifici de exprimare a eficienței comerțului exterior cum ar fi cursul de revenire, calculul prețului de cost și al rentabilității în valută etc., care pot furniza unele indicii cu privire la productivitatea muncii pe plan național comparativ cu cea mondială, la produsele analizate.

Acești indicatori nu pot asigura însă elementele necesare unei analize temeinice, ci semnalează numai posibila existență a unei diferențe de productivitate. În condițiile instabilității prețurilor externe rezultatul este viciat și de factorii conjuncturali, de fenomenul inflaționist. Creșterea galopantă a prețurilor interne din ță-

rile occidentale, care apasă tot mai mult pe umerii maselor populare, conducând la înrăutățirea permanentă a condițiilor de viață ale clasei muncitoare, se resimte într-o măsură tot mai mare și în sporirea prețurilor de export.

Potrivit estimățiilor Fondului Monetar Internațional *) prețurile de export ale țărilor occidentale industrializate au crescut numai în perioada aprilie 1973—aprilie 1974 cu 24%, față de o creștere de 16% cât s-a realizat în trei ani anteriori și 22% pe întreaga perioadă 1960—1970. Fenomenul inflaționist din țările occidentale influențează într-o măsură tot mai mare economia acestor țări și totodată ansamblul economiei mondiale.

În condițiile economiei noastre, în care prețurile sînt stabile, efectuarea analizelor cu privire la posibilitățile de reducere a cheltuielilor de producție permite stabilirea atît a cauzelor unor costuri nejustificate economic, cît și a măsurilor care trebuie luate pentru scăderea continuă a acestora.

După cum se știe, în anul 1974 cheltuielile totale la 1 000 lei producție-marfă în industria republicană au fost cu 12,0 lei mai mici decît în 1973, realizîndu-se o economie de 4,6 miliarde lei. În aceeași perioadă retribuția medie nominală a crescut cu 6,3%, în condițiile în care indicele prețurilor și tarifelor s-a menținut în limitele planificate, asigurîndu-se astfel o creștere a retribuției medii reale cu 4,4%.

Aceste realizări demonstrează cu pregnanță importanța realizării producției planificate cu un volum cît mai redus de cheltuieli, efectele economico-sociale ale reducerii sistematice a cheltuielilor de producție. De aceea, trebuie investigate toate canalele de irosire a unor fonduri materiale și bănești, proasta gospodărire, care încarcă în mod nejustificat cheltuielile de producție.

Formele, metodele, tehnicile și procedeele folosite pentru stabilirea efectului forței de impact a costurilor asupra rentabilității sînt diferite și se perfecționează în concordanță cu cerințele asigurării unei înalte eficiențe în întreaga economie. Important este să se stabilească măsurile ce trebuie aplicate pentru reducerea cît mai mult a acestei influențe, ceea ce impune, așa cum subliniază documentele de partid, să se acționeze cu hotărîre, la fiecare loc de muncă, pentru creșterea productivității muncii, reducerea costurilor de producție, îmbunătățirea calității produselor și gospodărirea cu maximum de eficiență a fondurilor materiale și bănești pe care societatea le-a pus la dispoziția unităților economice.

G. NICOLESCU

*) „Criza sistemului capitalist — manifestare a vechilor structuri și relații în viața economico-socială internă și internațională“ de prof. univ. dr. Niță Dobrotă. Lumca nr. 6/1975.

PUNCTE DE VEDERE

PERFECTIONAREA VIRĂRILOR DE SUME PRIN CONTURILE BANCARE

APLICAREA ÎN PRACTICĂ a complexului de măsuri privind perfecționarea conducerii și planificării economiei naționale, prevăzută de documentele de partid și de stat din ultimul timp, a implicat lărgirea atribuțiilor ce revin unităților socialiste, concomitent cu creșterea răspunderilor pentru îndeplinirea lor.

În acest cadru, centralele și alte unități economice organizate pe principiul gestiunii economice încheie contracte cu furnizorii de materii prime, materiale și alte elemente necesitate de desfășurarea activității lor, precum și cu unitățile socialiste cărora urmează să le vîndă produsele fabricate. Părțile contractante, potrivit normelor legale în vigoare, inclusiv Legea finanțelor, pot stipula în contracte și modalitățile concrete de stingere a obligațiilor reciproce ce le revin.

Ținînd seama de specificul activității desfășurate, inițial, cît și pe măsura efectuării virărilor de sume între conturile deschise de bănci unităților socialiste, ca părți contractante, băncile au sarcina urmării și analizării eficienței formelor și instrumentelor folosite, iar în caz de ineficiență, obligația determinării acestora pentru adoptarea celor mai adecvate, care să conducă la accelerarea circuitului documentelor și a vitezei de rotație a mijloacelor materiale și bănești. În același timp, cu prilejul efectuării operațiilor prin conturile deschise la bănci, unitățile bancare au sarcina exercitării controlului bancar asupra folosirii mijloacelor proprii și împrumutate reflectate în conturile deschise la ele, atenție deosebită acordînd controlului bancar preventiv.

Pentru ca băncile să poată îndeplini în condiții optime sarcinile ce le revin în această privință, se impune necesitatea denumirii corecte, adecvate naturii și sferei de cuprindere a operațiilor de virări de sume ce au loc între conturile părților contractante. Din aceleași motive se impune denumirea adecvată și delimitarea corespunzătoare realității, a formelor de instrumentele folosite, deoarece numai în aceste condiții controlul efectuat de bănci, cu prilejul efectuării operațiilor prin conturi, reușește să fie influent, în sens pozitiv, asupra activității titularilor de conturi respectivi.

Denumire corectă: „viramente“

VIRĂRILE de sume din conturile unităților socialiste în cele ale unităților socialiste furnizoare, prilejuite de livrările de mărfuri, executările de lucrări sau prestările de servicii, au drept efect stingerea obligațiilor beneficiarilor de mărfuri, lucrări sau servicii, față de furnizorii de mărfuri, executorii de lucrări sau prestatorii de servicii.

Achitarea obligațiilor de această natură a fost practică, vreme îndelungată, sub denumirea de „decontare“. Întrucît stingerea obligațiilor poate să aibă loc, deși într-o măsură redusă, și prin folosirea numerarului din circulație, denumirea de decontare, reprezentînd virările de sume între conturile deschise la bănci, a fost completată cu noțiunea „fără numerar“, devenind astfel „decontare fără numerar“. Astfel, noțiunii de decontări fără numerar i-a fost atribuită o sferă mai largă, incluzîndu-i-se și operații ce nu vizează stingerea unei obligații, cum sînt, spre exemplu, sumele reprezentînd finanțarea economiei naționale, acordarea de credite și altele.

În ultimul timp, s-au manifestat preocupări pentru găsirea unui termen adecvat de denumire a acestor operații. Urmărindu-se reducerea, prin denumire, a sferei de cuprindere, în funcție de natura operațiilor de virări de sume prin conturile bancare, vizînd stingerea obligațiilor rezultate din livrarea de mărfuri, prestarea de servicii și executarea de lucrări, în locul noțiunii de decontări fără numerar a căpătat o tot mai largă accepțiune noțiunea de „plăți fără numerar“. Comparată cu denumirea anterioară, noțiunea de plăți fără numerar apare mai adecvată, deoarece reușește să realizeze limitarea la natura operațiilor amintite. În același timp, relevăm însă faptul că limitarea se realizează mai mult decît este necesar,

trecîndu-se astfel de la o extremă la alta, respectiv de la o sferă prea largă, la o sferă prea restrînsă. În timp ce sfera prea largă nu presupunea inconveniente prea mari, sfera prea limitată implică neajunsuri ce se impun a fi neapărat soluționate.

Un neajuns în sensul limitării exagerate a sferei de cuprindere a denumirii de plăți, rezultă din faptul că ea este unilaterală. Aceasta apare în mod evident din comparația actului de vînzare-cumpărare a mărfurilor, în baza căruia se instituie obligația cumpărătorului față de furnizor, cu operația de plată, respectiv de încasare a valorii mărfurilor, al cărei efect se concretizează în stingerea obligației acestuia. În timp ce actul de instituire a obligației este bilateral (vînzare-cumpărare), actul stingerii obligației este unilateral, așa cum rezultă din denumirea adoptată în ultima vreme, rezumîndu-se numai la plată. De aici ar rezulta că cumpărătorul plătește fără ca furnizorul să încaseze, ceea ce nu ar avea rațiune și nici nu corespunde realității.

Data fiind ponderea lor redusă, operațiile cu numerar nu pot fi un criteriu de referință pentru denumirea operațiilor efectuate prin conturi. Dimpotrivă, operațiile efectuate prin conturi, datorită ponderii lor mari, pot constitui criteriu de referință pentru denumirea operațiilor cu numerar. Aceasta însă numai în cazul în care operațiile cu numerar nu ar avea o denumire proprie. În realitate operațiile cu numerar avînd o denumire proprie, adecvată și bine delimitată, necesitatea unei denumiri corecte, adecvate și delimitate în baza unei noțiuni proprii, și nu prin recurgerea la criteriul de referință opus, se impune nu numai în cazul virărilor de sume între conturile bancare.

În consecință, după opinia noastră, denumirea de plăți este utilă, dar nu suficientă. Pentru a nu fi unilaterală, așa cum j

s-a relevat anterior, se impune ca să fie completată cu denumirea de încasări, devenind astfel „plăți-încasări”. Deoarece plăți-încasări pot fi efectuate, atât cu numerar, cât și prin conturi, cele realizate prin conturi pot fi denumite în baza unei noțiuni proprii, dar insuficient de adecvată, ca fiind „plăți-încasări prin conturi”. Deși corectă, această denumire o considerăm insuficient de adecvată pentru motivul că este voluminoasă și din această cauză greoaie.

Intrucât plățile-încasări prin conturi nu sînt altceva decît virările de sume din conturile cumpărătorilor sau plătitorilor, în conturile furnizorilor de mărfuri sau beneficiarilor de sume, pentru reflectarea în denumire a realității, a conținutului propriu-zis al operațiilor efectuate, ele ar putea fi denumite în mod corespunzător. Totodată, urmărindu-se adoptarea unei noțiuni cît mai simple și corespunzătoare, sintem de părere, că cea mai potrivită ar fi denumirea de „viramente”.

Delimitare strictă între forme și instrumente

ÎN CE PRIVEȘTE viramentele, se poate considera că noțiunea de formă vizează totalitatea elementelor componente considerate în mod unitar, ce caracterizează o anumită modalitate de efectuare a lor, deosebind-o astfel și delimitînd-o de alte modalități existente sau posibile. Spre deosebire de noțiunea de formă, noțiunea de instrument reprezintă mijlocul prin intermediul căruia are loc virarea de sume prin conturile bancare, de o anumită formă sau modalitate, recurgîndu-se în acest scop la formulare sau documente.

Formele de viramente au fost și sînt denumite acceptarea și acreditivul. Criteriul după care se face distincția între cele două forme este, în principal, măsura în care viramentele au loc pe bază de consimțămînt sau fără consimțămîntul plătitorului.

În ce privește acceptarea, ca formă de virament, considerăm că aceasta nu se justifică, cu atît mai mult cu cît criteriul pe care se bazează este consimțămîn-

tu plătitorului. Aprecierea aceasta pornește de la faptul că, consimțămîntul de efectuare a plății ca principal principiu de efectuare a viramentelor, cu care se confundă de fapt acceptarea, nu poate individualiza o formă de virament, partea din întreg, deoarece, dacă ar fi așa, nu ar mai fi principiu. Cu alte cuvinte, dacă consimțămîntul este un principiu, se regăsește în toate formele de virament, deci și în cadrul acreditivului, ceea ce face ca acceptarea să nu se mai deosebească de acreditiv.

În aceste condiții se impune ca formele de virament să reprezinte aspecte diferite, care să se reflecte și în denumiri corespunzătoare. Pentru a răspunde acestei necesități, considerăm că formele de virament nu trebuie să se deosebească în funcție de acceptare, respectiv consimțămînt, deoarece aceasta reprezintă un element comun. Ele pot să fie considerate că diferă, așa cum este de fapt realitatea, în funcție de documentația folosită, circuitul acesteia, urmărirea asigurării efectuării plății, necesității de adîncire a controlului bancar, toate acestea reflectate în situații distincte de efectuare a viramentelor din inițiativa cumpărătorului sau plătitorului și a unității băncii sale sau din inițiativa furnizorului sau beneficiarului de sumă și a unității băncii acestuia.

Ținînd seama de aceste criterii, formele de virament se pot împărți, după părerea noastră, în modalități de efectuare a viramentelor din inițiativa cumpărătorului sau plătitorului prin banca sa și modalități de efectuare a viramentelor din inițiativa furnizorului sau beneficiarului de sumă, prin banca la care își are deschise conturile sale.

Efectuarea viramentelor din inițiativa cumpărătorului sau plătitorului vizează reducerea la aproximativ jumătate a circuitului documentelor bancare, cu consecințe corespunzătoare în ce privește accelerarea vitezei de rotație a mijloacelor bănești, recurgîndu-se în acest scop la dispoziția de plată și cecurile de virament pe care se pune accentul în ultimul timp, după opinia noastră în mod justificat.

Intrucît modalitatea efectuării viramentelor din inițiativa cumpărătorului

sau plătitorului include eventualitatea lipsei de inițiativă a acestuia, datorită faptului că cel interesat în încasare este furnizorul sau beneficiarul de sumă, în practică se recurge, de asemenea, și la modalitatea de virament din inițiativa celui interesat. Această modalitate presupune inițiativa furnizorului sau beneficiarului de sumă, concretizată în întocmirea și introducerea la banca sa a dispoziției de încasare sau a facturii-talon, al cărui circuit începe de la banca acestuia și se continuă la banca plătitorului, dublîndu-se astfel circuitul documentelor bancare.

Prelungirea circuitului documentelor constituie un inconvenient ce are drept consecință amplificarea nejustificată a activității bancare. Ea este însă admisă, deoarece forma de virament concretizată în modalitatea de efectuare din inițiativa furnizorului sau beneficiarului de sumă, antrenează banca în urmărirea asigurării efectuării plății, ceea ce se realizează ca urmare a adîncirii controlului bancar prilejuit de această modalitate de virament.

Considerarea celor două forme de virament se justifică și din punct de vedere al necesităților impuse de tendința de utilizare și extindere a efectuării viramentelor cu ajutorul calculatorului electronic al sistemului financiar-bancar, pentru rezolvarea cărora este necesară, din motive de simplificare și ordonare a multitudinii de forme și instrumente de virament, concentrarea lor în situații centralizatoare cuprinzînd modalitățile de efectuare a viramentelor și instrumentele adecvate, inițiate de furnizor sau beneficiar de sume.

În concluzie, preocupările de perfecționare a viramentelor, manifestate în ultimul timp, au condus la îmbunătățiri sensibile a modului lor de efectuare, reflectate corespunzător în normele metodologice în vigoare și Legea finanțelor. În același timp, se impun atenției unele posibilități de perfecționare în continuare a viramentelor, sub aspect teoretic și practic metodologic, de natura celor subliniate anterior.

conf. univ. dr. George ȘOVEI

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Productivitatea muncii în construcții

LA CONFERINȚA NAȚIONALĂ A P.C.R. din iulie 1972 s-a trasat sarcina ca într-o perioadă de 4-5 ani productivitatea muncii în construcții să fie dublată. Ca urmare, întreprinderile și trusturile de construcții-montaj au luat, în urma unor analize și studii efectuate în diferitele sectoare productive ale activității lor, măsuri pentru a pune cît mai deplin în valoare întregul potențial tehnic și uman din dotare. Rezultatele obținute în anii 1973 și 1974, precum și în trim. I 1975, confirmă previziunile în legătură cu evoluția productivității muncii pe linia îndeplinirii sarcinii trasate de partid.

Pentru realizarea integrală a productivității muncii planifi-

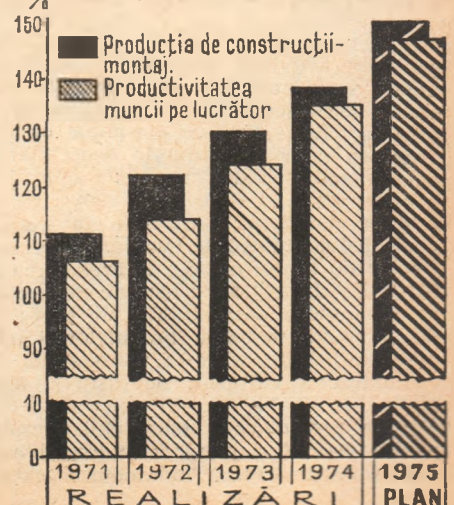
cată pe 1975 este necesar ca toate ministerele și consiliile populare județene care au în subordine întreprinderi de construcții și montaj să urmărească îndeaproape utilizarea cît mai intensă a utilajelor de construcții — element hotărîtor în creșterea productivității muncii. Din analiza perioadei trecute reiese că unele întreprinderi și trusturi de construcții-montaj au obținut indici de utilizare intensivi sub nivelele planificate ca, de exemplu, la excavatoare și buldozere — Consiliul popular județean (C.P.J.) Arad, M.I.M., M.M.P.G., cilindri compresori — C.P.J. Timișoara, M.C. Industriale, betoniere și stații de betoane — M.C. Industriale, M.I.M., C.P.J. Caraș-Severin, macarale turn — C.P.J. Teleorman, C.P.J. Harghita, parcul auto etc.

Neutilizarea la capacitatea

prevăzută a utilajelor de construcții face ca ponderea lucrărilor executate manual din totalul lucrărilor executate să se mențină încă ridicată. Astfel, la lucrările de săpare, circa 10% din volum se execută încă nemecanizat, iar la alte categorii mari de lucrări (betoane, manipularea agregatelor ș.a.) ponderea activității nemecanizate depășește abia 40%. Se înțelege că remediarea acestor situații reprezintă tot atitea rezerve potențiale de creștere a productivității muncii.

Prin atragerea tuturor rezervelor în circuitul economic și, în special, sporirea gradului de industrializare a lucrărilor de construcții, utilizarea cît mai eficientă a forței de muncă, productivitatea muncii planificată pe 1975 poate fi nu numai îndeplinită ci și depășită, concomitent cu creșterea ritmului de execuție și de dare în funcțiune a noilor obiective.

EVOLUȚIA PRODUCTIVITĂȚII MUNCII PE UN LUCRĂTOR ÎN ACTIVITĂȚEA DE CONSTRUCȚII-MONTAJ (ANTREPRIZĂ) (1970=100%)

STUDII-EXPERIENȚE: „Rompétrol“

O STRATEGIE DINAMICĂ ÎN COOPERAREA INTERNĂȚIONALĂ

Caracteristici ale ofertei

ACTIVITATEA de extracție și prelucrare a hidrocarburilor în România este cunoscută de foarte multă vreme. Experiența căpătată de-a lungul anilor de către specialiștii români în domeniul petrolului și gazelor s-a impus lumii întregi. Este cunoscut spre exemplu că în urmă cu 120 de ani a intrat în funcțiune prima distilerie românească, iar Bucureștiul a fost primul oraș din lume iluminat cu petrol lampant.

După cel de-al doilea război mondial în domeniul petrolului și gazelor s-au alocat importante fonduri pentru dezvoltarea industriei extractive, a cercetărilor geologice de identificare a noi rezerve, pentru creșterea și diversificarea capacităților de prelucrare, pentru proiectarea de noi tipuri de utilaje petroliere de înalte performanțe. Astfel, în ultimii 25 de ani industriei extractive i-au revenit 20% din totalul investițiilor industriale.

Nevoile în continuă creștere de combustibili, pentru metalurgie, energetică și alte ramuri industriale, nevoile de materii prime pentru petrochimie au condus la dezvoltarea rapidă a tuturor sectoarelor de activitate din industria extractivă de țitei și gaze, începând cu prospectarea geologică și geofizică până la foraj, extracție, transport-depozitare și distribuție.

Condițiile specifice în care s-a dezvoltat industria românească de țitei și gaze, structura mineralogică a subsolului au impus utilizarea unor metode moderne de lucru la nivelul tehnicii mondiale cum ar fi: forajul cu jet și optimizarea regimului de foraj (în activitatea de foraj) injecția de abur supraîncălzit și combustia subterană (în activitatea de extracție).

Tabelul nr. 1

Evoluția rezervelor și a producției mondiale de țitei

	- în milioane tone -				
	1959	1960	1965	1970	1972
Rezervele mondiale	4414	11004	41863	86534	90378
Producția mondială	270	525	1051	2336	2599

Sursa: Elements statistiques. Pétrole 72, Paris, 1973

În cercetarea și proiectarea de utilaj petrolier, activități aproape inexistente în trecut, s-a urmărit introducerea cu tenacitate și consecvență a celui mai înalt progres tehnic, ceea ce a condus la înregistrarea unor performanțe deosebite în modernizarea acestei ramuri:

a) *În cercetare*: metodologia studiilor geologice complexe de evaluare a perspectivelor de hidrocarburi; interpretarea calitativă a diagramei; metode matematice în exploatarea zăcămintelor de țitei; studiul privind reologia noroaielor și introducerea de noi aditivi; metode noi de combatere a viiturilor de nisip și multe altele.

b) *În proiectare*: tehnologii complexe pentru forajul și punerea în exploatare a sondelor de mari adâncimi; exploa-

tarea zăcămintelor de țitei și gaze prin metode secundare; sistem de degazolinare prin termoabsorbție (brevetată în mai multe țări); proiectarea sistemului de conducte magistrale pentru transportul de țitei și gaze la scară națională etc.

Paralel, s-a dezvoltat foarte mult industria constructoare de mașini, utilaje și instalații complexe necesare industriei extractive și prelucrătoare de țitei și gaze. O singură precizare este edificatoare pentru nivelul atins de România în acest sector și anume faptul că țara noastră ocupă locul 3 în lume (după S.U.A. și U.R.S.S.) — în ce privește producția de utilaj petrolier și locul 2 (după S.U.A.) în ce privește exportul de mașini și utilaje petroliere (vezi tabelul nr. 2).

Aceste realizări remarcabile constituie, în același timp, premise solide în conceperea unei politici adecvate de comerț și cooperare economică internațională a României în acest domeniu.

Ca oportunități externe menționăm: procesul obiectiv de dezvoltare interdependentă a lumii contemporane în care economiile naționale sînt împinse spre o tot mai strînsă colaborare economică. În acest context, necesitățile țărilor în curs de dezvoltare de a-și valorifica cât mai eficient resursele lor naturale, pe calea dezvoltării unei industriei extractive și de prelucrare proprii se conjugă pînă la un anumit grad cu nevoile României de materii prime energetice, domeniu în care resursele naturale sînt depășite tot mai mult de necesitățile mereu crescînde de combustibili ale industriei noastre, astfel că diferitele forme de colaborare promovate de țara noastră — inclusiv formula românească de cooperare în două faze — asigură o conlucrare reciproc avantajoasă între parteneri. Aceste modificări substanțiale, atît pe plan intern cît și pe plan internațional, au dus în mod inevitabil la unele restructurări în modul de abordare a pieței externe.

Experiența căpătată de specialiștii români de-a lungul anilor în industria petrolului și gazelor i-a impus întregii lumi, dar acțiunile de cooperare prin care era pusă în valoare această experiență se desfășurau dispersat de către mai multe întreprinderi.

Nevoia de a concentra acest potențial și-a găsit expresie în crearea în aprilie 1974 a întreprinderii „Rompétrol”, puternică unitate de cooperare economică cu străinătatea, care este abilitată să prezinte peste hotare oferta completă de instalații, engineering, know-how și asistență tehnică de care dispune România în domeniul industriei petrolului și gazelor.

Valorificarea optimă a potențialului național în acest domeniu, a impus „Rompétrol” ca un partener interesant, în diferite forme de cooperare în domeniul petrolului și gazelor, adecvate evoluției dinamice a pieței internaționale în acest sector.

Conjunctură favorabilă

TREBUIE precizat de la început că efectele „crizei energetice”, ce s-a manifestat pe plan mondial, au fost dintre cele

„Trebuie să fim pătrunși de ideea că realizarea cu succes a prevederilor Programului și Directivelor adoptate de Congresul al XI-lea este nemijlocit legată de extinderea tot mai largă a colaborării internaționale cu țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu țările capitaliste dezvoltate, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduirea socială. Comerțul exterior, colaborarea economică — constituie un factor hotărîtor pentru dezvoltarea viitoare a țării noastre”.

NICOLAE CEAUȘESCU

mai favorabile asupra industriei petroliere, în sensul că a repus în atenția economiștilor eventualitatea deteriorării raportului resurse/consum de țitei și au impulsionat activitatea de prospectare de noi resurse, de reevaluare a poziției față de zăcămintele sărace sau greu de exploatat.

În ciuda așa-zisei „crize a petrolului”, statisticile arată că rezervele cunoscute de țitei au crescut permanent, iar în anumite perioade mult mai rapid decît producția (vezi tabelul nr. 1).

La aceasta trebuie adăugate posibilitățile deosebite pe care le oferă exploatarea imenselor zăcămintele de sisturi bituminoase apreciate la peste 100 000 miliarde tone echivalent cîrbune.

Limitarea consumului de țitei, însă, se impune în orice caz, în mod relativ, dacă avem în vedere că deși țiteiul reprezintă numai 4% din zestrea energetică a planetei, el ocupă în balanța energetică mondială primul loc, cu o pondere de aproape 50%. O asemenea situație a fost facilitată de rentabilitatea mai scăzută a cîrbunelui, deosebi în raport cu fostele prețuri ale petrolului, restricțiile antipoluante în utilizarea cîrbunelui și dificila acomodare a industriei cîrbunelui la fluctuațiile conjuncturale, ca și de lipsa de competitivitate a energiei nucleare comparativ cu ceilalți combustibili.

Se consideră că apariția „crizei petroliere” nu este legată de o diminuare efectivă și bruscă a rezervelor de țitei cunoscute, ci de imposibilitatea exploatării acestora în condițiile avantajoase existente pînă acum cîțiva ani, urmare a consolidării poziției țărilor producătoare și exportatoare de țitei, a căror poziție a devenit hotărîtoare în cadrul tranzacțiilor comerciale.

Reacția țărilor capitaliste dezvoltate a fost pe de o parte începerea unor căutări febrile de înlocuitori ai țiteiului și gazelor naturale, pe de altă parte mobilizarea tuturor rezervelor energetice de care dispun, inclusiv zăcămintele sărace, întocmind în acest scop ample programe de cercetare și exploatare. Influența acestei orientări asupra pieței utilajului petrolier a fost foarte puternică în sensul restrîngerii simțitoare a disponibilului de export, în special al S.U.A., principalul exportator mondial de utilaj petrolier în favoarea consumului intern.

Companiile naționale, recent create în țările în curs de dezvoltare producătoare de petrol, pentru o mai bună valorificare a zăcămintelor de țitei în propriul lor interes, evită, pe cît posibil, companiile petroliere internaționale în stabilirea de noi acorduri de exploatare pentru a nu mai perpetua condițiile contractuale dezavan-

* (Cuvîntare la încheierea lucrărilor Congresului cu sefii misiunilor diplomatice și agențiilor economice românești de peste hotare, cu cadrele de răspundere din domeniul activității internaționale a partidului și statului nostru, comerțului exterior și cooperării economice)

tajoase impuse cu ani în urmă de acestea. De aceea, companiile naționale caută colaborarea unor firme independente din țări capitaliste sau socialiste care să con-

Tabelul nr. 8

Exporturile principalelor țări producătoare de utilaje petrolier

Tara.	Export in mil. dol.			Pondere față de total în %		
S.U.A.	121	223	596	55,5	63,8	56,1
R.S.România	38,6	44,5	112	17,7	12,8	15,9
U.R.S.S.	32,2	24,5	104	14,7	7	14,8
Jranta	6,2	15,6	19,8	2,9	4,5	2,8
Anglia	6,5	13,4	17,5	3	3,8	2,5
J.P.P.	2,1	10,6	15,5	0,9	3,5	2,2
Austria	0,8	3,8	4,4	0,4	1,1	0,6
Italia	1,9	3	6,1	0,9	0,9	0,9
Olanda	1,2	2,2	6,5	0,5	0,6	0,9
R.P.Polonă	4,7	1,3	1,7	0,5	0,5	0,3
Suedia	0,3	1,3	2,4	0,1	0,4	0,3
R.S.Cehoslovacă	0,3	1,3	2,4	0,1	0,4	0,3
Japonia	0,3	1,1	15,2	0,1	0,3	2,1
R.P.Ungară	1,1	0,8	1,4	0,5	0,2	0,2
R.D.Germană	1,1	0,6	0,8	0,5	0,2	0,1
Belgia-Luxemburg	-	0,4	0,7	-	0,1	0,1
R.P.Bulgară	-	1,1	-	-	0,3	-

Total general: 218,2 349,1 705,8 loc, o loc, o loc, o

din care:

Țări capitaliste dezvoltate	143,7	274,7	483,4	65,8	78,6	68,5
Țări socialiste	74,5	74,4	222,4	34,2	21,4	31,5

Sursa date: "Piața utilajului petrolier", INSCIN
1) date preliminare

tribue cu experiență și utilaj adecvat, eventual sub formă de asociații în societăți mixte de prospecție — cercetare sau producție, la punerea în valoare a bogățiilor lor naturale.

Formele colaborării pot să difere, de la concenșionarea de perimetre insuficient explorate și cercetate, unor firme străine ce se angajează pe risc propriu să continue investigațiile, și pînă la finanțarea asistenței tehnice necesare rezolvării unor probleme de cercetare, producție sau dezvoltare a industriei prelucrătoare de țiței și gaze.

Rețeta succesului în cooperare: inițiativă și elasticitate

PORNIND de la aceste noi fenomene apărute pe piața internațională, întreprinderea „Rompétrol“ a trebuit încă de la înființare să procedeze la o analiză aprofundată a caracteristicilor pieței de lucrări și servicii petroliere, a politicii economice a diverselor țări producătoare de petrol, a programelor de dezvoltare în perspectivă adoptate de diverse țări în acest domeniu.

O primă concluzie pentru activitatea „Rompétrol“ desprinsă din studiul pieței a fost aceea că cererea de instalații complexe, lucrări și servicii va spori, în condițiile scăderii disponibilului de export al altor producători.

Experiența tehnică, potențialul de producție de utilaje petrolier, ca și principiile ce stau la baza relațiilor economice externe ale țării noastre fac ca România să fie un partener interesant de cooperare pentru țările în curs de dezvoltare în construcția de obiective „la cheie“, în acordarea de asistență tehnică pentru utilajele livrate în domeniul industriei petrolului și gazelor. Faptul că utilajul petrolier produs în România a fost în cea mai mare măsură aliniat normelor internaționale (A.P.I.) îi conferă o competitivitate sporită. De asemenea, „Rompétrol“, ca întreprindere de stat corespunde întru totul cerințelor și condițiilor companiilor naționale petroliere din țările în curs de dezvoltare, deoarece este un partener ce tratează sincer, corect, cu multă înțelegere și respect pentru interesele acestor țări.

Cooperarea în domeniul prospecției și cercetării geologice, în producția de țiței și gaze sub forma societăților mixte, constituie o preocupare majoră a întreprin-

derii. În această formă de cooperare în producție partea română își aduce aportul la capitalul social prin finanțarea livrărilor de utilaje din țară și acordarea de asistență tehnică. Aportul la capitalul social al partenerului este constituit de obicei din fonduri pentru plata salariilor, chiriilor, taxelor, impozitelor precum și pentru unele importuri de completare. Reies de aici avantajele acestei forme de cooperare pentru ambii parteneri, contribuind pe de o parte la dezvoltarea industriei naționale în statele producătoare de petrol și simultan la valorificarea mașinilor și utila-

CARTE DE VIZITĂ A „ROMPETROL“

Întreprinderea de cooperare economică cu străinătatea „Rompétrol“ a fost înființată la 1 aprilie 1974 în subordinea Ministerului Minelor, Petrolului și Geologiei și are ca obiect de activitate:

1. Cercetări geologice

a) **Prospecțiuni geologice:** observații geologice; cartografie geologică de detalii cu stabilirea de hărți la diferite scări; interpretarea datelor aero-foto-grametrice și stabilirea de hărți geologice corespunzătoare.

b) **Prospecțiuni geofizice (terestre și marine)** gravimetrice; seismice; tratament analogic și (sau digital) al datelor seismice.

2. Studii și proiecte

a) **Studii preliminare și de sinteză:** evoluția perspectivelor de hidrocarburi; proiecte de lucrări de cercetare; proiecte de exploatare a zăcămintelor de petrol și gaze naturale; fizica zăcămintelor; studii de fezabilitate pentru conducte, depozite și instalații de distribuție de produse petroliere și gaze.

b) **Analize complexe de laborator:** petrofizice; paleontologie (micro și macrozone); sedimentologie; geochimie; mineralogice; conținut în hidrocarburi.

3. Foraj extracție

executare de foraj la mari adâncimi; investigarea găurilor de sondă; materiale și servicii pentru noroiul de foraj; cimentarea coloanelor; încercări de producție în găuri și coloane; perforarea, acidizarea, fisurarea; reparația și reactivarea sondelor de producție (Work-Over); recuperarea secundară.

4. Construcții petroliere

schele petroliere; conducte pentru transportul țițeiului, produselor petroliere și gazelor; baze mecanice și de reparații a echipamentelor și materialului tubular petrolier.

5. Prestări de servicii

engineering și expertize asigurate de specialiștii de înaltă calificare având o mare experiență în industria de petrol și gaze; asistență tehnică pentru gama de lucrări în domeniul industriei de petrol și gaze; instruirea și formarea de cadre tehnice de specialitate în industria petrolieră; activitate de achiziții în industria petrolieră și gazelor.

jelor produse de industria românească, a experienței tehnice a specialiștilor români.

O altă formă de cooperare, relativ mai nouă, prin care acționează „Rompétrol“ pe piața externă este: *angajarea de lucrări în perimetre petroliere pe risc propriu* în alte țări în curs de dezvoltare. Această formă de cooperare, pentru prima dată utilizată de o întreprindere românească de comerț exterior, scontează pe excelența capacitate tehnică a specialiștilor români în depistarea și punerea în exploatare a zăcămintelor de hidrocarburi, care apoi sînt exploatate împreună cu partenerul local.

Deși privită mult timp cu rezervă de întreprinderile noastre, datorită riscului pe care-l comportă, această formă de cooperare s-a extins, cuprinzînd o gamă largă de lucrări și servicii.

Construirea de obiective „la cheie“ este un alt domeniu de activitate al „Rompétrol“. În calitate de furnizor general la export „Rompétrol“ coordonează proiectarea și construirea unor instalații de separare și tratare, proiectarea și construcția unor parcuri de rezervoare; proiectarea și montarea de conducte de țiței și gaze; operarea complexă în calitate de contractor general a unor schele de petrol și gaze; pregătirea unor cadre de specialiști, atît la locul de muncă, cît și în instituțiile de învățămînt mediu și superior de specialitate din țară.

Această activitate permite la rîndul său promovarea unei alte forme de colaborare economică — *asistență tehnică* — domeniu în care „Rompétrol“ și-a intensificat continuu activitatea la solicitările partenerilor externi. Astfel, construcția unor obiective „la cheie“ în R.A. Yemen și Iordania a antrenat acordarea de asistență tehnică în aceste țări, ca și în numeroase alte țări din Orientul Apropiat, Africa de Nord și America Latină.

În concluzie, se poate aprecia că *strategia de acțiune a întreprinderii de cooperare economică cu străinătatea „Rompétrol“ are ca dominante:*

— *diversificarea pe zone, țări și parteneri* a relațiilor de colaborare economică și tehnico-științifică.

— *specializarea* pronunțată a activității ce-i permite evitarea intermediarilor în tratarea cu partenerii externi.

— *abordarea cu curaj a unor forme variate de cooperare economică*, paralel cu diversificarea ofertei, fiind în unele cazuri deschizătoare de drum prin modul în care a știut să vină în întîmpinarea cererilor partenerilor săi externi.

— *încheierea de acorduri și contracte pe termen lung, reciproc avantajoase de largă perspectivă.*

Saltul calitativ pe care l-a marcat întreprinderea „Rompétrol“ de la înființare, în extinderea comerțului și cooperării în domeniul industriei petrolului și gazelor este sintetic exprimat de cîteva cifre:

— față de anul 1973, „Rompétrol“ a încheiat în cursul anului 1974 contracte într-un quantum valoric cu 375% mai mare.

— valoarea lucrărilor pe perimetre, prestărilor de servicii, livrărilor de utilaje — contractate cu termen de execuție după 1975 reprezintă circa 70% din volumul contractelor încheiate în 1974.

Pentru a putea utiliza oportunitățile pe care le deține în actuala conjunctură internațională, „Rompétrol“ trebuie să prezinte o ofertă competitivă cu cea a companiilor multinaționale ce exercită o acerbă concurență, directă sau prin intermediari, pe piața petrolului și utilajului petrolier.

Fiind un pionier al cooperării „Rompétrol“ a întîmpinat și mai întîmpină unele dificultăți legate de cooperarea internă în producerea utilajelor și instalațiilor sau în crearea disponibilităților de finanțare, dificultăți ce ar putea fi pe viitor evitate prin precizarea cadrului legislativ al relațiilor interne furnizor — întreprindere de comerț exterior pe linia cooperării.

Se impune, de asemenea, ca „Rompétrol“ să facă într-o mai mare măsură cunoscute peste granițe capacitatea și experiența specialiștilor români, potențialul românesc în domeniul industriei petrolului și gazelor, multitudinea de lucrări și servicii oferite, formele diverse de cooperare în care dorește să acționeze, potrivit intereselor și avantajelor reciproce, prin apelarea la o gamă mai largă de forme de promovare, prin desfășurarea unor eforturi publicitare mai ample.

Ioan GEORGESCU
Ștefan IONESCU

CONDOCERE ORGANIZARE

32 de directori generali despre: CENTRALA INDUSTRIALĂ ÎN PERSPECTIVA — 1990 (IV)

NUMERELE 19, 20 și 22 din luna mai a.c. au fost publicate o parte a aspectelor rezultate din prelucrarea anchetei inițiate de REVISTA ECONOMICA într-o serie de unități economice cu statut de centrală. Obiectivul urmărit l-a constituit evidențierea modului în care conducerea de centrale și-au proiectat strategiile de dezvoltare în perspectiva viitorilor 15 ani, a direcțiilor de acțiune prin care se urmărește accelerarea creșterii, sporirea eficienței economice și a competitivității în condițiile integrării tot mai accentuate a progresului tehnico-stiințific în mecanismul dezvoltării. Ultima parte a anchetei prezintă noi aspecte referitoare la capacitatea de creativitate și inovație a centralelor investigate, la căile de stimulare a acestora, cit și o succintă sinteză a principalelor concluzii.

Creativitate și inovație

GÎNDIND asupra strategiilor de dezvoltare, conducerea centralelor investigate sînt în același timp conștiente de necesitatea adaptării lor permanente și rapide la schimbări, la cerințele generate în principal de revoluția științifică și tehnică contemporană, de faptul că se impune acordarea unei atenții tot mai mari inovației sub toate formele ei.

„Cum apreciați că este în prezent capacitatea de creativitate a centralei, exprimată prin numărul și utilitatea ideilor noi ale lucrătorilor?”. Centralizarea răspunsurilor, prezentată în tabelul nr. 11, permite constatarea că, deși aproximativ 55% din directorii generali investigați apreciază ca

Tabel nr. 11

Opinia directorilor generali despre capacitatea de creativitate a centralelor	
Capacitatea de creativitate este:	Opinie favorabilă (%)
- foarte mare	3,20
- mare	51,70
- prea mică	41,90
- foarte mică	3,20
TOTAL:	100,00

„foarte mare” și „mare” capacitate de creativitate a centralei pe care o conduc, restul de circa 45% o apreciază ca fiind încă „prea mică” sau „foarte mică”. Pe ministerele coordonatoare ale centralelor investigate situația este următoarea: dacă în Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor, Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții și Ministerul Energiei Electrice, toți directorii generali ai centralelor investigate apreciază ca „mare” capacitatea de creativitate, iar în Ministerul Industriei Ușoare și Ministerul Industriei Metalurgice 75% împărtășesc această opinie (în aceste două ministere întîlnind de fapt și singurele unități unde capacitatea de creativitate este apreciată ca „foarte mare”: Centrala Industriei Tricotajelor și Centrala Industrială Siderurgică), în celelalte ministere cercetate, directorii generali apreciază capacitatea de creativitate a centralelor analizate ca fiind numai în proporție de 25—50% „mare”.

Dacă în privința aprecierii capacității de creativitate gradul de subiectivitate poate fi uncori foarte ridicat, nu același lucru se poate spune despre aprecierea capacității de inovație, în acest caz existînd indicatori cantitativi mai preciși de măsurare, ca, de pildă, numărul de idei aplicate, efectele economice ale aplicării lor etc.

Ce arată centralizarea răspunsurilor la întrebarea: „Cum apreciați că este în pre-

zent capacitatea de inovație a centralei, exprimată prin numărul de idei aplicate și mărimea efectelor economice ale aplicării acestora?”. Că, de pildă, numai în peste 32% din centralele investigate capacitatea de inovație este „mare” și „foarte mare” și în proporție de aproximativ 65% „prea mică”.

Stimularea creativității și inovației

FOLOSIREA diverselor modalități de stimulare a capacității de creativitate și inovație, a capacității de elaborare a ideilor noi, ca și pe cea de acceptare și implementare a acestor idei sub forma proceselor, produselor și serviciilor, constituie una din preocupările de viitor principale ale cadrelor din conducerea centralelor investigate.

La întrebarea: „Asupra căror factori apreciați că trebuie concentrată în primul rînd atenția în următorii 10—15 ani, pentru sporirea capacității de creativitate și inovație?”, toți directorii generali au precizat conținutul direcțiilor de acțiune pe care le au în primul rînd în vedere. În

tabelul nr. 12 este prezentată centralizarea răspunsurilor primite. Iar, analiza conduce la concluzia că toate căile indicate sînt în cea mai mare parte dependente nemijlocit de conducerea unităților eco-

Tabel nr. 12

Ierarhizarea factorilor ce se au în vedere în următorii 10—15 ani pentru sporirea capacității de creativitate și inovație.

Clasa-	Denomirea factorului	Ponderea centralilor din esanțion care au optat favorabil (%)
1.	Utilizarea cît mai rațională și eficientă a pirghiilor de cointer-sare a personalului.	37,50
2.	Permanenta perfecționare a organizării și conducerii unităților economice	25,00
3.	Ridicarea nivelului de pregătire profesională a lucrătorilor	18,75
4.	Cît mai corecta selecție și încadrare pe posturi a personalului	10,75
5.	Alți factori	8,00
TOTAL		100,00

nomice, în primul rînd centrale și întreprinderi, de ele depinzînd atît maniera diferențiată, cît mai rațională și eficientă de utilizare a pirghiilor de cointer-sare a personalului, ridicarea nivelului de pregătire și cît mai corectă selecție și încadrare pe posturi a acestuia, ca și perfecționarea organizării și conducerii.

Concluzii

PRELUCRAREA și interpretarea răspunsurilor primite la principalele întrebări ale anchetei, a permis enunțarea următoarelor concluzii finale:

1. **MANIERA PREVIZIONALĂ** de conducere este o caracteristică permanentă a unităților din economia noastră națională. Concepînd dezvoltarea într-o largă perspectivă, conducerea centralelor abordează în același timp în toată complexitatea lor vastitatea problemelor creșterii alegîndu-și de fiecare dată căile de acțiune în cunoștință de cauză, elaborîndu-și strategiile cele mai adecvate, integrate organic în politica economică a laborii, în strategia de ansamblu a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării spre comunism.

2. Atingerea obiectivelor creșterii economice este proiectată în condițiile stabilirii pentru diferitele ramuri și subramuri a unor **RITMURI DIFERENȚIAȚE, OPTIME**, în general ridicate, dar mai înalte în cazul ramurilor și subramurilor industriei de vîrf.

3. Strategiile de utilizare a factorilor de producție au în vedere **COMBINAREA FACTORILOR EXTENSIVI CU CEI INTENSIVI**, în proporții care variază de la ramură (subramură) la ramură (subramură), de la cincinal la cincinal, creșterea progresivă în timp a ponderii factorilor intensivi, în condițiile în care, în medie, pe ansamblul perioadei analizate (1976—1990) preponderența lor este asigurată.

4. Preocuparea pentru **IMBUNĂTĂȚIREA ORGANIZĂRII ȘI CONDUCERII** centralelor, în vederea adaptării lor rapide, din mers, la mutațiile pe care le generează pe diverse planuri revoluția științifico-tehnică, are în vedere, între altele, promovarea de metode moderne eficiente de conducere, așezarea organizării pe baze științifice, dimensionarea optimă a centralelor și asigurarea unui grad corespunzător de complexitate al activităților integrate în centrală, utilizarea tuturor pirghiilor de stimulare a creativității și inovației.

5. Diversificarea producției industriale, creșterea mai accelerată a ramurilor tehnicii de vîrf, permit o **MULTILATERALĂ SATISFACERE A NEVOILOR INTERNE** prin produsele fabricate în centrale, concomitent, facilitînd o **SPORIRE CONSIDERABILĂ A EXPORTULUI**, o substanțială îmbunătățire a structurii sale.

6. Vector important al substrategiei de export a centralelor, **REALIZAREA COMPETITIVITĂȚII**, este gîndită diferențiat, în general însă elementele forte care-i imprimă configurația fiind: capacitatea de a depista și cuceri noi piețe și cumpărători, calitatea produselor, capacitatea de a lansa pe piață produse noi, capacitatea de a produce la un nivel de preț competitiv.

7. Integrarea organică rapidă și complexă a **PROGRESULUI ȘTIINȚIFICO-TEHNIC** în textura creșterii economice este dominantă întregii dezvoltări de viitor a economiei și societății noastre.

ESTIMAREA GRADULUI DE ORGANIZARE A MUNCII

DEZVOLTAREA economico-socială implică acordarea unei atenții tot mai mari perfecționării metodelor de organizare a muncii, corespunzătoare cerințelor vieții și schimbărilor continue ce au loc în societate. În realizarea obiectivului stabilit de Programul partidului nostru — „promovarea largă în munca de organizare și conducere a societății — inclusiv a proceselor și fenomenelor sociale — a metodelor moderne de analiză, decizie și prelucrare automată a datelor“ — o deosebită importanță o prezintă evaluarea prealabilă a gradului de organizare a muncii. Prezentăm în continuare un punct de vedere asupra acestei probleme invitând specialiștii să-și spună, în continuare, opiniile.

Obiectivele organizării științifice a muncii

ORGANIZAREA științifică a muncii presupune adoptarea unui complex de măsuri și desfășurarea unor acțiuni și activități organizatorice menite să asigure, în principal: îmbunătățirea procedeele și metodelor de muncă și deservirea optimă la fiecare loc de muncă; realizarea unor condiții de muncă care să satisfacă într-un grad cit mai ridicat cerințele fiziologice, igienice și estetice ale executanților; perfecționarea normării muncii pe baza aplicării metodelor moderne de normare; crearea și menținerea condițiilor optime de protecția și securitatea muncii; cooperarea în cadrul procesului de muncă pe baza diviziunii muncii dictată de nivelul de dezvoltare al tehnicii organizării muncii; alegerea celor mai adecvate forme de retribuere a muncii pentru cointeresarea materială a lucrătorilor.

Realizarea acestor obiective fundamentale are loc în cadrul unui proces continuu, prin acțiuni și realizări specifice organizării muncii. Satisfacerea integrală a cerințelor acestor obiective este o tendință generală și permanentă fără a se putea afirma că este un punct superior limită. Această situație este determinată de dinamismul dezvoltării forțelor de producție, precum și de ritmul perfecționării metodelor și tehnicilor de organizare a muncii.

Precizarea obiectivelor ne permite să reliefăm și care sint principalele acțiuni de organizare a muncii ce trebuie incluse într-un calcul de estimare a gradului de organizare a muncii. Într-o prezentare succintă este vorba de: organizarea locurilor de muncă; modul de asigurare a condițiilor ergonomice; normarea muncii; protecția și securitatea muncii; diviziunea muncii; formele de retribuere a personalului.

Indicatorii gradului de organizare a muncii

PENTRU caracterizarea fiecărui aspect al organizării muncii s-a procedat la inventarierea acțiunilor specifice de organizare și exprimarea lor cu ajutorul unui indicator statistic. Prin alegerea acțiunilor sintetice de organizare, a mijloacelor de măsurare a lor, s-a urmărit satisfacerea următoarelor cerințe:

— delimitarea acțiunilor specifice de organizare a muncii pe grupe omogene din punct de vedere al măsurilor și metodelor necesare desfășurării lor;

— alegerea unor indicatori ușor de determinat și capabili să caracterizeze sintetic fiecare acțiune de organizare;

— limitarea mărimii indicatorilor între 0 și 1, prin modul de calcul, ca urmare a faptului că nivelul planificat sau efectiv al fiecărui indicator se compară cu nivelul său optim;

— nominalizarea activităților și acțiunilor de organizare a muncii să fie omogenă și din punct de vedere al mijloacelor necesare corectării situațiilor existente.

Gradul de organizare al muncii se poate estima pe baza indicatorilor pe acțiuni, urmînd schema logică de calcul redată în fig. nr. 1.

Indicatori globali și parțiali pe acțiuni ale organizării muncii și modul lor de calcul sint cuprinși în tabelul nr. 1. (Din lipsa de spațiu nu au fost prezentați indicatorii referitori la diviziunea muncii (gradul de extindere a organizării muncii în formații de lucru, gradul de extindere a polideservirii, coe-

ficientul gradului de specializare a locurilor de muncă, gradul de concordanță între categoria lucrărilor și cea a executanților) și formele de retribuere (gradul de extindere a muncii în acord, gradul de extindere a muncii regii retribuită).

Indicatorii parțiali ce caracterizează fiecare acțiune de organizare a muncii, permit gruparea măsurilor în cadrul fiecărei acțiuni de organizare a muncii, fiind ușor de calculat și oferind o detaliere semnificativă a activității de organizare. Considerăm că indicatorii parțiali menționați nu sint limitativi, ei putînd fi extinși sau putîndu-se renunța la unii din ei, în funcție de specificul ramurii sau proceselor de muncă pe care le analizăm.

Foarte importantă este însă menținerea, în orice situație, a nivelului optim al indicatorilor ca bază de comparație pentru calculul valorii lor.

Indicatorul sintetic al gradului de organizare a muncii

CONSTRUIREA indicatorului sintetic are la bază indicatorii globali pe acțiuni ale organizării muncii. Din punct de vedere al modului de calcul el poate fi determinat cu ajutorul următoarelor relații:

$$k_m = \frac{k_{m1} + k_{m2} + k_{m3} + k_{m4} + k_{m5} + k_{m6}}{6}$$

sau

$$k_m = \sqrt[n]{\prod k_{m_i}}$$

Considerăm însă că, din analiza detaliată a acțiunilor de organizare se poate constata aportul diferențiat pe care acestea îl aduc la organizarea și perfecționarea organizării muncii. Din acest motiv sîntem de părere că indicatorul sintetic al gradului de organizare a muncii trebuie să fie construit prin ierarhizarea indicatorilor globali pe acțiuni, care intră în calculul lui, prin acordarea de grade de importanță în funcție de aportul direct pe care fiecare acțiune îl aduce la întregirea activității de organizare a muncii. Astfel, vom obține următoarea expresie pentru indicatorul sintetic:

$$k_m = \frac{\sum_{i=1}^n k_{m_i} \times g_i}{\sum_{i=1}^n g_i}$$

în care: g_i = gradul de importanță acordat fiecărei acțiuni de organizare
 n = numărul acțiunilor de organizare considerate.

Mărima coeficienților de importanță poate fi stabilită pe baza aprecierii unui număr mai mare de specialiști din acest domeniu sau prin observări statistice repetate care să permită evidențierea corelației ce există între diferitele acțiuni organizatorice și gradul de organizare a muncii. În ambele cazuri valoarea acestor coeficienți trebuie revizuită periodic pentru a se reliefa, eventualele modificări ale locului și rolului pe care acțiunile de organizare îl au în perfecționarea organizării muncii.

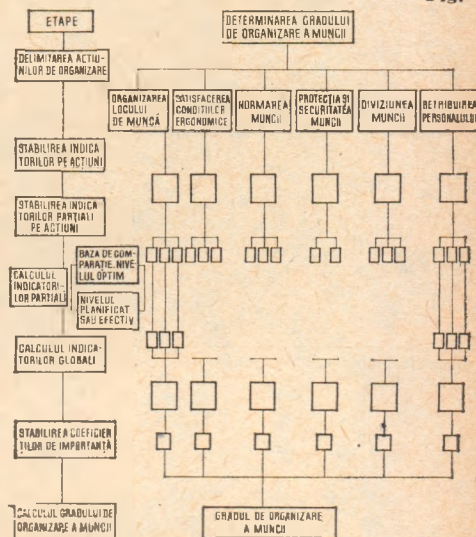
Efectele organizării muncii

PENTRU caracterizarea completă a gradului de organizare a muncii este necesară urmărirea efectelor perfecționării organizării

muncii, deci a creșterii valorii indicatorului sintetic. Acestea pot fi incluse în una din următoarele două grupe:

Efectele economice, care pot fi sintetizate, de fapt, cu ajutorul unui singur indicator, și anume: creșterea productivității muncii. Aceasta nu înseamnă că am restrîns foarte mult aria efectelor economice ale organizării muncii, ci doar că am definit acel efort care este intermediarul nemijlocit al celorlalte efecte. Astfel, economiile la fondul de retribuere, reducerea prețului de cost, scurtarea duratei ciclului de fabricație și multe altele, care pot fi efecte ale organizării, se realizează numai nemijlocit, prin creșterea productivității muncii. Deci, considerăm că, efectul nemijlocit, și în același timp scopul căruia îi sint subordonate integral acțiunile de organizare a muncii îl reprezintă creșterea productivității muncii. Pentru calcule detaliată de eficiență economică a diverselor măsuri de organizare se pot calcula și efectele pe care le are creșterea productivității muncii asupra unor indicatori sintetici ai activității economico-productive, cum ar fi prețul de cost, beneficiul etc.

Fig. 1

Schemă logică de determinare a gradului de organizare a muncii.

Efectele sociale, în cazul aprecierii gradului de organizare a muncii, au aceeași importanță ca și efectele economice. Măsurile, metodele și tehnicile folosite pentru perfecționarea organizării muncii vizează în aceeași măsură atât creșterea productivității cit și îmbunătățirea condițiilor și climatului de muncă, aceasta datorită locului și rolului factorului uman în procesul de producție.

Îmbunătățirea condițiilor materiale de muncă și trai, satisfacerea cerințelor ergonomice, crearea unui climat sănătos de muncă etc., sint premise ale menținerii și dezvoltării capacității psihice și fizice a omului care îl fac mai util unității respective.

Considerăm că, determinarea gradului de organizare a muncii, după metodologia prezentată și completarea acestuia cu efectele economice și sociale ale perfecționării organizării muncii permit aprecierea calitativă atât în ansamblu cit și în detaliu a activității de organizare a muncii.

lector I. DĂNĂILĂ
 lector I. MIHAI
 Univ. din Timișoara

Tabelul nr. 1. Indicatorii gradului de organizare a muncii

Nr. crt.	Indicatorii ai acțiunilor de organizare a muncii și modul de calcul	Indicatorii parțiali ai acțiunilor de organizare	Semnificația notațiilor
1	2	3	
1.	Coeficientul organizării locurilor de muncă (k_{m1}) $k_{m1} = \frac{\sum k_{m1i}}{n}$	a) Gradul de înzestrare tehnică a locurilor de muncă ($k_{m1.1}$) $k_{m1.1} = \frac{N_{1op}}{N_1}$	N_{1op} = numărul locurilor de muncă la care înzestrarea tehnică este la un nivel optim. N_1 = numărul total al locurilor de muncă. n = numărul de aspecte luate în considerare la determinarea gradului de asigurare a locurilor de muncă
		b) Gradul de deservire a locurilor de muncă ($k_{m1.2}$) $k_{m1.2} = \frac{N_{1d}}{N_{1dmax}}$	N_{1d} = numărul locurilor de muncă la care deservirea se face de către personal specializat sau mecanizat N_{1dmax} = numărul locurilor de muncă la care deservirea se poate organiza cu mijloace mecanizate sau de către personal specializat.
		c) Gradul de solicitare a executanților ($k_{m1.3}$) $k_{m1.3} = \frac{N_{1n}}{N_1}$	N_{1n} = numărul locurilor de muncă la care poziția de lucru și efortul executantului sînt normale
		d) Gradul de utilitate a mâinilor și mișcărilor ($k_{m1.4}$) $k_{m1.4} = \frac{\sum t_b}{\sum t_{op}}$	t_b = timpul de bază t_{op} = timpul operativ
2.	Coeficientul gradului de asigurare a condițiilor ergonomice (k_{m2}) $k_{m2} = \frac{\sum k_{m2i}}{n}$	a) Gradul de asigurare a condițiilor de iluminat ($k_{m2.1}$) $k_{m2.1} = \frac{N_{1iop}}{N_1}$	N_{1iop} = numărul locurilor de muncă la care s-a asigurat iluminatul optim.
		b) gradul de asigurare a condițiilor de temperatură ($k_{m2.2}$) $k_{m2.2} = \frac{N_{1t-op}}{N_1}$	N_{1t-op} = numărul locurilor de muncă la care se asigură temperatura optimă.
		c) Gradul de asigurare a purității aerului ($k_{m2.3}$) $k_{m2.3} = \frac{N_{1aop}}{N_1}$	N_{1aop} = numărul locurilor de muncă la care se asigură condiții optime privind puritatea aerului.
		d) Gradul de asigurare a condițiilor normale de zgomot și vibrații ($k_{m2.4}$) $k_{m2.4} = \frac{N_{1z-op}}{N_1}$	N_{1z-op} = numărul locurilor de muncă la care se asigură condiții optime de zgomot și vibrații.
3.	Coeficientul calității normelor de muncă (k_{m3}) $k_{m3} = \frac{\sum k_{m3i}}{n}$	a) Gradul de extindere a sistemelor de normative de timpi predeterminați. ($k_{m3.1}$) $k_{m3.1} = \frac{p_m}{p_{mmax}}$	p_m = ponderea locurilor de muncă la care timpul de muncă este determinat pe baza normativelor de timpi predeterminați (MTM, WF) p_{mmax} = ponderea maximă a locurilor de muncă la care normarea pe baza timpilor predeterminați este eficientă (se impune).
		b) Coeficientul extinderii normativelor republicane și departamentale ($k_{m3.2}$) $k_{m3.2} = \frac{p_r}{p_{rmax}}$	p_r = ponderea planificată sau efectivă a locurilor de muncă la care se aplică normative republicane sau departamentale în totalul locurilor de muncă existente p_{rmax} = ponderea maximă a locurilor de muncă la care se pot aplica normative republicane sau departamentale în totalul locurilor de muncă.
		c) Indicele coeficientului de variație a dispersiei gradului de îndeplinire a normelor ($k_{m3.3}$) $k_{m3.3} = \frac{C_v}{C_{va}}$ cînd $C_v < C_{va1}$ $k_{m3.3} = \frac{C_{va}}{C_v}$ cînd $C_v > C_{va1}$	C_v = coeficientul de variație a dispersiei gradului de îndeplinire a normelor de muncă, planificat sau efectiv C_{va} = coeficientul de variație al dispersiei gradului de îndeplinire a normelor de muncă admis (prestabilit)
4.	Coeficientul securității și protecția muncii (k_{m4}) $k_{m4} = \frac{\sum k_{m4i}}{n}$	a) Coeficientul gradului de extindere a procedurilor automatizate de protecția muncii ($k_{m4.1}$) $k_{m4.1} = \frac{p_{pa}}{p_{pamax}}$	p_{pa} = ponderea planificată sau efectivă a locurilor de muncă la care protecția muncii este asigurată cu mijloace automatizate. p_{pamax} = ponderea maximă a locurilor de muncă la care este posibilă introducerea mijloacelor automatizate de protecția muncii.
		b) Gradul de izolare a locurilor de muncă periculoase sau la care se depășesc limitele admise privind noxele. ($k_{m4.2}$) $k_{m4.2} = \frac{N_{1pd}}{N_{1p}}$	N_{1pd} = numărul locurilor de muncă periculoase sau la care se depășesc limitele noxelor profesionale, izolate de celelalte locuri de muncă. N_{1p} = numărul locurilor de muncă periculoase sau cu noxe profesionale
		c) Gradul de asigurare a unui echipament adecvat de protecție individuală. ($k_{m4.3}$) $k_{m4.3} = \frac{N_{1ea}}{N_{1e}}$	N_{1ea} = numărul locurilor de muncă dotate cu echipament de protecție individuală adecvat N_{1e} = numărul locurilor de muncă la care este necesar echipament individual de protecție.

TEORII IDEI

Prețul mondial —

bază a formării prețurilor în comerțul țărilor membre ale C.A.E.R.

RELAȚIILE economice dintre țările membre ale C.A.E.R. s-au amplificat continuu în ultimii ani contribuind la accelerarea progresului fiecărei economii naționale și pe această temelie la întărirea sistemului socialist mondial. O premisă esențială a extinderii schimbului de mărfuri între aceste țări este soluționarea problemei complexe a formării prețurilor externe în deplină concordanță cu principiile generale care stau la baza colaborării economice dintre țările socialiste.

Perfecționarea sistemului de prețuri utilizate în schimbul de mărfuri dintre țările membre ale C.A.E.R. constituie o preocupare majoră pentru cercetarea științifică din fiecare țară, dat fiind că multiplele aspecte teoretice ale problemei se împletesc cu implicații majore de ordin practic, care ar putea afecta nu numai balanța de plăți externe, ci economia națională în ansamblul ei.

În abordarea problemei prețurilor din comerțul exterior, după opinia noastră, trebuie să pornim de la realitatea economică existentă, ținând seama, atât de stadiul de dezvoltare a economiei naționale a țărilor membre ale C.A.E.R., cât și de etapa actuală a dezvoltării sistemului mondial socialist. De asemenea, nu se poate face abstracție de situația economică internațională, de tendințele ce se manifestă în economia mondială. Totodată, trebuie avut în vedere că modul și cimpul de acțiune a legilor de formare a prețurilor pe plan internațional sint diferite de cele de pe plan național.

Prețul extern este o importantă pirghie valorică în sistemul de conducere și planificare a economiei naționale, avind un rol din ce în ce mai mare, pe măsura creșterii interdependențelor economice dintre națiuni. Aceste prețuri trebuie să stimuleze dezvoltarea unei producții de un înalt nivel tehnic și un schimb de mărfuri reciproc avantajos și echitabil, să asigure o eficiență economică ridicată a operațiunilor de comerț exterior pentru fiecare partener, să garanteze stabilitatea fluxului de mărfuri pe piețele externe, să permită accesul tuturor țărilor la materiile prime și la sursele de energie ca și la cuceririle științei și tehnicii moderne, să contribuie la accelerarea ritmului de creștere a fiecărei economii naționale și îndeosebi a celor mai puțin dezvoltate, să intensifice cooperarea economică internațională și, în mod deosebit, să antreneze pe scară tot mai largă țările mai puțin dezvoltate industrial la cooperarea și specializarea internațională a producției.

Analiza evoluției sistemului de prețuri în comerțul dintre țările membre ale C.A.E.R. în decursul perioadei de peste un sfert de veac de funcționare a acestei organizații evidențiază că la baza formării acestor prețuri au stat în mod constant prețurile mondiale. Utilizarea acestor prețuri a favorizat extinderea continuă a schimbului de mărfuri între țările membre ale C.A.E.R., a contribuit la adâncirea diviziunii internaționale a muncii, la promovarea specializării și cooperării internaționale în producție între aceste țări.

Prețul mondial este, în esență, o expresie bănească a valorii mărfii pe plan mondial, mărimea sa fiind dată de cheltuielile de muncă socialmente necesare recunoscute pe scară mondială; el s-a format în decursul unui îndelungat proces istoric, în conformitate cu legile economice obiective care acționează pe piața mondială și, în primul rând, în concordanță cu cerințele legii valorii, reflectând, de regulă, condițiile de productivitate medie a muncii în cadrul economiei mondiale.

Legea valorii nefiind o lege specifică economiei capitaliste, ci o lege a producției de mărfuri, acțiunea ei se menține și în condițiile economiei socialiste. Pretul mondial rezultind din acțiunea legii valorii pe piața mondială, în măsura în care exprimă corect valoarea mondială a mărfii, constituie informația cea mai obiectivă privind condițiile reprezentative de producție și de desfacere pe plan mondial. Totodată, prețul mondial își îndeplinește funcția de stimulator al dezvoltării unei producții industriale de un înalt nivel tehnic, determinând accelerarea ratei de reînnoire a produselor și sortimentelor, sporirea exigențelor față de calitatea producției fabricate, asimilarea mai rapidă a progresului tehnico-științific, concomitent cu raționalizarea cheltuielilor de producție.

Desigur că mecanismul de formare a prețurilor externe reflectă condițiile existente pe piața mondială, care sint determinate de o complexitate de factori economici și extraeconomi.

Trebuie să remarcăm că, în economia mondială, ca și în economia națională, prețul nu coincide întotdeauna cu valoarea, cu cheltuielile de muncă socialmente necesare. Însăși existența prețului creează posibilitatea abaterii sale de la valoare. Exprimarea unei mărimi abstracte, cum este valoarea mondială, printr-o mărime concretă — prețul mondial — reprezintă un proces dialectic de transformare deosebit de complex care are loc pe piața mondială și este supus unor forțe care acționează în sens contrar. Prin curățirea de influențele deformatoare ale conjuncturii pieței capitaliste, prețurile mondiale sint corectate la un nivel mult mai apropiat de cheltuielile de muncă socialmente necesare reprezentative pe scară internațională; prin apropierea lor de valoarea mondială, aceste prețuri devin un etalon de măsură și de schimb mult mai obiectiv în schimbul internațional de mărfuri, oglindind, cu devieri mai reduse, nivelul cheltuielilor de producție reprezentative pe scară mondială.

Raportul dintre cerere și ofertă nu constituie un factor de formare a valorii, dar explică, pe de o parte, abaterile prețurilor de la valoare, iar pe de altă parte, tendința de anulare a acestor abateri. Pentru aprecierea rolului exercitat de raportul dintre cerere și ofertă asupra evoluției prețurilor pe piața mondială este semnificativă teza lui Marx, după care „în nici un singur caz concret cererea și oferta nu se echilibrează. Abaterile de la echilibrul lor se succed în așa fel — și rezultatul abaterii într-o direcție provoacă o altă abatere în direcția opusă — încit, analizind totalul mișcărilor pe o perioadă de timp mai mult sau mai puțin lungă, oferta și cererea se echilibrează întotdeauna; dar numai ca medie a mișcării trecute și numai ca mișcare permanentă a contradicției dintre ele“⁽¹⁾.

În condițiile ruperii echilibrului dintre cerere și ofertă pe piața mondială se creează premisele pentru apariția unor tendințe speculative. Prețul mondial poate să depășească substanțial valoarea mondială a mărfii, în cazul în care cererea nu poate fi satisfăcută sau oferta este comprimată pentru a menține un anumit plafon al prețului. Conjunctura actuală de pe piața internațională favorizează tendința stabilirii prețurilor la un nivel superior valorii la o serie de produse deficitare.

Prețul mondial capătă o amprentă specifică pieței capitaliste atunci cind intervine puterea corporațiilor monopoliste internaționale care mențin în mod artificial prețul mondial peste valoarea mondială, în vederea obținerii unor supraprofituri uriașe, transformindu-l în preț de monopol. Înălțurarea caracterului deformat al prețului mondial generat de politica monopolurilor constituie un obiectiv major în vederea apropierii prețului de valoare.

În condițiile economiei contemporane, există premise pentru a se frina influența monopolurilor pe plan internațional, raportul dintre cerere și ofertă pe piața mondială fiind determinat într-o măsură tot mai mare cu participarea sporită a producătorilor și consumatorilor, atât din țările socialiste, cât și din țările nesocialiste. Dezvoltarea în ritm rapid a economiei țărilor socialiste la care se adaugă potențialul economic în creștere al țărilor în curs de dezvoltare reprezintă cheazăia instaurării unei noi ordini economice internaționale, baze pe echitate, pe deplină egalitate în drepturi, în care proporțiile dintre prețuri să fie determinate pe baza legităților economice și nu a unor constrângeri extraeconomice, oglindind cât mai apropiat valoarea mondială a mărfii.

Utilizarea prețurilor mondiale ca bază la stabilirea prețurilor între țările membre ale C.A.E.R. nu echivalează cu preluarea lor automată și acceptarea pasivă a tuturor consecințelor negative ce ar putea deriva din acțiunea spontană a legii valorii pe plan internațional. O lege economică nu acționează de una singură, ci în corelație cu celelalte legi economice obiective.

Aplicarea prețurilor mondiale în comerțul dintre țările socialiste trebuie să se efectueze în concordanță cu legitățile eco-

nomiei socialiste. Superioritatea socialismului asupra capitalismului constă tocmai în folosirea conștientă a legilor producției de mărfuri, fiind seama de specificul economiei socialiste și de sarcinile concrete ale etapei de dezvoltare a economiei naționale.

Îmbinarea armonioasă a metodelor de planificare cu pârghiile valorice constituie o preocupare continuă în transpunerea eficientă în viață a politicii economice promovate de fiecare stat socialist, fiind de importanță capitală în sfera relațiilor economice externe, intrucît în acest domeniu redistribuirea venitului național afectează întregul complex al economiei naționale, întreaga populație a țării respective.

Prima cerință a legii valorii este **echivalența schimbului de mărfuri.** Schimbul internațional efectuat pe baza prețurilor mondiale este un schimb echivalent deoarece se întemeiază pe valoarea internațională a mărfurilor. Din particularitățile formării valorii pe plan internațional rezultă un avantaj pentru țările cu o productivitate superioară a muncii, care primesc o cantitate mai mare de muncă socială decît cea pe care o transmit în schimbul internațional de mărfuri. În acest sens, Marx a subliniat că: „Diferitele cantități de mărfuri de aceeași speță care, în diferite țări, sînt produse în același timp de muncă au, așadar, valori internaționale diferite, care se exprimă în prețuri diferite, adică în sume de bani care diferă după valorile internaționale”²⁾.

Pentru a crește eficiența comerțului exterior, fiecare economie națională este stimulată să sporească productivitatea muncii naționale și să reducă prețul de cost al producției interne. Totodată, fiecare țară este interesată să orienteze structura exportului în direcția creșterii greutateii specifice a mărfurilor a căror valoare națională este inferioară valorii internaționale, și, în sens invers, structura importului. Evident că avantajul țărilor dezvoltate din punct de vedere economic în schimbul internațional de mărfuri este mai mare decît al țărilor rămase în urmă, deoarece ele beneficiază de avantajul includerii unui mare volum de muncă de înaltă calificare în mărfurile exportate, cu o valoare internațională deosebit de ridicată. Superioritatea pe care o dețin țările industriale în ceea ce privește nivelul de calificare a muncii, față de gradul mediu de complexitate a muncii din economia mondială, le asigură în comerțul internațional un raport foarte favorabil în schimbul de muncă, calculat în timp fizic: pentru o oră de muncă cheltuită în economia națională a unei țări dezvoltate se primește produsul a zeci de ore de muncă cheltuite în economia țărilor în curs de dezvoltare. De aici derivă **necesitatea ca eforturile susținute ale țărilor în curs de dezvoltare în vederea accelerării ritmului creșterii lor economice, să fie potențate printr-o contribuție sporită a cooperării internaționale la înfăptuirea procesului de apropiere și de egalizare a nivelurilor de dezvoltare economică.**

Pentru ca schimbul internațional de mărfuri să fie echitabil, este necesar să se păstreze raporturi juste între diferitele grupe de mărfuri, ținîndu-se seama atît de cheltuielile de producție, cît și de valoarea de întrebuințare a mărfurilor. Pornind de la prețurile materiilor prime principale, trebuie să se asigure prelucrarea acestora cu cheltuieli de producție și de transport minime, garantîndu-se totodată o rentabilitate rezonabilă produselor industriale. Stabilirea unui sistem rațional de prețuri în comerțul dintre țările membre ale C.A.E.R. trebuie să aibă în vedere necesitatea stimulării activității productive și, în primul rînd, a celei industriale, a tuturor popoarelor, favorizîndu-se progresul mai rapid al țărilor mai puțin dezvoltate din punct de vedere industrial.

Problema raportului dintre prețurile materiilor prime, produselor industriale și produselor agroalimentare preocupă întreaga omenire. Stabilirea unor corelații de preț raționale între aceste grupe de mărfuri trebuie să fie efectuate în concordanță atît cu interesele producătorilor cît și ale consumatorilor.

Din caracterul planic al dezvoltării economiei socialiste și dată fiind creșterea rolului planului național unic rezultă și **necesitatea planificării prețurilor interne pe o perioadă mai îndelungată.** Țările membre ale C.A.E.R., practicînd pe plan intern un sistem de prețuri stabile — care exclude fluctuațiile de preț specifice economiei de piață — sînt interesate să asigure o cît mai mare stabilitate prețurilor în cadrul schimburilor reciproce. Oscilațiile prețurilor de pe piața mondială datorită unor fenomene conjuncturale sau de natură extraeconomică trebuie să fie eliminate în relațiile economice dintre țările socialiste spre a nu perturba proporțiile avute în vedere la elaborarea planurilor economice naționale.

Din experiența construcției economiei socialiste rezultă că stabilitatea prețurilor pe o anumită perioadă de timp în schimbul de mărfuri dintre țările membre ale C.A.E.R. corespunde cu necesitățile creșterii planificate a economiei naționale, cu intensificarea cooperării economice internaționale între țările socialiste. Determinarea duratei acestei perioade este în funcție atît de orizontul de planificare cît și de ritmurile de schimbare în nivelurile și proporțiile prețurilor mondiale.

Un principiu esențial al formării prețurilor în comerțul dintre țările membre ale C.A.E.R. este **unicitatea prețului.** Existența unei pluralități de prețuri pentru aceeași marfă, în funcție

de potențialul economic al partenerului sau ținînd seama de anumite preferințe conjuncturale, nu ar contribui la intensificarea acestor schimburi. În condiții egale, prețurile de comerț exterior trebuie să fie identice pentru toate livrările. Același preț trebuie să se aplice atît mărfurilor care fac obiectul schimbului obișnuit cît și celor din cadrul acordurilor de specializare și cooperare internațională.

Nu este întemeiată teza imposibilității determinării unui preț mondial la produsele care constituie obiectul specializării și cooperării internaționale în producție, astfel încît prețul acestor mărfuri ar urma să fie stabilit pe baza cheltuielilor de producție ale întreprinderilor respective specializate (îndeosebi, în ramura industriei constructoare de mașini). Or, practica comercială internațională arată că există posibilitatea asimilării unor prețuri utilizate în tranzacțiile de pe piața mondială pentru toată nomenclatura de mărfuri din cadrul acordurilor de specializare și cooperare în producție. În cazuri bine determinate, atunci cînd necesitatea promovării mai rapide a progresului tehnic și științific solicită eforturi suplimentare de investiții pentru realizarea produselor ce se livrează în cadrul acțiunilor de specializare și cooperare internațională a producției, nu trebuie exclusă posibilitatea adoptării și a altor criterii de stabilire a prețurilor, pe bază de înțelegere între părți și cu asigurarea avantajului reciproc.

În anumite cazuri, este justificată aplicarea unor **prețuri stimulative** în comerțul reciproc dintre țările membre ale C.A.E.R., pentru acele mărfuri la care prețurile mondiale sînt inferioare și nu asigură condițiile necesare dezvoltării producției respective. În condițiile actuale ale conjuncturii pieței mondiale, prețurile produselor agro-alimentare sînt într-un raport nefavorabil față de celelalte grupe de mărfuri, astfel că este necesar să fie stimulată dezvoltarea puternică a producției agricole în țările membre ale C.A.E.R. printr-un regim de prețuri mai corespunzător decît cel existent în prezent, care să stabilească prețuri contractuale mai avantajoase pentru această categorie de produse, defavorizată în schimbul internațional.

Multitudinea de probleme care se ridică la utilizarea prețurilor mondiale în schimbul de mărfuri între țările membre ale C.A.E.R. a determinat pe unii economiști să abandoneze cercetarea problematicii complexe a formării prețurilor pe piețele mondiale de mărfuri și să caute soluția sistemului de prețuri în comerțul exterior socialist în direcția încercării de a construi un nou sistem de prețuri internaționale. Este vorba despre cunoscuta problemă a trecerii la „o bază proprie de prețuri”, în schimbul de mărfuri între țările socialiste.

Principiul „bazei proprii de prețuri” reprezintă o încercare de a crea un sistem de prețuri potrivit unor modele matematice formale, lipsite de conținut economic, ignorîndu-se acțiunea specifică a legii valorii în relațiile economice dintre țările socialiste. Transpunerea în viață a acestor idei ar însemna practic transformarea cheltuielilor de producție din țara care dă cea mai mare producție din marfa respectivă într-un preț efectiv aplicat, pe ansamblul țărilor membre ale C.A.E.R., fără a ține seama de proporțiile valorice pe scară mondială.

Pentru a răspunde la această problemă s-a încercat și utilizarea prețurilor umbră, variabile fictive care rezultă la aplicarea modelelor de programare matematică, deși acest tip de prețuri nu a fost experimentat pe scară largă, nici măcar în economia națională a vreunei țări socialiste.

După cum se subliniază în „Programul complex”, diviziunea internațională socialistă a muncii se construiește în strînsă legătură cu diviziunea mondială a muncii. Schimbul de mărfuri între țările socialiste nu se poate sustrage unor legități obiective. Legile economice acționează independent de voința oamenilor și ignorarea lor are repercusiuni negative în întreaga activitate economică. Ca expresie a diviziunii muncii între țări pe plan mondial, în economia mondială există **o piață mondială unică**, care se întemeiază pe caracterul obiectiv al unității diviziunii mondiale a muncii și **pe care se formează „prețul mondial” ca o categorie economică obiectivă.**

Trecerea la o bază proprie de prețuri între țările socialiste ar fi o acțiune în contradicție cu tendințele obiective ale economiei contemporane de creștere a interdependențelor economice pe plan mondial. Schimburile comerciale externe ale fiecărei țări membre a C.A.E.R. se desfășoară simultan atît cu țările socialiste, cît și cu alte țări, astfel că **nu este posibilă o ruptură totală între raporturile valorice ale comerțului exterior în funcție de țara cu care se realizează schimbul.**

Formarea unor proporții valorice particulare în sistemul de prețuri al comerțului exterior practicat între țările membre ale C.A.E.R. ar veni în contradicție atît cu caracterul măsurilor de îmbunătățire a prețurilor interne din economia socialistă, unde se manifestă tot mai accentuat tendința de a se ține seama de raporturile între prețurile mondiale la stabilirea prețurilor în-

dr. M. HOROVITZ

Institutul de Cercetări Economice

(Continuare în pag. 21)

STABILITATE ȘI RESPONSABILITATE ÎN MUNCĂ — ATAȘAMENT FAȚĂ DE ÎNTREPRINDERE

DATORITĂ importanței sale în ansamblul activității omenești, a interdependențelor cu alte fenomene sociale, munca constituie unul din obiectivele de studiu permanente ale științelor sociale. Clasicii marxismului au abordat problematica muncii prin prisma metodei dialectice de investigare a realităților, evidențiind, pentru prima oară, posibilitatea luării în considerare atât a aspectelor individuale antropologice ale muncii, cât și a implicațiilor sociale ale acesteia¹⁾. Afirmatia fundamentală „munca l-a creat pe om” vizează individul uman dar și societatea omenească. Munca este mijlocul prin care omul își satisface nevoile, prin care obține produsele necesare subsistenței sale. Producând, el se reproduce pe sine însuși, în ceea ce are esențial, definitoriu, își modelează personalitatea și se afirmă ca entitate distinctă, dinamică. Toț munca este aceea care a creat societatea, formă de organizare specifică omului. Dar societatea la rândul său, promovează un anumit tip de muncă, corespunzător necesităților, posibilităților sale. Specificului concret-istoric al structurii sociale îi corespunde un specific al muncii desfășurate în acest cadru. Scopurile, obiectivele, pe de o parte, și resursele, mijloacele disponibile, pe de altă parte, determină ca unei anumite societăți să-i corespundă o anumită muncă și nu orice fel de muncă.

Societatea socialistă, ca și oricare altă orînduire socială, este producătoare de bunuri. Munca este indispensabilă atingerii scopurilor sale. Dar societatea socialistă se distinge net de alte orînduiri sociale prin finalitate și prin mijloacele de realizare a finalității sale. În acest context munca în societatea socialistă are caracteristici aparte.

„În societatea socialistă multilateral dezvoltată — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — sint create condițiile materiale și spirituale pentru înfăptuirea deplină a principiilor socialiste de proprietate și repartiție. Munca devine tot mai

mult o necesitate și o datorie de onoare. Pe această bază se asigură satisfacerea tot mai deplină a cerințelor materiale și spirituale — determinate în mod științific — ale întregului popor”²⁾.

Realizarea sarcinilor stabilite de Programul partidului, adoptat de Congresul al XI-lea al P.C.R. solicită un anume fel de muncă. O muncă creatoare care să fie izvor de bucurii, satisfacții, împliniri individuale sau colective, care să reprezinte un factor educativ și formativ de primă mărime.

Înfăptuirea programului partidului este posibilă numai printr-o muncă susținută, a tuturor categoriilor sociale din țara noastră, condiție majoră a progresului țării noastre. Lichidarea rămănerii în urmă pe care am moștenit-o, atingerea unui înalt grad de dezvoltare în toate domeniile, obținerea unui nivel de trai superior, înflorirea națiunii socialiste, afirmarea individului și personalității umane nu pot fi concepute în lipsa desfășurării unei munci neconținute în toate domeniile de activitate. Munca nu mai poate fi interpretată doar ca un efort fizic sau intelectual, ci ca o activitate utilă, de maximă productivitate și randament, creatoare și novatoare, care să ofere fiecărui membru al societății noastre satisfacțiile inerente unei vieți demne, clădite pe cinste, modestie, hărnicie, perseverență, inițiativă, devotament, conștiinciozitate, exigență, responsabilitate.

Societatea socialistă constituie cadrul social-economic-spiritual-politic în care se pot afirma valorile sociale și etice ale muncii, dezvoltării personalității la nivelul fiecărui individ dar și la nivelul întregii națiuni. La rândul lor valențele superioare ale socialismului nu pot fi atinse decât pe calea muncii.

Responsabilitatea omului raportată la ce și cum produce, la rezultatele muncii proprii și ale colectivului constituie un atribut esențial al conștiinței socialiste avansate. Explicarea atitudinii angajate față

de muncă se manifestă în permanență prin caracterul său creator și prin eficiență și, mai ales, atunci când apar dificultăți, neajunsuri. Recunoașterea lipsurilor și găsirea căilor de acțiune în vederea depășirii momentului, acțiunea hotărâtă, consecventă, mobilizarea profesională și afectivă pot constitui măsuri ale responsabilității.

Actuala etapă de dezvoltare a țării noastre caracterizată prin accentuarea laturilor calitative ale produselor social-economice, creșterea eficienței în toate domeniile de activitate, solicită folosirea maximă a tuturor resurselor societății. O cale principală a valorificării superioare ale acestora o constituie folosirea potențialului uman la întreaga lui valoare.

Oameni potriviți la locul potrivit ! Cooperare fructuoasă — satisfacție în muncă

Punerea în valoare a resurselor umane

MODALITĂȚILE concrete de utilizare eficientă a resurselor umane de care dispune societatea noastră sint multiple : de la perfecționarea continuă a cadrului instituționalizat, referitor la diferite aspecte ale muncii, pînă la măsuri de optimizare a raportului dintre lucrătorii producțivi, de la creșterea calificării personalului, pînă la întărirea disciplinei muncii. Funcție de condițiile concrete ale sectorului de activitate vizat, de momentul de evoluție a sistemului social în care se aplică, prioritatea și ponderea lor se schimbă, neexistînd o rețetă universal valabilă nici în acest domeniu. Dar oricare dintre ele poate fi folosită cu succes și poate avea rezultate imediate.

Un canal prin care se pierde, nejustificat, o mare parte a timpului de muncă disponibil pe întreaga societate și căruia credem că nu i se acordă în toate întreprinderile suficiente atenție este fluctuația forței de muncă.

Intensitatea proceselor de industrializare și urbanizare antrenează mari deplasări ale forței de muncă între întreprinderi, ramuri, zone geografice ale țării. În aceste condiții apar fenomene de instabilitate a forței de muncă definite ca fluctuație a cadrelor.

Am putea aprecia, în linii mari, fluctuația activă ca un act prin care lucrătorul părăsește definitiv întreprinderea în mod voluntar sau determinat fiind de o anumită cerință. Sub acest aspect fluctuația poate fi : a) fluctuație necesară (naturală), rezultat al transferărilor în interes de serviciu, trimerilor sau plecărilor la școală, satisfacerii stagiului militar, pensionărilor etc ; b) fluctuația datorită demisiilor sau desfacerii contractului de muncă în urma încălcării normelor de disciplină.

În cadrul fluctuației forței de muncă în momentul de față o pondere însemnată o prezintă într-o serie de întreprinderi fluctuația nejustificată obiectiv care aduce prejudicii întreprinderilor, conducînd la utilizarea incompletă a resurselor de muncă, cu implicații asupra productivității muncii și calității produselor.

Dinamica fenomenului de fluctuație activă reprezintă una din resursele potențiale ale întreprinderilor. Dacă s-ar analiza în toate unitățile, cu atenție, cauzele și consecințele ce o determină, fluctuația ar putea fi simțitor redusă și fără eforturi prea mari. Este însă nevoie ca în întreprinderile vizate să existe o preocupare pentru atașarea oamenilor de întreprindere, mai multă sollicitudine față de nevoile acestora în cadrul posibilităților existente în etapa actuală. Se poate afirma cu certitudine că dacă s-ar efectua (chiar și sumar) unele calcule în legătură cu pagubele aduse de fluctuație într-o serie de întreprinderi s-ar constata că măsurile pentru diminuarea considerabilă a acesteia ar fi mult mai puțin costisitoare.

Există uneori — complet nejustificată — concepția unor cadre de conducere potrivit căreia cauza fluctuației forței de muncă se găsește în afara întreprinderii (factori exogeni). O asemenea abordare este comodă, fără implicații asupra efortului conducerii, dar nu poate diminua fenomenul.

Tabelul nr. 1

Indicatori	Inten- ția de schim- bare a mese- riei	Inten- ția de schim- bare a locu- lui de muncă	Inten- ția de schim- bare a pleca- re din in- treprin- derea
Fină la 20 ani	27 ^{x)}	38	36
21-25	34	35	35
26-30	45	41	34
31-35	21	18	22
36-40	10	15	8
41-45	7	5	9
46-50	5	21	7
51-60	-	14	3

Majoritatea cauzelor sînt endogene, se găsesc în întreprinderi și ele determină moția, satisfacția sau insatisfacția personalului.

Elementul cel mai important asupra căruia se poate acționa prin activitatea de conducere îl constituie cunoașterea motivației, deoarece aceasta determină conduita oamenilor și îi face să se dedice îndeplinirii obiectivelor unității. Ea joacă un rol esențial alături de realizarea satisfacției profesionale care determină stabilitatea muncitorilor pe posturi cît și apariția stărilor de insatisfacție care în ultimă instanță determină fluctuația activă.

Pentru găsirea adevăratelor cauze este necesar de investigat fluctuația latentă — care poate fi definită ca fenomenul rezultat din intenția manifestată de unii lucrători de a părăsi la un moment dat întreprinderea la care lucrează.

Atenția cercetătorilor a fost reținută de fluctuația latentă deoarece ea evidențiază mai pregnant cauzele reale ale părăsirii întreprinderii. Lucrătorul reține, de regulă, doar ultima cauză, cea care a declanșat acțiunea de plecare și nu sesizează ansamblul factorilor ce i-au determinat treptat atitudinea față de unitatea economică. Studiarea fenomenului în toată complexitatea sa impune însă cunoașterea tuturor factorilor, ceea ce presupune depășirea stadiului de anchetă sumară a celor ce și dau demisia și trecerea la organizarea unor cercetări coerente în interiorul întreprinderilor, bazate pe metodologia sociologică.

Pe de altă parte, plecînd de la ipoteza, confirmată de practică, a rolului determinant al factorilor endogeni, este necesară cunoașterea fluctuației latente, deoarece numai asupra acesteia pot acționa eficient conducătorii unității în cauză, oamenii care au părăsit întreprinderea nemaifiind accesibili intervenției lor.

Aria de investigație

CERCETAREA fluctuației latente poate fi făcută cu un diapazon mai larg de indicatori, dintre care par a fi cei mai semnificativi următorii: a) intenția de schimbare a meseriei; b) intenția de schimbare a locului de muncă; c) intenția de plecare din întreprindere.

Din studiile efectuate la nivelul a cinci întreprinderi din municipiul Brașov de diverși cercetători (cu rezultate mai concrete se înscrie colectivul secției de perfecționare a Școlii interjudețene de partid), s-au evidențiat următoarele date pentru cei trei indicatori pe categorii de vîrstă. (vezi tabelul nr. 1)

● Din analiza seriei statistice se constată **intenția crescîndă de schimbare a meseriei** la categoria de personal pînă la 30 de ani, vîrstă după care această inten-

ție se diminuează, anihilîndu-se după 50 de ani.

Considerînd eșantioanele stabilite judicios (a fost în toate cazurile calculată eroarea standard care s-a încadrat în limite admisibile), se apreciază că la întreprinderile investigate între 18 și 27 la sută din totalul personalului manifestă intenția de schimbare a meseriei. Investigația sociologică a căutat să evidențieze cauzele care au generat această intenție. Din coroborarea rezultatelor cercetărilor la care ne referim s-au obținut următoarele concluzii:

Pentru categoria de tineri pînă la 20 ani cauza cea mai importantă care-i determină să-și schimbe meseria constă în **neconcordanța dintre aptitudinile, posibilitățile și resursele psihice** ale acestora și cerințele specifice profesiei pe care o practică. Absența selecției și orientării profesionale la încadrare a creat această situație care are drept consecință imposibilitatea de realizare în condiții optime a sarcinilor de plan și lipsa de atracție pentru meserie.

La personalul cuprins între vîrsta de 20—25 ani, diferă factorii care-i determină să manifeste intenția de schimbare a meseriei. Aici pe primul plan se situează **comportamentul șefilor direcți**, în primul rînd al maiștrilor. Acest lucru nu presupune că maiștrii ar manifesta față de această categorie de lucrători, în raport cu ceilalți, un comportament diferit. Deosebirea apare în **modul cum acest comportament este perceput de subalterni**. Perioada de vîrstă în cauză coincide cu maturizarea psihică a individului, cînd are loc procesul de conturare a personalității cu structurile sale specifice, cînd se dezvoltă sentimentul respectului față de sine — se cristalizează personalitatea. În această perioadă orice cuvînt și act apte să lezeze imaginea pe care omul și-o face cu privire la demnitate și mîndrie este resimțită cu mai mare intensitate. La această vîrstă pentru unele temperamente are loc o reducere a labilității proceselor afective, nemulțumirile și antipatiile, se percep rapid și se rețin o perioadă mai îndelungată generînd la rîndul lor și alte stări de tensiune dacă factorii de mediu și contact nu acționează pentru depășirea lor.

Pentru categoria 26—30 de ani, pe primul loc în ierarhia motivației se situează lipsa perspectivelor de promovare și modul necorespunzător în care aceștia afirmă că sînt recompensați moral și material. Explicația constă în faptul că lucrătorii din această categorie au ajuns de acum la un anumit grad de maturitate și percepere profesională și sînt apți — cu puține excepții — să depună eforturile necesare realizării în condiții bune și foarte bune a obligațiilor de serviciu ce le revin. Acum ei traversează o perioadă de vîrstă în cuprinsul căreia fiecare individ uman se străduiește să se autodepășească, să-și dobîndească un status social conform aspirațiilor și idealurilor sale, simte o legitimă nevoie de afirmare în general și de afirmare profesională în special.

În concluzie, analizînd, sistematizînd și ierarhizînd influența factorilor ce determină intenția de schimbare a meseriei la nivelul eșantioanelor anchetate se evidențiază în ordinea priorității: a) absența selecției și orientării profesionale; b) ne-realizarea motivației încadrării; c) superioritatea nivelului de pregătire profesională în raport cu cerințele postului pe care-l ocupă; d) neperceperea perspectivelor de promovare; e) neparticiparea la

stabilirea sarcinilor și obiectivelor colective și a normelor de activitate; f) modul defectuos de recompensare morală și materială în funcție de realizarea în bune condiții a sarcinilor.

● Din analiza complexă a rezultatelor cercetărilor amintite se desprinde **intenția de schimbare a locului de muncă** la 18—26% din totalul lucrătorilor chestionați. Este ușor de observat că la nivelul întregului eșantion proporțiile în care se manifestă această intenție este aproape de proporția în care se manifestă dorința de schimbare a meseriei. Această similitudine valorică dovedește conexiunea și interdependența strînsă dintre cele două fenomene. Lipsa de aderență față de meseria practică, provoacă în mod firesc tendința de respingere a locului de muncă. În unele situații chiar dacă există un atașament puternic față de meseria aleasă, corespunzînd aptitudinilor și posibilităților individului, acesta nu face abstracție de contextul în care este practică.

Dacă în atelierul, secția, în care își desfășoară activitatea zilnică individul, acționează factori care-i afectează starea psihică, valorile morale structurate în conștiința sa, tendințele și trebuințele sale, apare, manifestîndu-se cu intensitate, tendința de schimbare a locului de muncă. La aproximativ 85% din lucrători care vor să-și schimbe locul de muncă se manifestă și intenția de schimbare a meseriei. Această concordanță demonstrează că hotărîtor pentru reducerea fluctuației este atractivitatea pentru meseria respectivă. Constatarea că numai aproximativ 10% din cei care doresc să-și schimbe locul de muncă nu doresc să schimbe și meseria întărește concluzia de mai sus.

Ierarhizarea cauzelor care determină orientarea către alte locuri de muncă este următoarea: a) condițiile de muncă; b) organizarea defectuoasă a muncii; c) aprovizionarea necorespunzătoare cu materii și materiale; d) lipsa concordanței postului cu meseria aleasă; e) insatisfacția față de stimulentele materiale și morale; f) incapacitatea de a depune eforturi necesare realizării sarcinilor.

Din cele prezentate pînă aici desprindem ideea că există o fluctuație internă, un transfer continuu de la o secție la alta, dintr-un sector în altul, iar această fluctuație internă antrenează un procent însemnat din personalul întreprinderilor. Deși la nivelul atelierelor, secțiilor această fluctuație are deosebite prejucții sub aspectul scăderii randamentului — în perioadele de plecare-acomodare, cu implicații asupra productivității, calității producției, la nivelul întreprinderii fenomenul poate fi perceput de factorii de decizie ca o modalitate de echilibrare a necesităților, fără a se sesiza multiplele implicații și consecințe. De aceea, uneori nu există nici motivația necesară la nivelul conducerii unității de a diminua fenomenul. Sau atunci cînd este sesizat, se acționează asupra efectelor și nu asupra cauzelor, amplificînd uneori fluctuația activă.

● Cel de al treilea indicator utilizat în determinarea fluctuației latente, îl constituie **intenția de mutare la o altă întreprindere**. Această intenție a fost prezentă la 16—24% din subiecții chestionați. La aproximativ 50% din cei care doresc să schimbe meseria și locul de muncă apare și in-

tenția de mutare din întreprindere. Prin urmare, în acest caz, fluctuația latentă are toate șansele să devină fluctuație activă.

Din datele existente la serviciile de personal-învățământ se desprinde faptul că există în municipiul Brașov o populație cuprinsă în perioada de vîrstă 20—30 ani care fluctuează continuu o perioadă de 3—6 ani pînă la stabilitatea acesteia, sau migrează în alte zone geografice. Se întîlnesc și cazuri cînd aceeași persoană pleacă și se reîntoarce în aceeași întreprindere de două sau chiar de trei ori într-o perioadă de un an de zile. Această situație nu se poate însă evidenția distinct, mai ales la marile întreprinderi și duce la umflarea numerică a fenomenului fluctuației.

Sub raportul meseriilor cele mai fluctuante sînt cele de turnător, strungar, frezor, lăcătuș, mecanic deoarece acestea sînt deficitare în municipiul Brașov, unde există un număr mare de întreprinderi cu profil de construcție de mașini. Se întîlnește însă fluctuație activă și la meserii cărora nu le corespunde un loc de muncă decît într-o singură întreprindere: filatoare, țesătoare, cauciucar etc. Această constatare întărește afirmația făcută anterior cu privire la necesitatea desfășurării unei acțiuni largi de orientare profesională în raport cu aptitudinile lucrătorilor.

Politica personalului — științifică, umanistă, socialistă

ÎN CADRUL MĂSURILOR GENERALE ce apar ca necesare la nivelurile întreprinderilor analizate, atelierelor, secțiilor, se impun ierarhizate următoarele: a) sta-

¹⁾ Friedrich Engels: Rolul muncii în transformarea maimuței în om; în Marx Engels, Opere alese, vol. 20, Editura Politică, București, 1974, pag. 468—481.

²⁾ Nicolae Ceaușescu: Cuvîntare la adunarea consacrată aniversării Academiei „Ștefan Gheorghiu” Editura politică, București, 1975, pag. 12.

bilirea omului potrivit la locul potrivit; b) realizarea și menținerea unui nivel ridicat de motivație profesională ca un impuls ce orientează comportamentele spre îndeplinirea sarcinilor întreprinderii; c) asigurarea preponderenței factorilor de conținut asupra factorilor de context în determinarea satisfacției profesionale; d) dezvoltarea și asigurarea la toate locurile de muncă a sistemelor om-mașină-mediul; e) lărgirea gamei de servicii sociale; f) utilizarea judicioasă a stimulentele morale și materiale.

Realizarea în fiecare unitate a unei politici corespunzătoare de personal, în conformitate cu politica generală a partidului nostru, prin utilizarea sociologiei și psihologiei industriale în selecționarea, orientarea și repartizarea personalului, crearea în colectivele de muncă a unui climat corespunzător de colaborare este cerut nu numai de aspectul economic al utilizării eficiente a resurselor de muncă, dar și de natura relațiilor socialiste, de faptul că producătorii bunurilor materiale sînt și proprietarii acestora.

Astăzi, la nivelul posibilităților de care dispun unitățile economice, este posibilă organizarea unor laboratoare de sociologie și ergonomie, de tipul celui de la Combinatul Chimic Făgăraș ale cărui rezultate sînt incontestabile.

Considerată știință de intervenție, psycho-sociologia își onorează finalitatea nemijlocit practică, transformînd în rezultate practice largă sa audiență. Utilizarea propunerilor și recomandărilor acesteia pentru soluționarea problemelor face ca finalitatea actului conducerii să reflecte nu numai realizări de natură tehnico-economică ci și cele social-umane, raportul între acestea nefiind de subordonare ci de interdependentă.

Experiența de pînă acum ne îndreptățește să afirmăm că utilizarea eficientă a metodelor de investigare psihosociologică oferă conducerii un ansamblu corelat de informații. Apelul la tehnicile și metodele psihologice asigură o bună informare internă în legătură cu relațiile interumane — climatul psihosocial și ele ar putea să capete o utilizare mai largă în fundamentarea hotărîrilor comitetelor, oamenilor muncii menite să rezolve problemele social-umane ale colectivelor de întreprinderi.

Relevînd rolul important al omului în condițiile societății socialiste multilateral dezvoltate tovarășul Nicolae Ceaușescu arată: „Fără nici o îndoială că pentru realizarea acestei orînduiri sînt necesare nu numai mijloace materiale, ci în primul rînd transformarea omului. Pînă la urmă, omul este forța hotărîtoare a tuturor transformărilor revoluționare din societate, din lume. Omului trebuie să-i acordăm deci toată atenția, transformării lui. Trebuie să asigurăm crearea omului de tip nou, revoluționar combativ, ferm, care să asigure făurirea noii orînduiri sociale!”

Problematika activității umane și rezolvarea ei în cadrul unității economice — aici în procesul muncii unde se plămădesc conștiințele, comportamentele — este o necesitate imperioasă a etapei actuale, care se accentuează pe zi ce trece.

Valențele economice, social-politice și etice ale orînduirii noastre solicită valorificarea potențialului uman prin împlinirea deplină a personalității umane, iar, aceasta, se realizează pe terenul întreprinderilor prin funcția lor socială.

**BUCUR TOMNIUC
MIRCEA CALOTĂ**

Scoala interjudețeană de partid — Brașov

Prețul mondial — bază a formării prețurilor în comerțul țărilor membre ale C. A. E. R.

(Urmare din pag. 18)

terne, cit, și cu spiritul general al cooperării economice internaționale, al extinderii relațiilor economice cu toate țările lumii. Existența a două niveluri de prețuri în comerțul exterior al fiecărei țări socialiste ar perturba funcționarea mecanismului economiei naționale. Fiecare întreprindere ar fi cointeresată să prefere cumpărătorii sau vînzătorii care oferă prețul cel mai favorabil — ceea ce ar putea perturba în anumite perioade schimburile reciproce între țările membre ale C.A.E.R.

Instaurarea unui sistem de prețuri cu caracter regional în comerțul dintre țările membre ale C.A.E.R. ar avea drept consecință crearea unui bloc economic regional închis, cu caracter autarhic, izolat atît de celelalte țări socialiste care nu fac parte din C.A.E.R. cit și de țările nesocialiste. Or. Consiliul de Ajutor Economic Reciproc este o organizație deschisă tuturor țărilor, fără limite regionale. Ideea autarhiei economice regionale este străină politicii economice promovate de țările membre ale C.A.E.R. și este inaplicabilă atît pentru economia națională a unei țări socialiste, cit și pentru ansamblul țărilor membre ale C.A.E.R. În condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane, zonarea economiei mondiale contrazice tendințele de intensificare a legăturilor economice între țări situate în diferite zone geografice.

Perfecționarea relațiilor marfă-bani în comerțul dintre țările membre ale C.A.E.R. este un proces îndelungat, care trebuie înfăptuit treptat, fiind seama de interesele tuturor țărilor participante la aceste schimburi. În perioada istorică pe care o străbatem în prezent, sîntem de părere că stabilirea prețurilor la mărfurile care constituie obiectul livrărilor reciproce între țările membre ale C.A.E.R., trebuie să aibă, în continuare, la bază

prețurile de pe piețele mondiale reprezentative, înlăturîndu-se din ele influența dăunătoare a factorilor conjuncturali și speculativi, economici și extraeconomici, care deformează nivelul și tendințele prețurilor mondiale. Prin aceasta, prețurile din comerțul dintre țările membre ale C.A.E.R. vor contribui la accelerarea progresului economic și social al fiecărei țări în parte, și, totodată, la creșterea forței sistemului socialist mondial în ansamblu.

În condițiile istorice actuale, aceste prețuri trebuie să contribuie la egalizarea nivelurilor de dezvoltare economică a țărilor socialiste, în spiritul prevederilor statutului C.A.E.R. și al „Programului complex”.

Orice voluntarism merit să modifice în mod arbitrar funcționarea mecanismului economic de formare a prețurilor pe piața mondială este în contradicție cu legile economice obiective. Sînt temeiuri suficiente pentru a afirma că superioritatea economiei socialiste asupra celei capitaliste se va manifesta în mod decisiv și în procesul de formare a prețurilor mondiale, pe măsura creșterii greutateii specifice a socialismului în diviziunea internațională a muncii, în economia mondială, oferînd întregii lumi un model nou de relații economice între state cu adevărat egale în drepturi. În prezent, țările socialiste dau aproape 40 la sută din producția mondială de bunuri materiale; dat fiind că ritmul de creștere a economiei țărilor socialiste este superior ritmului țărilor nesocialiste, este cert că, chiar făcînd abstracție de trecerea altor țări pe calea socialismului în perspectivă, economia socialistă va precumpăni pe plan mondial. În aceste condiții, formarea prețurilor mondiale va fi supusă tot mai mult acțiunii legilor economice obiective ale socialismului, oglîndînd noul raport de forțe în economia mondială.

¹⁾ Marx-Engels, Opere, vol. 25, partea I, pag. 193, Edit. Politică, Buc. 1969.

²⁾ Karl Marx, „Capitalul”, vol. I, Edit. Politică București, 1960, pag. 565.

ECOUL teoriilor „societății industriale” — afirmate în deceniul al șaselea — nu se stinsese cînd, la începutul deceniului al șaptelea, și-au făcut apariția teoriile „societății postindustriale”. Ca încercări de reabilitare a capitalismului în fața opiniei publice, ele continuă să se afirme și azi. Ambele grupuri de teorii sînt legate strîns de problematica economică, socială, politică și ideologică a lumii actuale și îndeosebi de dezvoltarea industrială aflată în toiul unei revoluții în știință și tehnică. Diferența între ele nu-i de ordinul calităților intrinsece; e mai degrabă de ordinul lărgirii problematicii și a rafinamentului argumentației, opțiunilor susținute asupra prefacerilor actuale și în perspectivă ale omenirii.

Desigur, cercetările nemarxiste pe care se întemeiază teoriile „societății postindustriale”. și din care adesea se trag concluzii favorabile capitalismului, nu pot fi reduse doar la latura apologetică a orînduirii burgheze. Fiind legate de investigarea unor fenomene reale ale revoluției tehnico-științifice, ele aduc uneori contribuții de preț pe linia înțelegerii aspectelor tehnico-economice ale acestui vast și important proces. Credem că nu greșim din acest punct de vedere, dacă le încadrăm în efortul general de căutări și tatonări pe linia înțelegerii fenomenelor tehnico-economice ale lumii actuale sau ale devenirii ei; repetăm, tehnico-economice, dar

CONSIDERAȚII CRITICE ASUPRA TEORIILOR „SOCIETĂȚII POST- INDUSTRIALE” (I)

nu și a unei perspective socio-economice fundamentate.

În cadrul orizontului burghez al științelor despre societățile de azi sau în perspectivă, și-au făcut apariția, pe baza interpretării unor fenomene ale revoluției tehnico-științifice, teorii ca cele ale „societății postindustriale”. Prin conținutul lor obiectiv, ele sînt opuse ideii perimă-

rii istorice a capitalismului, pe de o parte, și iminenței dezvoltării socialismului, a înaintării spre comunism, pe de altă parte. În cel mai bun caz, teoriile „societății postindustriale” oferă un fond de idei pentru coexistența capitalismului cu socialismul, ale căror evoluții sub impactul revoluției tehnico-științifice vor marca, se pretinde, o ștergere a deosebirilor esențiale dintre ele. Dar, să vedem ce se înțelege prin „societate postindustrială”. Paternitatea conceptului de „societate postindustrială” aparține sociologului american Daniel Bell, actual președinte al „Comisiei anului 2000” din cadrul Academiei Americane de Arte și Științe, care lansează conceptul în lucrarea „The Coming of Post-industrial Society. A Venture in Social Forecasting”, Basic Books-Inc. Publishers, New York, 1973. În același an, Daniel Bell publică un studiu într-o culegere întocmită de Herman Kahn despre viitorul corporației. Acest studiu are avantajul de a reda în formă sintetică un concept major despre „societatea postindustrială”. Se are în vedere precizarea unui stadiu al producției materiale care implică apropierea cuceririlor revoluției tehnico-științifice, capabilă de realizări, dar și de mari distrugerii dacă este lăsată să se dezvolte la voia întâmplării sau este subordonată unor interese înguste, egoiste. Privită prin prisma succesiunii istorice a stadiilor dezvoltării producției materiale,

„societatea postindustrială” ar urma după revoluția industrială, care a potențat mult capacitățile de producție, dar nu într-atît cît să asigure un belșug mare de bunuri. După Daniel Bell, imaginea succintă a „societății postindustriale” poate fi derivată din studierea comparativă a trei concepte: a) conceptul de „societate preindustrială”, caracterizată de confruntarea omului cu natura; b) conceptul de „societate industrială”, la baza căreia stă o confruntare a omului cu obiectele fabricate, „că fiind dependentă de sursele de energie, iar dezvoltarea fiind în mare parte dependentă de funcția creării producției de masă și a piețelor de desfacere ce includ masa populației”; c) conceptul de „societate postindustrială”, definită de confruntare între oameni, această societate fiind dependentă în mare parte de domeniul informațiilor, iar dezvoltarea fiind o funcție a codificării cunoștințelor teoretice. Privită ca schemă a succesiunii unor etape istorice ale producției care marchează salturi în lupta omului cu natura, imaginea este interesantă și merită atenție.

Referindu-se la „societatea postindustrială”, adică la societatea spre care s-ar îndrepta omenirea, Bell spune: „Conceptul de societate postindustrială nu se vrea o ilustrare „completă” a unei societăți complexe. Societățile variază în funcție de cultură, valori, caracter național, tradiții istorice, precum și

fise

● În Editura Scrisul românesc, Craiova, a apărut recent lucrarea *EFICIENȚĂ-RENTABILITATE ÎN ECONOMIA SOCIALISTĂ* (208 p.), de Victoria Bărbăcioru, doctor în

economie, și Constantin Bărbăcioru, doctor în economie.

În lucrare se fac unele considerații asupra conceptului de eficiență economică și asupra corelației dintre aceasta și rentabilitate. Autorii prezintă unele modalități prin care se poate determina influența creșterii productivității muncii asupra rentabilității, demonstrînd totodată, că, prin perfecționarea metodologiei de calcul a celor doi indicatori, se ajunge la stabilirea unor noi corelații între indicatorii eficienței economice. Considerînd rentabilitatea o categorie complexă, se elaborează un sistem de indicatori ai rentabilității, o dată cu precizarea metodologiei de calcul a fiecăruia dintre ei. Se fac unele propuneri de perfecționare a planificării beneficiului și rentabilității. Sînt abordate, de asemenea, probleme ale metodologiei de calculație a costurilor. Autorii exprimă unele opinii în legătură cu valorificarea informației economice privind rentabilitatea în procesul decizional.

Lucrarea imbină tratarea laturilor teoretico-metodologice ale rentabilității cu schițarea unor modalități de utilizare în practică a acestei informații economice în procesul de conducere. Studiul se sprijină pe cercetarea făcută la Combinatul chimic din Craiova.

Companiile petroliere nu plătesc impozite

● Sub titlul *Le vrai procès des compagnies pétrolières (Adevăratul proces al companiilor petroliere)*, revista *PROBLEMES ECONOMIQUES* din 2. IV. 1975 reproduce articolul cu același titlu, apărut în revista „Economie” și semnat de Philippe Simonnot, în care autorul arată că „criza petrolieră” a pus într-o lumină mai vie poziția deosebit de privilegiată pe care o dețin marile companii petroliere în țările capitaliste. Ele pot dobîndi ușor această poziție ca urmare a unei tendințe „naturale” spre cartelizare și mai ales, ceea ce nu poate lăsa de loc indiferent pe contribuabil, datorită faptului că ele în genere nu plătesc nici un fel de impozit. Abilitatea societăților petroliere — spune Ph. S. — a constat în a prezenta „impozitele” pe care le plătesc statelor în care își exercită o activitate de explorare și extracție drept „impozite asupra beneficiilor” obținute din prețul de piață, deci care urmau în mod logic să fie scăzute din impozitul asupra beneficiului datorat statului în care se află sediul lor central; în realitate, impozitele plătite țărilor unde se realizează explorarea și exploatarea umflă prețul petrolului brut și nu scad cu nimic beneficiile reale. Cum au

putut obține societățile aceste avantaje? După autor, puterea lor nu poate explica singură aceste fenomene generale: societățile petroliere au obținut privilegiile lor fiscale șantajînd guvernele, făcîndu-le să creadă că fără aceste privilegii este amenințată aprovizionarea cu petrol a țării lor. Iar petrolul este un produs eminent strategic.

Luis Echeverría
Alvarez

pentru o nouă
ordine
internațională

Editura politică

● Președintele Statelor Unite Mexicane, Luis Echeverría Alvarez este o personalitate a vieții politice internaționale binecunoscut ca un adept și propa-

în funcție de potențialul și interesele lor politice. Conceptul postindustrial este un efort de a identifica **tendențele structurale cruciale** manifestate în cadrul societății — tendințe prezente în domeniile economic, tehnic și al ocupațiilor, precum și pe tărîmul resurselor de inovație ale societății". Nu i se poate imputa lui Daniel Bell că nu folosește forța abstractizării în conceptualizarea „societății postindustriale”. În schimb, i se pot aduce reproșuri pe linia modalității de folosire a ei; cînd oprindu-se la jumătatea drumului, cînd împingînd abstractizarea peste limitele firești. Maniera de utilizare a abstractizării — această manieră ține de o anumită concepție — îi permite autorului să rețină în conceptul de „societate postindustrială” elemente eterogene, de importanță foarte diferită și să omită, să facă abstracție, tocmai de ceea ce este esențial pentru configurarea societății: oamenii aflați în raporturi determinate. Dar a omite acest lucru înseamnă a sărăci imaginea societății, prezente sau viitoare, și a scoate din analiză legile care ghidează evoluțiile sociale. Voit sau nevoit — intenția mai puțin contează — înseamnă să-ți limitezi nespuse de mult posibilitatea de a înțelege încotro merge societatea. Căci mersul ei este rezultatul acțiunii oamenilor sociali, al creațiilor și luptei lor; nu al acțiunii automate a științei și tehnicii pentru că și acestea „trăiesc” prin oa-

meni; ei le animă și propulsează.

DAR SĂ URMĂRIM firul gândirii autorului. „Pot fi delimitate cinci dimensiuni, sau atribute, care, laolaltă, încheagă conceptul de societate postindustrială”.

Prima din dimensiunile „societății postindustriale” este **economia bazată pe sectorul prestărilor de servicii**. „...Prima și cea mai simplă dimensiune a unei societăți postindustriale — precizează Bell — este faptul că majoritatea forței de muncă se află antrenată în ramurile economice prestatoare de servicii, cum ar fi: comerțul, traficul financiar, transportul, îngrijirea sănătății și administrația guvernamentală”. După criteriul preponderenței ramurilor de activitate în care este ocupată majoritatea populației unei țări, autorul citat împarte țările lumii în trei categorii care ar marca trei trepte ale dezvoltării și trei tipuri de societăți. Prima categorie cuprinde **țările cu economii esențialmente extractive**. Economii acestor țări sînt condiționate, după autor, direct de resursele naturale. Aici sînt incluse majoritatea covârșitoare a țărilor lumii, indiferent de originile social-economice. A doua categorie cuprinde un număr restrîns de țări, a căror economie se bazează pe industriile producătoare de bunuri în care lucrează o parte importantă a oamenilor. Acestea sînt socotite a se afla în stadiul **societăților industriale**. Din a treia categorie

ar face parte numai S.U.A., întrucît doar aici se apreciază că mai mult de jumătate din populație lucrează în ramurile economice prestatoare de servicii. S.U.A. ar fi prima țară, și deocamdată singura, în care ar exista **„societatea postindustrială”**. Prin aceasta S.U.A. sînt prezentate ca avînd societatea cea mai avansată, aflată în fruntea progresului, iar forma ei de societate ar fi cea spre care ar tînde în mod firesc țările lumii angajate în cursa dezvoltării industriale. Iată cum realitățile de necontestat, dar abstracte, rupte de contextul social, sînt convertite, în teoria „societății postindustriale”, în argumente de prezentare a unui prototip al societății viitoare. Se face abstracție de ceea ce dă bază economică societății — relațiile de producție — și baza socială — clasele și confruntările dintre ele.

Este un fapt de necontestat că sfera serviciilor tînde să crească în economiile dezvoltate din punct de vedere industrial, cum de necontestat este și realitatea aflării S.U.A. pe primul loc în ocuparea unui mare procent al populației în sfera serviciilor. Dar în țări cu sistem capitalist această tendință este legată de accentuarea contradicției între producție și realizarea mărfurilor, de influențarea cererii, de crearea unei cereri artificiale și a unei risipe în cadrul consumului, ducînd la supradimensionarea rolului reclamei, la umflarea peste nevoiele raționale a serviciilor comerciale și de cre-

dit. În același timp în țări cu sistem socialist dezvoltarea serviciilor, nefiind legată de asemenea contradicții, are loc doar pe măsură ce este cerută de un mecanism economic și social a cărui funcționare este asigurată în chip planificat, iar planul asigură proporționalitatea necesară între sectoarele de activitate. În ce privește dezvoltarea administrației guvernamentale, ca să folosim termenul lui Bell, aceasta este legată în țări cu sistem capitalist de nevoile autovalorificării capitalului și ale menținerii capitalismului, în condițiile crizei sale generale și a existenței capitalismului monopolist de stat. În țări cu sistem socialist dinamica serviciilor guvernamentale este subordonată dezvoltării și perfecționării relațiilor economice, sociale și politice, caracteristice unei societăți fără proprietate privată și lipsite de exploatarea omului de către om. Aici se iau măsuri speciale de raționalizare a aparatului de stat, iar o seamă de servicii care în capitalism au caracter guvernamental în socialism sînt îndeplinite de organizații obștești. Așadar, țara cu cel mai mare procent al populației ocupate în sfera serviciilor nu poate reprezenta prototipul „societății postindustriale” spre care să tindă să evolueze toate țările industrializate sau angajate pe calea industrializării.

Ivanciu Nicolae-VĂLEANU

gator al ideilor militante pentru o nouă ordine internațională.

„Crearea unui cadru internațional favorabil dezvoltării — arăta președintele Echeverria într-una din cuvîntările sale — nu este posibilă dacă soluțiile la problemele care ne stau în față continuă să se bazeze pe aceeași logică a puterii. Chiar și societățile cu un înalt grad de industrializare și-au dat seama... de faptul că relațiile între popoare nu se mai pot baza pe vechile scheme de hegemonie și că este absolut necesar să se stabilească un cadru general de cooperare economică”. Cuvîntarea la care ne referim este inclusă într-un volum a-

părut recent în Editura politică — Luis Echeverria Alvarez. Pentru o nouă ordine internațională, București, 1975, 118 pag. — lucrare care pune la dispoziția cititorilor din România o serie din cuvîntările autorului — din perioada 1972-1975 — în care se pronunță pentru măsuri efective menite să asigure o evoluție pozitivă a situației internaționale, pentru lărgirea relațiilor Mexicului cu țările socialiste, pentru pace în lume.

Volumul se deschide cu o biografie a autorului cuvîntărilor — al șaiszeci și șaselea președinte al Statelor Unite Mexicane — care îndeplinește această funcție din anul 1970.

materiale și a potențialului științific al unuia număr tot mai mare de state”.

Argumente în acest sens au adus cei patru raportori ai Colocviului: Ronnie de Mel, membru al Adunării Naționale — Sri Lanka (Tema 1), Ian Lloyd, membru al Camerei Comunelor — Marea Britanie (Tema 2), Monique Bégin, membră a Camerei Comunelor — Canada (Tema 3), Mihaly Simai, director al Institutului de economie mondială — Ungaria (Tema 4), care au făcut practic o trecere în revistă a problemelor economice actuale ale umanității.

În cadrul primei teme au fost aduse în discuție problemele: expansiunii producției agricole la nivelul cererii de alimente în creștere rapidă (cea mai gravă problemă ce confruntă omenirea), opțiunile posibile în cooperarea industrială, problemele exploatarei raționale a resurselor naturale epuizabile, problemele comerțului internațional și conex indexarea prețurilor, sistemele de preferințe în politica comercială, negocierile multilaterale.

Cercetarea-dezvoltarea, cea de-a doua temă dezbătută de Colocviu, a relevat concentrarea în proporție de 90% a acestor activități în statele dezvoltate, ritmul deosebit de alert al inovării tehnologiilor, eforturile financiare în creștere pe care le impune cercetării-dezvoltării menținerea în avangarda progresului tehnic, problemele utilizării specialiștilor în țările în curs de dezvoltare, în condițiile industrializării, problema găsirii celor mai adecvate și acceptabile forme de transfer de tehnologie.

Analiza sistemului financiar și monetar prilejuită de dezbaterile celei de-a treia teme, a subliniat incapacitatea în creștere de acestuia de a se adapta schimbărilor intervenite pe scena economică mondială. În vederea creșterii capacității sale de a servi interesele comerțului internațional s-a menționat necesitatea realizării unui acord al națiunilor supra normelor drepturilor speciale de tragere.

În sfîrșit, cea de a patra temă, privind cadrul instituțional a prilejuit formularea unor propuneri interesante, cum au fost cele de a se crea o organizație a comerțului internațional pe lângă O.N.U., un centru internațional specializat pentru transferul de tehnologie, curentă, realizarea unui sistem informațional internațional sistematic privind problemele majore ale omenirii, acceptarea generală a unui Cod al drepturilor economice și obligațiilor statelor etc.

Se poate aprecia ca un fapt pozitiv dialogul în care țările în curs de dezvoltare au un cuvînt tot mai greu de spus. Concluziile acestui Colocviu vor fi luate în considerare la proxima sesiune, de la Londra, a Uniunii Interparlamentare, ca și la cea de a VII-a sesiune extraordinară a Adunării Generale a O.N.U. consacrată problemelor dezvoltării și cooperării economice, care va avea loc la New York între 1 și 12 septembrie a.c.

I. G.

**Noua ordine
economică în
dezbaterile
parlamentarilor**

● La inițiativa Grupului român din Uniunea Interparlamentară, sesiunea de la Tokio din 1974 a hotărît ca între 29-31 mai 1975 să aibă loc la București Colocviul Interparlamentar pe tema „Un nou sistem de relații economice internaționale”.

Dezbaterile colocviului, desfășurate sub înaltul patronaj al președintelui Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, s-au ținut în jurul marilor mutații intervenite în ultimul timp în viața internațională.

Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în mesajul adresat participanților la Colocviu: „În epoca noastră, o serie de probleme cruciale ale dezvoltării civilizației umane nu mai pot fi soluționate decît prin efortul comun al națiunilor, prin conjugarea resurselor

O nouă rundă de convorbiri la Paris

IN PRIMA JUMĂTATE a lunii iunie a.c., Parisul va deveni capitala temporară a financiarilor și monetariștilor din lume. El va găzdui o succesiune de reuniuni care, deși diferite ca structură a participărilor, sînt similare ca sferă de preocupări: toate sînt convocate în vederea găsirii unor căi și mijloace de ieșire din actualul impas în care se află relațiile valutare-financiare internaționale.

Între 6 și 9 iunie, runda convorbirilor pe această temă va fi deschisă prin intrarea Grupului interguvernamental privind problemele monetare internaționale, instituit de 24 de țări în curs de dezvoltare. Acest grup se va întruni mai întîi la nivelul adjuncților de miniștri, apoi la nivel ministerial. La 9 și 10 iunie va veni rîndul Grupului celor 10 țări capitaliste dezvoltate industrial, în aceeași ordine: adjuncții

sub președinția lui Rinaldo Ossola, vice-governator al Băncii Italiei, iar miniștrii sub aceea a lui Masayoshi Ohira, ministrul de finanțe al Japoniei.

Urmează, în zilele de 10 și 11 iunie, reuniunea Comitetului interimar al Consiliului guvernatorilor Fondului Monetar Internațional pentru problemele sistemului monetar, în a treia sesiune a sa, sub conducerea lui John Turner, ministrul de finanțe al Canadei. În sfîrșit, la 12—13 iunie, runda se va încheia prin intrarea Comitetului ministerial mixt al F.M.I. și Băncii Mondiale pentru transferul de resurse reale spre țările în curs de dezvoltare, de asemenea la a treia sesiune a sa, comitet prezidat de Henri Konan Bedie, ministrul economiei și finanțelor al Coastei de Fildeș.

Ordinea în care se vor desfășura aceste reuniuni nu este întâmplătoare. De fapt, atît Grupul celor 24, cît și Grupul celor 10

se întrunesc în principal pentru a stabili un punct de vedere comun, pe de o parte al țărilor în curs de dezvoltare participante la grup, iar pe de alta — al țărilor industriale, în problemele aflate pe ordinea de zi a celor două Comitete. Reamintim că aceste organe au fost înființate în urma hotărîrii sesiunii anuale F.M.I.—B.I.R.D. din toamna anului trecut, în vederea depășirii punctului mort în discuțiile privind două probleme monetare și financiare fundamentale pentru soarta relațiilor economice internaționale: pe de o parte reforma sistemului monetar internațional înființat cu 30 de ani în urmă la Bretton Woods, iar pe alta impulsivitatea sprîjinului financiar dat țărilor în curs de dezvoltare, fără de care eforturile pentru lichidarea subdezvoltării, unanim recunoscută ca obiectiv primordial al lumii contemporane, rămîn încă parțiale și prea puțin eficiente.

Ordine de zi încărcată

LA PARIS, de fapt, problema reformei sistemului monetar internațional nu este pusă direct în discuție. Actualitatea ei însă se va simți în cadrul sesiunilor anunțate, deoarece nu există punct pe ordinea de zi care să nu se refere, indirect, la unul (sau altul dintre aspectele reformei. Aceasta nu este totuși o consolare, deoarece și după încheierea rundei de la Paris, reforma va continua să rămînă o preocupare presantă. Părerea specialiștilor este că va mai trece încă multă vreme pînă cînd ea va prinde consistență.

În ce privește Comitetul interimar pentru problemele monetare, sesiunea din iunie va pune în discuție proiectul de modificare a statutului F.M.I., elaborat de personalul Fondului și discutat de directorii executivi; propunerile de majorare a cotelor de participare ale țărilor membre ale F.M.I.; condițiile în care se vor acorda în 1975 creditele speciale ale F.M.I. pentru sprijinirea țărilor celor mai grav afectate de majorarea prețului la petrol („facilitatea petrolieră“).

Cît despre Comitetul pentru dezvoltare, agenda sesiunii este încărcată, ea cuprinzînd discutarea mecanismului de finanțare intermediară al Băncii Mondiale (așa-zisul „al treilea ghișeu“ al Băncii); organizarea Fondului financiar; accesul țărilor în curs de dezvoltare la piețele financiare; organizarea piețelor materialelor prime; aspectele financiare ale situației alimentare mondiale. Vor fi puse de asemenea în discuție unele studii întocmite de Comitetul pentru dezvoltare, cum ar fi cel asupra nevoilor de finanțare ale țărilor în curs de dezvoltare pe perioada 1975—1980, asupra sistemelor de informare în legătură cu fluxurile de capital spre țările în curs de dezvoltare etc.

Oricît de sumară ar fi trecerea în revistă a celor două ordini de zi, nu se poate să nu apară legătura lor cu problematica reformei sistemului monetar internațional și, într-un context mai larg, cu aceea a noii ordini economice mondiale. În acest sens trebuie subliniată îndeosebi importanța proiectului de modificare a statutului F.M.I. După cum se știe, sistemul monetar internațional nu a făcut în trecut și nici nu se are în vedere să facă, în urma revizuirii lui, obiectul unui document juridic distinct care să angajeze statele să-i respecte prevederile. Toate principiile și normele acestui sistem sînt consemnate exclusiv în statutul Fondului Monetar Internațional, iar semnarea statutului de către țara membră îi conferă drepturile și obligațiile care derivă din aplicarea sistemului. Este firesc deci ca amendamentele propuse la statut să reflecte concepția globală asupra reformei și să o „materializeze“ pentru un număr mai mare de ani (actualul statut datează din 22 iulie 1944 și a fost

completat o singură dată, la 31 mai 1969, prin introducerea prevederilor privind drepturile speciale de tragere).

Tocmai pentru acest motiv, proiectul de modificare a statutului F.M.I. este deosebit de semnificativ pentru actualul stadiu al cristalizării principiilor și normelor viitorului sistem monetar internațional. Faptul că el se prezintă cu diferite alternative la unele sau altele din articole, iar în cadrul unei alternative, cu diferite variante, înseamnă că la ora actuală nu există nici în cadrul personalului Fondului un consens cu privire la cuprinsul reformei. Cu atît mai puțin este de așteptat să se realizeze un asemenea consens în viitorul apropiat cu prilejul discuțiilor proiectului la diferite nivele, avînd în vedere interesele politice și economice care comandă atitudinea țărilor membre față de reglementarea relațiilor valutare-financiare dintre ele.

Un miez politic în ambalaj monetar

ATÎT ÎN STATUTUL ACTUAL, cît și în cel care este în curs de elaborare, F.M.I. apare în dubla ipostază de organism de supraveghere și control al aplicării sistemului monetar internațional și de finanțare a nevoilor temporare de echilibrare a balanțelor de plăți.

Pentru prima ipostază, cele mai importante prevederi din proiectul de statut al F.M.I. sînt cele referitoare la cursurile valutare, la structura rezervelor — îndeosebi problema aurului — și la înființarea unui organ al F.M.I. cu drept de decizie care să aibă misiunea specială de a se ocupa de problemele sistemului monetar internațional.

În problema cursurilor valutare, discuțiile de pînă acum demonstrează existența unor divergențe fundamentale care nu este de așteptat să fie depășite la Paris. În vechiul statut se prevedeau cursuri fixe, în cadrul unor limite minime de fluctuație în jurul parității. Comitetul celor 20 care s-a ocupat pînă în iunie 1974 de reforma sistemului monetar internațional a adoptat formula mai flexibilă: „cursuri stabile dar ajustabile, cu dreptul acordat F.M.I. de a aproba temporar și în cazuri deosebite flotarea liberă a cursurilor“. Ulterior s-a constatat însă că nu toate țările sînt de acord cu această formulă. Cu excepția Franței, care o sprijină mai departe, marile puteri capitaliste susțin fie libertatea deplină a țărilor de a alege politica cea mai potrivită (S.U.A.), fie amînarea hotărîrii, în sensul ca statutul să prevadă autorizarea Fondului de a stabili mai tîrziu, cu o majoritate calificată de voturi, formula care va deveni în felul acesta obligatorie pentru membri.

Disputa ascunde, sub aspectele ei tehnice, existența unor divergențe serioase de ordin politico-economic. În 1944 prevalase

interesul pentru stabilitate, deci pentru o disciplină a raporturilor valorice dintre monede. Acum, acest interes continuă să fie manifestat de unele puteri capitaliste, dar îndeosebi de țările în curs de dezvoltare, cel mai greu atinse de instabilitatea monetară actuală. Alte state însă vor să aibă libertatea totală în materie de politică a cursurilor, pentru a folosi aceste cursuri ca armă în realizarea propriilor interese în lupta cu concurența străină, deci, ca armă de cucerire și dominație pe piețele internaționale. Este evident că o asemenea atitudine contravine ideii de sistem convenit, adică de armonizare a intereselor. Iar propunerea ca, la momentul oportun, F.M.I. să stabilească regimul cursurilor valutare, înseamnă temporizarea luării unei decizii, cu toate rezultatele negative care pot decurge de aci pentru relațiile economice dintre țările membre și, îndeosebi, pentru țările mici și mijlocii, principalele victime ale instabilității monetare.

În legătură cu *problema aurului*, se știe că statutul actual consideră aurul drept numitor comun al sistemului monetar și principal mijloc de rezervă. În lucrările de reformă a sistemului, desfășurate în cadrul fostului Comitet al celor 20, s-a ajuns la un acord privind restringerea progresivă a rolului monetar al aurului, inclusiv renunțarea la aur ca numitor comun. S-au făcut, în acest sens, multe speculații asupra „banalizării” aurului, a transformării lui într-o marfă curentă, care să poată face obiectul tranzacțiilor pe piață la prețul pieței, ceea ce înseamnă implicit abolirea prețului oficial de 42.2 dolari pentru o uncie.

Dacă asupra obiectivului de urmărit s-a obținut un larg consens, asupra mijloacelor de realizare a lui există păreri contradictorii.

Restringerea progresivă a rolului aurului — ceea ce înseamnă și reducerea cantităților de aur deținute de autoritățile monetare — se poate concepe pe două căi: prin intermediul Fondului Monetar Internațional și direct de către țările membre.

În primul caz, există propunerea S.U.A. ca atât băncile centrale cât și F.M.I. să-și reducă paralel rezervele de aur prin vânzări pe piață. Din rezultatul vânzării la prețul pieței a aurului deținut de F.M.I. ar urma să se afecteze o sumă pentru sprijinirea țărilor subdezvoltate, pentru acoperirea majorărilor de cote la F.M.I. etc.

Franța promovează ideea recuperării de către țările membre a aurului deținut de F.M.I. la prețul oficial, precum și a libertății acestor țări de a valorifica aurul așa cum vor crede de cuviință. Practic, aceasta înseamnă depozitarea Fondului Monetar Internațional de aur de care dispune, reintregirea rezervelor de aur ale țărilor și însușirea integrală a câștigului de către aceste țări.

Țările în curs de dezvoltare consideră că o asemenea soluție este inechitabilă, întrucât dăunează de două ori intereselor lor: odată pentru că alocă întregul câștig țărilor deținătoare de aur; al doilea, pentru că prin majorarea lichidității internaționale într-o proporție considerabilă, ca rezultat al evaluării aurului la un preț împătrit față de cel oficial, vor deveni inutile într-un viitor previzibil emisiunile de D.S.T. În felul acesta țările în curs de dezvoltare vor fi lipsite și de posibilitatea de a-și îmbunătăți situația financiară prin obținerea de D.S.T. de la Fond (este știut că țările în curs de dezvoltare susțin consecvent ideea legării emisiunilor de D.S.T. de finanțarea dezvoltării, adică a alocării unei părți de emisiuni pentru această finanțare).

Cu privire la *înființarea Comitetului Consiliului guvernatorilor pentru problemele sistemului monetar internațional*, este știut că se intenționează ca acest nou comitet să fie prevăzut prin statutul în curs de elaborare ca organ intermediar, cu putere de decizie, între Consiliul guvernatorilor și directorii executivi ai F.M.I. El ar continua activitatea actualului Comitet interimar cu caracter consultativ.

Dacă în legătură cu înființarea comitetului nu sint obiecții, se prevăd dezbateri ample în ce privește caracterul lui. Dezbaterile se vor axa pe o problemă de cea mai mare importanță pentru viitorul Fondului Monetar Internațional și anume aceea a lărgirii democratismului în cadrul acestui organism. Se pare că există și intenții ca prin înființarea noului comitet să se facă nu un pas înainte pe acest drum, ci unul înapoi.

Despre ce este vorba? În prezent, hotărârile în problemele fundamentale, politice, privind sfera de activitate a F.M.I. se iau de către Consiliul guvernatorilor în care există cite un reprezentant al fiecărei țări membre, astfel încât toate acestea își pot exprima liber și direct punctul de vedere. Se preconizează ca în viitor o parte din atribuțiile actuale ale Consiliului guvernatorilor să fie transferate noului Comitet al Consiliului, compus din 20 de membri, adică unui organ al cărui caracter este, firește, mai puțin democratic decât acela al Consiliului guvernatorilor. O asemenea măsură ar micșora influența țărilor mici și mijlocii la luarea deciziilor, având în vedere că aceste țări sint mai bine reprezentate în Consiliul guvernatorilor decât în viitorul comitet.

Discuțiile care vor avea loc în jurul propunerii de înființare prin statut a Comitetului pentru problemele monetare vor scoate

în relief divergențele profunde dintre țările puternice, este au interesul ca deciziile importante să poată fi luate în cadrul mai restrâns al noului comitet, și țările în curs de dezvoltare, promotoare ale ideii de democratizare a organismelor internaționale de genul F.M.I. Primele vor căuta probabil să introducă în viitorul statut măsura creării noului organ al Fondului, iar celelalte vor căuta să obțină amânarea ei pentru o dată la care, pe baza experienței de până atunci a actualului Comitet interimar, se va putea aprecia mai bine oportunitatea unui astfel de organ. Ar mai exista și soluția definitivării actualei situații, în care Consiliul guvernatorilor hotărăște în problemele politice, directorii executivi decid asupra problemelor curente, iar Comitetul este organul consultativ al Consiliului guvernatorilor.

Alte discuții pe o temă de principiu se vor desfășura în jurul *propunerilor de majorare a cotelor* de participare a țărilor membre la Fond. Conducerea F.M.I. a propus o majorare de 32,5% în medie, ceea ce ar avea ca efect ca F.M.I. să dispună în viitor de un capital de 47 miliarde de dolari. Majorarea ar urma să se efectueze în mod diferențiat, țările exportatoare de petrol beneficiind de dublarea ponderii lor ca grup, din punctul de vedere al vărsămintelor la capital (de la 5% la 10% din totalul capitalului), țările în curs de dezvoltare menținându-și actuala pondere, ceea ce înseamnă că ar obține o majorare de 32,5%, iar țările dezvoltate văzându-și redusă ponderea ca grup, pentru a se compensa plusul atribuit țărilor exportatoare de petrol.

Repartizarea între țări a majorării cotelor ridică probleme dificile de ordin politic, întrucât de mărimea cotei subscrise depinde puterea de vot a țărilor membre, reprezentarea ei în diferitele organe ale F.M.I., dreptul ei de a beneficia de mijloacele financiare ale F.M.I., inclusiv mărimea alocărilor de D.S.T. în cazul noilor emisiuni de asemenea instrumente. De pe acum se cunosc pozițiile unor țări care resping propunerile F.M.I., ca necorespunzând intereselor lor generale.

În ce privește *sesiunea Comitetului pentru dezvoltare* este vizibilă tendința de concentrare a eforturilor spre sprijinirea țărilor subdezvoltate, care suferă cel mai mult de pe urma actualei crize economice. Pentru aceasta se solicită aportul țărilor dezvoltate și al altor țări care au resurse disponibile și doresc să contribuie la crearea fondurilor necesare.

În problemele de care se ocupă Comitetul pentru dezvoltare nu s-au făcut progrese notabile în ultima vreme, însă cu privire la orientarea generală a activității acestui comitet s-ar putea sublinia necesitatea ca sprijinul prioritar acordat țărilor cel mai puțin dezvoltate să nu facă să se piardă din vedere cerința imperioasă a omenirii contemporane: lichidarea marilor decalaje în nivelul dezvoltării economice a statelor. În acest sens, Comitetului pentru dezvoltare îi va reveni sarcina să se preocupe de continuarea și amplificarea sprijinului acordat celorlalte țări în curs de dezvoltare, în vederea accelerării progresului realizat prin eforturile proprii ale fiecărui popor.

Reforma valutar-financiară și sistemul de relații economice internaționale

ESTE INCONTESTABIL că nu există națiuni în lume care să nu fie interesată în găsirea cât mai devreme a unor soluții rezonabile pentru ameliorarea situației economice și financiare mondiale.

În această privință, în epoca noastră problemele care interesează întreaga omenire nu mai pot fi soluționate decât prin efortul comun al națiunilor. Aici intervine rolul Organizației Națiunilor Unite și al altor organisme internaționale. Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în mesajul adresat recentului coluciu interparlamentar de la București pe tema „Un nou sistem de relații economice internaționale”, „Organizația Națiunilor Unite, celelalte organisme internaționale constituie cadrul cel mai corespunzător pentru organizarea unor largi reuniuni internaționale, cu participarea tuturor statelor, în scopul găsirii de soluții și adoptării de măsuri care să asigure rezolvarea concretă a numeroaselor probleme complexe ce privesc dezvoltarea economiei mondiale contemporane”.

Una dintre aceste probleme este punerea relațiilor monetare și financiare internaționale pe baze sănătoase, trainice, înlăturarea tuturor fenomenelor negative care dereglează producția și comerțul mondial și lovesc în nivelul de trai al maselor populare. Țara noastră acționează în cadrul Fondului Monetar Internațional și al Băncii Mondiale, ca și în alte organisme internaționale, pentru promovarea principiilor noi, democratice, în relațiile dintre state, pentru instaurarea unui sistem monetar internațional stabil, echitabil, care să respecte interesele fiecărei țări, să sprijine dezvoltarea armonioasă a fiecărei economii naționale și a economiei mondiale.

dr. Costin KIRITESCU

MEXIC: CREȘTERE ȘI DIVERSIFICARE

LA SUD DE RIO GRANDE se întind pe o suprafață de aproape 2 milioane kmp Statele Unite Mexicane, țară pentru care lupta de afirmare a independenței economice și politice, desfășurată în ultimii ani, a devenit imperativul național al dezvoltării.

Programul guvernului federal condus de președintele Luis Echeverria Alvarez cuprinde o serie de măsuri menite să contribuie la obținerea unui ritm înalt de creștere a economiei mexicane, prin continuarea procesului de dezvoltare a industriei naționale, expansiunea exporturilor, în principal de produse industriale, intensificarea activității de turism, precum și prin dezvoltarea sectorului agricol.

Politica economică practică de guvern urmărește încurajarea investițiilor în domeniile prioritare, paralel cu intensificarea controlului statului asupra activității economice. Semnificative în acest sens sînt măsurile de „mexicanizare” a unor importante întreprinderi prin limitarea participării străine și trecerea la utilizarea de tehnologie proprie.

O atenție sporită se acordă în prezent aspectelor sociale, eforturile fiind îndreptate în direcția ridicării nivelului de trai al categoriilor sociale cu cele mai scăzute venituri.

Nivelul de dezvoltare economică al Mexicului poate fi exprimat sintetic prin produsul intern brut pe locuitor, care în anul 1973 se ridica la 914 dolari.

INDUSTRIA, sector de bază al economiei mexicane a cărui participare la formarea P.I.B. se ridică la peste 25%, a înregistrat o evoluție dinamică, caracterizată printr-un ritm mediu anual de creștere de 8,5% în perioada 1971-1973. De semnalat că în Mexic există un puternic sector de stat, care dă aproximativ jumătate din producția industrială.

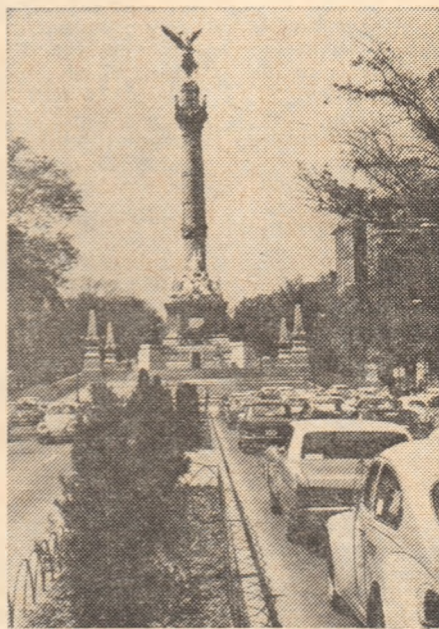
Exploatarea rațională a resurselor energetice ale țării, substituirea importurilor unor produse prelucrate, lupta împotriva șomajului prin crearea de noi locuri de muncă, concentrarea investițiilor spre domeniile industriale prioritare și implantarea unor noi obiective în zonele mai puțin dezvoltate sînt câteva din obiectivele care stau în centrul atenției politicii economice.

Bogatele resurse ale subsolului mexican (minereuri de cupru, fier, plumb, zinc, metale rare, sulf, petrol etc.) constituie premisa de bază a dezvoltării unor ramuri de prelucrare. La începutul anului 1974, guvernul a anunțat un program de investiții în sectorul minier, în valoare de aproximativ 1 miliard dolari, în scopul măririi producției de zinc, argint și cupru. Unul din cele mai însemnate zăcăminte de cupru, de la Nacozari, statul Sonora, conține rezerve estimate la 700 milioane tone minereu, cu o concentrație de 0,7%. Proiectul privind exploatarea acestui zăcămintă a cărui producție se va ridica la 150.000 tone cupru minier pe an, va fi finanțat în proporție de 44% de statul mexican și de 56% de investitori particulari.

Principala resursă energetică a țării o constituie petrolul (90% din totalul resurselor), guvernul mexican promovind în acest domeniu o politică independentă de valorificare în conformitate cu interesele naționale. Întreprinderea de stat „Petroleos Mexicanos” (Pemex), creată în urma naționalizării industriei petrolului din 1938, exercită controlul asupra tuturor activităților de prospectare, exploatare, prelucrare și comercializare. Producția de petrol a țării s-a ridicat în anul 1974 la 650.000 barili/zi, comparativ cu 516.440 barili/zi în anul 1973. Datorită noilor descoperiri de zăcămintă din statele Tabasco

și Chiapas, Mexicul își va putea asigura nu numai deplina autoaprovizionare cu petrol, dar și un excedent pentru export, care-l plasează, potențial, printre marii exportatori mondiali.

O dezvoltare accelerată a cunoscut în ultimii ani industria petrochimică. La începutul anului 1974, întreprinderea de stat Pemex

Vedere din Mexico-City

a anunțat că va investi pe perioada 1974-1977 suma de 520 milioane dolari, pentru realizarea unor proiecte în domeniul petrochimiei de bază. Disponind de materiile prime necesare și fiind favorizată de un important volum de investiții, industria chimică a devenit, alături de petrochimie, una din cele mai dinamice ramuri ale industriei mexicane.

O dezvoltare accelerată a cunoscut industria siderurgică. În primele două luni ale anului 1974 s-au produs 3810,0 mii tone de oțel, față de 3468,2 mii tone în perioada comparativă a anului 1973, și 2378,7 mii tone de fontă față de 2035,8 mii tone în ianuarie-septembrie 1973. Există numeroase proiecte de investiții pentru acest sector. De exemplu Complexul siderurgic „Lazaro Cardenas Las Truchas S.A”, aflat în curs de realizare în zona Michoacan, care va intra în funcțiune în 1976, va avea o capacitate inițială de producție de 1,5 milioane tone laminate pe an.

Industria constructoare de mașini mexicană, aflată în plin proces de dezvoltare, produce o gamă diversificată de mașini și utilaje. Ca urmare a cererii în continuă creștere (s-a apreciat că cererea de bunuri de echipament a Mexicului în perioada 1976-1980 se va ridica la 1,4 miliarde dolari, cifră calculată la prețurile anului 1968) se fac eforturi susținute în vederea organizării pe plan național a producției pentru o serie de mașini și utilaje, care în prezent se importă. Prin înfăptuirea acestui program se va realiza economisirea a 25% din dezele consacrate pînă în prezent importurilor.

SECTORUL AGRICOL în care este antrenată

aproximativ 50% din populația activă, deține un loc important în cadrul dezvoltării economiei mexicane, în ciuda faptului că participarea sa la formarea produsului intern brut nu reprezintă decît 10%. Aproximativ jumătate din suprafața agricolă constituie proprietate privată, restul aparținind comunelor agricole (comunidades) sau unităților publice (ejidos). În anul 1974 agriculturii i-au revenit 17,8% din investițiile sectorului public, pentru 1975 anunțându-se majorarea acestui procent la 20%.

Punerea în aplicare a programului guvernamental, inițiat la mijlocul anului 1973, de extindere a suprafeței agricole prin realizarea unor sisteme de irigație și drenaj, a permis majorarea acestei suprafețe cu 167.000 ha. în perioada 1 septembrie 1973 - 31 august 1974.

Eforturile întreprinse în direcția îmbunătățirii nivelului tehnic al lucrărilor agricole, concomitent cu crearea unei infrastructuri corespunzătoare, urmăresc obținerea unor producții sporite în scopul măririi gradului de acoperire a consumului intern și al reducerii corespunzătoare a importurilor de produse agroalimentare, mai ales în condițiile existenței unui spor natural ridicat al populației (3,5% pe an). Mexicul producea (în 1973), porumb (9,2 milioane tone), trestie de zahăr (29 milioane tone), cafea (205 mii tone), bumbac (370 mii tone), grâu (1,9 milioane tone), orez (520 mii tone) etc.

În ceea ce privește COMERȚUL EXTERIOR, eforturile de industrializare sînt reflectate în diversificarea structurii exporturilor prin majorarea simțitoare a ponderii produselor industriale în totalul exporturilor de la 20,8% în 1960 la 54% în 1973. Ponderea sectorului agricol în exporturile totale ale țării s-a diminuat continuu în ultimii ani, reprezentînd după cele mai recente date 34,5% din total.

Totodată, dinamismul industriei a determinat creșterea importurilor de echipament industrial, bunurile agroalimentare și derivatele din petrol menținîndu-se la un nivel ridicat în totalul importurilor.

Mexicul promovează o politică de intensificare a relațiilor cu toate țările, indiferent de orînduirea lor socială, militînd pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale, bazată pe relații echitabile între state. Măsurile luate de guvern în ultimii ani în domeniul relațiilor externe fac parte dintr-un ansamblu de inițiative al căror obiectiv îl constituie preocuparea de diversificare a relațiilor economice și comerciale ale țării, atît prin menținerea și dezvoltarea relațiilor cu partenerii tradiționali (S.U.A., țările aparținînd Pieței Comune vest-europene, țările latino-americane), cît și prin realizarea de schimburi comerciale largite cu noi parteneri ca țările socialiste, țările arabe, unele state africane.

Relațiile economice și comerciale dintre România și Mexic cunoscut, în ultima vreme o evoluție ascendentă cantitativ și calitativ. Guvernele celor două țări și-au exprimat în numeroase rînduri hotărîrea de a amplifica și consolida cooperarea economică și schimburile în toate domeniile de activitate. Vizita președintelui României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu în Mexic, va stimula și mai puternic dezvoltarea pe multiple planuri a relațiilor de prietenie româno-mexicane.

**Rodica RADULESCU
INSCIN**

BRAZILIA: RESURSELE INDUSTRIALIZĂRII

SITUATĂ pe locul al patrulea în lume ca întindere teritorială, Republica Federativă Brazilia își datorează caracterizarea drept un veritabil subcontinent nu numai vastității sale — 8514 mii kmp. Celei mai mari țări din America de Sud îi revin — pe lângă cei 48% din suprafața acesteia — 39% din populație, o participare de 37% la volumul produsului intern brut și de 33% la volumul exterior (1973) ale zonei.

Țară în curs de dezvoltare cu un produs intern brut pe locuitor de 766 dolari (1973), nivel care o situează în rindul țărilor latino-americane cu o dezvoltare medie a economiei, Brazilia beneficiază — mai mult decât alte țări din regiune — de un considerabil potențial economic. Așezarea geografică, varietatea reliefului, condițiile de climă, însemnata rețea hidrografică, bogăția resurselor minerale, o populație numeroasă (peste 100 milioane locuitori) oferă condiții dintre cele mai favorabile pentru desfășurarea unei activități economice complexe.

BRAZILIA face parte din rindul țărilor care au cunoscut în ultimul timp o evoluție economică susținută. Produsul intern brut a crescut în medie pe an cu 10-11% în perioada 1970-1974, ritm la care a contribuit o politică economică activă, atît pe calea investițiilor statului — în primul rînd în domeniul economice de importanță națională — cit și prin sistemul celorlalte pîrgii economice. Dezvoltarea în perspectivă a țării este jalonată prin planul de dezvoltare pentru perioada 1975-1979, care prevede menținerea dinamismului economic (produsul național brut urmează să crească cu 10% în medie pe an), continuarea procesului de industrializare a țării prin imprimarea unui ritm de dezvoltare mai înalt activității industriale (12% în medie pe an), modernizarea structurilor economice prin stabilirea unui program de priorități de dezvoltare care include ramurile industriei grele, industria energetică, cercetarea științifică ș.a.

În procesul evoluției economice, opțiunea fermă pentru **INDUSTRIALIZARE** s-a reflectat în creșterea continuă a ponderii producției industriale în economie; în prezent industria participă cu 23-25% la formarea produsului intern brut. La baza politicii de industrializare stă valorificarea resurselor naționale de materii prime, punerea lor în slujba înlăturării subdezvoltării.

Subsolul bogat al țării, caracterizat printr-o mare diversitate a **zăcămintelor de minerale *** și explorat și exploatat mai intens în ultimii ani, are o contribuție importantă la dezvoltarea industrială a țării. Exploatarea resurselor subsolului este concentrată în proporție de 40% asupra extracției mineralelor feroase și neferoase (dintre ultimele, în principal minereu de mangan), în proporție de 35% asupra extracției mineralelor nemetalifere și de 25% asupra extracției combustibililor.

Producția de **minereu de fier** a Braziliei (28,9 mil. tone conținut fier în 1973) contribuie nu numai la dezvoltarea industriei siderurgice proprii, ci și la aprovizionarea pieței mondiale. Producția **minerului de mangan** — care împreună cu minereu de fier formează aproximativ 90% din extracția de minereuri — atinge cote înalte (1,8 mil. tone în 1973), situînd Brazilia pe primul loc în America Latină și pe locul al treilea în lume.

Exploatarea **petrolului**, cea mai importantă resursă energetică, este de dată relativ mai recentă: în anul 1955 s-au extras numai 278 mii tone, însă nivelul producției a crescut rapid ajungînd în 1974 la 8,9 mil. tone. Producția nu satisface totuși decît parțial consumul intern, astfel că economia braziliană a resimțit puternic efectele crizei energetice.

Dezvoltarea în perspectivă a industriei extractive este privită în strînsă interdependență cu necesitatea asigurării materiilor prime pentru industria braziliană, aflată într-o fază de expansiune, și cu necesitatea asigurării unei producții și pentru export.

Politica de ridicare a gradului de valorificare a resurselor naturale își găsește reflecția în dezvoltarea și diversificarea industriei prelucrătoare. **Industria siderurgică** (8,5 mil. tone oțel brut în 1974), **construcția de mașini** (care a dat, de exemplu, 861 mii autovehicule în 1974), **industriile electrotehnică, chimică și petrochimică, a materialelor de construcție**, ramuri care au cunoscut o dezvoltare mai susținută în ultimul deceniu, furnizează pieței interne și externe o gamă

Vedere din Sao Paulo

largă de produse dintre care cele destinate consumului productiv cîștigă treptat în importanță, asigurînd baza dezvoltării economice viitoare.

ACTIVITĂȚILE AGRICOLE continuă să dețină ponderi ridicate la unii indicatori ai dezvoltării economice, concentrînd aproximativ 44% din populația activă a țării și contribuînd cu 13-14% la formarea produsului intern brut. Prin participarea sa la export, agricultura furnizează 70-75% din încasările în devize ale Braziliei.

Brazilia ocupă primul loc în lume la producția de cafea (1,6 mil. tone în 1974). Dar ea deține locuri de frunte și la alte produse agricole: este prima producătoare din lume la manioc, banane, zahăr; a doua la portocale și ananas; a treia la cacao, porumb și soia. Brazilia dispune, de asemenea, de un ridicat șeptel porcîn (locul doi în lume) și bovin (locul patru în lume).

Eforturile pentru dezvoltarea în continuare a agriculturii sînt orientate, pe de o parte, spre creșterea suprafeței terenurilor destinate

exploatărilor agricole (suprafața agricolă reprezintă 16,2% din teritoriul țării, iar suprafața arabilă numai 3,5%), de exemplu prin colonizarea unor zone mai puțin accesibile cum este Amazonia, iar pe de altă parte, spre creșterea gradului de înzestrare tehnică a agriculturii în vederea îmbunătățirii randamentelor.

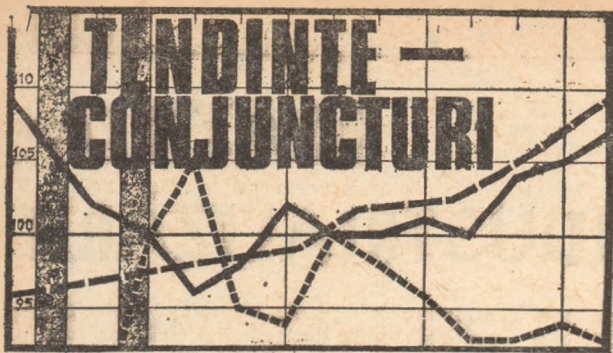
Evoluția favorabilă a economiei braziliene s-a reflectat și în angrenarea mai intensă a țării în schimburile internaționale. În ultimii 4-5 ani **COMERȚUL EXTERIOR** brazilian a cunoscut o dinamică susținută, net superioară dinamicii înregistrate de comerțul internațional.

Ceea ce caracterizează evoluția comerțului exterior brazilian este tendința de lungă durată de îmbunătățire treptată a structurii sale, care continuă deocamdată să aibă trăsăturile specifice ale unei economii în curs de dezvoltare: preponderența la export a materiilor prime brute sau semiprelucrate, iar la import — a produselor complex prelucrate, în special mijloace de producție. Ponderele primului produs de export — cafeaua — s-a redus însă de la 56% în 1960 la aproximativ 20% în 1973. Este concludent faptul că deși ponderea produselor alimentare și a materiilor prime rămîne ridicată (peste 75% din volumul total al exporturilor), exportul produselor prelucrate și semiprelucrate, al unor mașini și utilaje înregistrează ritmuri rapide de creștere; ponderea acestor grupe de produse a crescut de la 1,2% în 1960 la aproximativ 18% în 1973. Industrializarea țării depinde în mare măsură de importul instalațiilor necesare, astfel încît ponderea mașinilor și utilajelor în volumul total al importurilor se menține ridicată (la aproximativ 40%). Produsele chimice și combustibilii ocupă, de asemenea, un loc important în importul Braziliei (în anul 1974 importul de petrol a absorbit aproape 40% din veniturile provenite din export). Reflectare a faptului că agricultura și industria braziliană sînt în măsură să satisfacă în bună măsură consumul intern de bunuri de consum, o parte preponderentă a importurilor este formată din produse destinate consumului productiv.

SCHIMBURILE comerciale cu țările socialiste ocupă încă un loc modest în comerțul exterior brazilian, însă recent Brazilia și-a afirmat interesul pentru extinderea relațiilor economice și financiare cu aceste țări. Relațiile comerciale dintre țara noastră și Brazilia au atins 71,6 milioane lei valută în 1973. Este evident că există încă posibilități însemnate de largire a schimburilor comerciale, a cooperării în producție, știință și tehnică între România și Brazilia. Vizita președintelui Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu în Brazilia, primită cu deosebit interes și vie satisfacție de poporul brazilian, marchează un moment hotărîtor pentru extinderea pe multiple planuri a colaborării româno-braziliene în folosul ambelor popoare, aduce o contribuție deosebită la întărirea cooperării, securității și păcii în lume.

Maria DESMIREANU
INSCIN

* În subsolul brazilian se găsește fier, mangan, magnezită, aur, argint, cupru, plumb, staniu, bauxită, crom, nichel, tungsten, titaniu, beriliu, zirconiu, toriu, niobiu, columbit, uraniu, mercur, mică, diamant, pietre semiprețioase, fosfați, petrol, cărbune, azbest, grafit, cuarț, sare, gips ș.a.

Evoluția sectorului petrolier în Africa

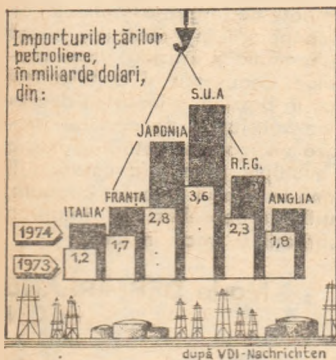
ESTIMĂRILE privind producția de petrol a țărilor africane în 1974 evidențiază diminuarea acesteia cu 5,6% față de 1973, ca urmare a scăderii producției mai ales în Algeria (4,2%), R. A. Egipt (10,4%) și Libia (26,4%). De remarcat că aceste țări au o pondere importantă în producția de petrol a Africii — 50,5% în 1974. În cifre absolute producția de petrol a țărilor africane a scăzut de la 287 milioane tone în 1973 la 271 mil. t. în 1974.

Dintre marii producători din această regiune, numai Nigeria a înregistrat în 1974 o creștere cu 10,6% a extracției, obținând și cea mai mare producție de petrol din Africa: 112 mil. t. Creșteri importante ale producției în exploatarea în largul mării au înregistrat anul trecut Gabonul (31,6%) și R.P. Congo (46,1%), țări în care exploatarea petrolului este de dată mai recentă.

Paralel, consumul de produse petroliere în Africa, care crescuse de la 45,7 milioane tone în 1972 la 48 milioane tone în 1973, a revenit anul trecut la nivelul anului 1972, de aproximativ 45 milioane tone.

Rezervele de petrol brut ale Africii erau evaluate la începutul anului 1975 la 9760 milioane tone, din care: Libia 5 800 milioane tone, Nigeria 2 980 milioane tone, Algeria 1 100 milioane tone.

Capacitatea de import a țărilor petroliere

În 1974 importurile din țările capitaliste dezvoltate efectuate de 11 țări producătoare de petrol (vezi graficul) s-au dublat față de anul precedent: de la 16,6 miliarde de dolari la circa 30 de mi-

liarde. Experții apreciază că în anul în curs o parte mai mare din veniturile de pe urma exportului de petrol va fi consacrată de țările respective importurilor din Occident. O evaluare reluată de publicația V.D.I.-Nachrichten din R. F. Germania situează ponderea valorii acestor importuri la circa jumătate din încasările țărilor petroliere în 1975.

Liberalizare a importurilor în India

GUVERNUL indian a adoptat o serie de măsuri vizând liberalizarea importurilor de materii prime deficitare, de utilaje și tehnologii noi, cu scopul de a se asigura folosirea mai completă a capacităților de producție și sporirea substanțială a producției în diverse ramuri ale industriei. O atenție prioritară va fi acordată importurilor de piese de schimb.

Evaluări cerealiere

PRODUȘIA mondială de cereale (grâu, porumb, orz, ovăz și secară), exceptând R.P. Chineză, ar putea fi în anul agricol 1974/1975 cu 5,8% mai scăzută decât în 1973/74, se estimează într-un recent studiu al Secretariatului Commonwealth-ului. Perspectivele pentru 1975/76 sînt considerate încurajatoare — ca rezultat al extinderii suprafețelor însămînțate cu cereale și datorită condițiilor climatice pînă în prezent favorabile.

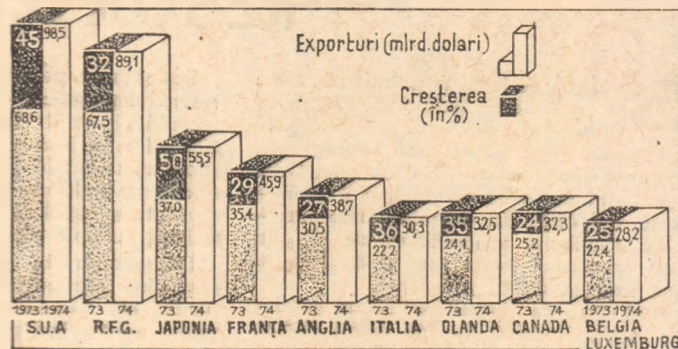
Cerere redusă pe piața laminatelor

ACTIVITATEA tranzacțională în siderurgia țărilor Pieței Comune a continuat să fie redusă în luna aprilie. În săptămânile zece luni prețurile laminatelor de oțel au scăzut cu 50%, cel mai mult fiind afectate: tabla subțire folosită în industria de automobile, oțelul de armătură, laminatele de calitate și profilurile pentru construcții. În ciuda acestei conjuncturi, unii observatori consideră că perspectivele siderurgiei sînt favorabile furnizorilor deoarece producția în acest domeniu se află în prezent la un nivel mai scăzut decât consumul. După ce consumatorii își vor fi epuizat rezervele de laminate, cererea va crește din nou.

Încetinirea expansiunii comerțului mondial

CONFORM opiniei experților G.A.T.T., după ce anul trecut volumul comerțului mondial a sporit cu 5% (în pre-

în cazul în care conjunctura economică din țările membre ale O.C.D.E. (ale căror schimburi reciproce reprezintă aproape jumătate din exporturile mondiale) se va modifica sensibil în cursul semestrului II a.c., trecînd din faza recesiunii în cea a înviorării.

țuri constante) față de o creștere de 15% în 1973, pentru anul în curs se prevede o creștere de numai 1—3% comparativ cu 1974. Și aceasta doar

În ceea ce privește dinamica exporturilor principalelor țări capitaliste industriale în 1974 (față de 1973), ea este redată în graficul alăturat.

Noi reduceri vamale în Pactul Andin

ÎN ACEST AN a intrat în vigoare a patra reducere de tarife vamale în patru din cele șase țări membre ale Pactului Andin. Astfel, Columbia, Chile, Peru și Venezuela și-au redus cu încă 10% tarifele vamale în comerțul dintre ele. În felul acesta, totalul reducerilor tarifare realizate de țările Pactului Andin de la începerea aplicării acordului de la Cartagena se ridică la 40%. Reducerile tarifare amintite se aplică la 2 370 produse, relevă Peruvian economic newsletter (nr. 4/1975).

Înviorare pe piața fierului vechi

REVIRIMENTUL cererii de fier vechi s-a făcut simțit din luna martie a.c. mai întâi în Italia, apoi în Franța și în alte țări occidentale, contribuind la afirmarea tendinței de redresare a prețurilor respective. După cum arăta nu demult revista L'Usine Nouvelle, unul din factorii care determină acest fenomen este înmulțirea uzinelor de oțel cu capacități reduse (100—250 mii tone/an) dar mari consumatori de fier vechi. După estimăția Comisiei Comunităților europene, capacitatea totală de producție a acestor mini-uzine din Piața Comună urmează să crească într-un ritm mediu de 9,7% pe an, trecînd de la 26 milioane de tone în 1973 la 38 milioane în 1977.

Construcția de conducte

LUNGIMEA totală a conductelor construite anul trecut

în țările capitaliste dezvoltate și în cele în curs de dezvoltare a fost cu 14% mai mică decât în 1973, arată revista „Oil and Gas Journal”. Pentru 1975 se evaluează că volumul construcțiilor de conducte va spori cu 52,9% față de anul precedent și respectiv cu 29,1% față de 1972, cînd s-a realizat cel mai înalt nivel din deceniul actual; în ceea ce privește investițiile în acest sector, ele vor ajunge anul acesta la 6,51 miliarde dolari.

Se apreciază că din totalul de 40 569 km de conducte (fără cele de canalizare sau pentru alimentarea cu apă potabilă), care urmează a se construi în acest an, 14 646 km vor fi realizate în S.U.A., 6242 în țările Europei occidentale, 5735 km în Extremul Orient, 4777 km în America Latină, 3752 km în Orientul Apropiat și Mijlociu, 3107 km în Canada și 2310 km în Africa.

Stocuri record de aluminiu pe piața mondială

LA ÎNCEPUTUL lunii aprilie, ca efect al restrîngerii cererii, stocurile de aluminiu pe piața mondială (fără țările socialiste) se ridicau la nivelul record de 4,474 milioane de tone, față de 4,217 mil. t. în martie și 2,902 mil. t cu un an în urmă. Aceasta reiese din situația dată publicității la jumătatea acestei luni de Institutul internațional al aluminiului primar din Londra și citată în ziarul The Times (14 mai). Din stocurile de 4,474 mil. t 2,855 mil. t reprezentau aluminiu primar, dublul nivelului de acum un an.

PIAȚA MONETARĂ INTERNACIONALĂ

Cursuri

Curs central	28 XII 1973	26 V 1975	30 V 1975	Abateră în % a cursului valutei în ziua de 30 V 1975 față de:		Abateră în % a cursului dolarului față de diversele valute în perioada 28 XII 1973 - 30 V 1975	
				Cursul Nivelului din central 28 XII 1973	Cursul Nivelului din central 28 XII 1973		
Marca vest-germană	2,66904	2,6990	2,3220	2,3485	+15,65	+14,92	-12,98
Francul elvețian	3,3855	3,2500	2,4700	2,5060	+35,09	+29,69	-22,89
Yenul japonez	308,0	280,20	290,75	291,20	+5,77	-3,78	+3,92
Florinul olandez	2,78117	2,8260	2,3900	2,4065	+15,57	+17,43	-14,85
Francul belgian	40,334	41,10	34,69	35,0150	+15,19	+17,38	-14,80
Lira italiană	523,50	607,0	621,80	624,80	-16,21	-2,85	+2,93
Lira sterlină ²⁾	2,8952	2,3250	2,3255 ⁴⁾	2,3100	-20,21	-0,64	+0,65
Prețul aurului la Londra ³⁾	-	103,87	172,75	167,75	-	-	-

1) + revalorizare (apreciere de fapt); - devalorizare (deprecie de fapt);
2) dolari pentru 1 liră sterlină; 3) prețul aurului în dolari/uncie, primul fixing; 4) în ziua de 27 V 1975.

ÎN SĂPTĂMÎNA 26-30 mai a.c., pe piețele valutare internaționale s-a menținut în continuare o atmosferă de instabilitate, cursurile principalelor valute având o evoluție neuniformă. Cursul dolarului a continuat să înregistreze oscilații sensibile de la o zi la alta, tendința fiind totuși de scădere în cea mai mare parte a intervalului analizat în special față de francul francez și francul elvețian.

Tendința de scădere a cursului dolarului pe piețele valutare continuă să fie determinată de evoluția nesatisfăcătoare a economiei americane. Producția industrială în luna aprilie a.c. a scăzut, pentru a șaptea lună consecutiv, cu 0,4%, iar prețurile cu amănuntul au înregistrat o creștere. Menținerea tendinței de scădere a dobânzilor pe termen scurt în S.U.A., unele bănci reducând dobânda preferențială (prime rate) la 7%, influențează la rândul său negativ poziția dolarului pe piețele valutare internaționale.

Totuși, anunțarea faptului că balanța comercială a S.U.A. a înregistrat în aprilie a.c. un excedent, pentru a treia lună consecutiv, precum și faptul că o serie de țări vest-europene au luat în ultimul timp unele măsuri pe linia încurajării scăderii dobânzilor pe piețele monetare naționale — reducerea taxei oficiale a scontului, a dobânzii la lombard etc. — au contribuit la o anumită redresare a cursului dolarului spre finele intervalului analizat.

Francul francez a continuat să aibă o poziție foarte bună pe piețele valutare sub influența a o serie de factori printre care în primul rând rezultatele bune înregistrate de balanța comercială, al cărei excedent în luna aprilie s-a ridicat la 1627 milioane franci față de 866 milioane și respectiv 894 milioane în lunile martie și februarie a.c. În primele patru luni a.c. excedentul comercial al Franței a fost de 3,5 miliarde franci francezi.

Aprecierile în sensul că produsul național brut în Franța va înregistra și în anul 1975 o creștere, ce-i drept mai redusă ca în anii precedenți, de 2%, dar superioară față de celelalte țări industrializate dintre care unele ar putea înregistra o scădere, precum și aprecierea că deficitul balanței de plăți a acestei țări s-ar ridica la

VALUTA	Termen	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10%
DOLARUL S.U.A.	1 LUNA				5,00		5,0625				
	3 LUNI				5,875		6,1875				
FRANCU ELVEȚIAN	1 LUNA	3,375			4,625						
	3 LUNI	4,00			4,50						
MARCA R.F.G.	1 LUNA				4,725		5,125				
	3 LUNI				4,725		5,375				
MARCA R.F.G.	1 LUNA				5,0625		6,3125				
	3 LUNI				5,0625		5,375				

Nivelul orientativ al dobânzilor pe piața eurovalutelor în perioada 26-30 mai 1975 (nivel minim și maxim).

finele anului curent doar la circa 2,5 miliarde dolari față de circa 6 miliarde prevăzute inițial, influențează de asemenea favorabil poziția francului francez pe piețele valutare internaționale.

De menționat că la începutul perioadei analizate lira sterlină a atins cel mai ridicat nivel de depreciere față de principalele valute occidentale, în raport cu paritățile stabilite în decembrie 1971, respectiv circa 25%. Pentru a evita o depreciere prea accentuată a

Taxa oficială a scontului în unele țări capitaliste la data de 31 mai 1975

Anglia*	10%	Italia	7%
Austria	6%	Japonia	8,50%
Belgia	6,50%	Luxemburg	6,50%
Canada	8,25%	Norvegia	5,50%
Danemarca	8%	Olanda	6%
Elveția	4,50%	Suedia	7%
Finlanda	9,25%	S.U.A.	6%
Franta	1%	*Dobânda minimă de imprumut (Minimum Lending Rate)	
R.F.Germania	4,50%		
Israel	6,0%		

cursului acestei valute. Scăderea deficitului balanței plăților curente a Angliei în ultimele luni a influențat, de asemenea, pozitiv poziția lirei sterline. Cu toate acestea, lira sterlină rămâne o valută vulnerabilă, cursul său putând înregistra oscilații relativ importante la intervale scurte de timp având în vedere situația economică dificilă pe care o traversează Anglia în prezent.

Teodor GIURGIU

balkancar

TRADIȚIE ȘI CONTEMPORANEITATE

ÎNĂLȚIME OPTIMĂ DE STIVUIRE,
coridoare de trecere, reduse la minimul teoretic —
acestea sînt calitățile distinctiv
ale mașinilor pentru aranjat stelaje BALKANCAR
Înălțime de ridicare — 8—12 metri
Lățimea coridorului de lucru — 900—1 700 mm

Balkancar

Exportator :
BALKANCARIMPEX
Bulgaria, Sofia, str. Alabin 56
Telex 022386

REPREZENTANȚA
COMERCIALĂ BULGARĂ
București, str. Galați 32
Telefon 11 20 87

Structura culturilor agricole

DATELE statistice pe anul 1973 privind structura culturilor agricole în țările membre ale C.A.E.R. ilustrează existența unor diferențieri sensibile de la o țară la alta. Cerealele și plantele leguminoase, de pildă, ocupă un loc preponderent în agricultura tuturor țărilor examinate (indeosebi în R.P. Mongolă), cu excepția Cubei, unde o pondere importantă dețin culturile de plante furajere. Deosebiri similare se constată și în ceea ce privește suprafețele cultivate cu cartofi (vezi graficul). O prezență mai echilibrată în structura culturilor are grupa plantelor tehnice și zarzavaturilor de câmp, exceptând R.P. Mongolă.

creștere mult mai înceată a exporturilor japoneze în aceste țări decît în țările socialiste (unde s-a înregistrat o dublare a valorii exporturilor) și în țările nesocialiste în curs de dezvoltare (vezi tabelul, în %). În ceea ce privește importurile, se remarcă o extindere deosebită a acestora din țările nesocialiste în curs de dezvoltare, în special din Orientul Apropiat și Mijlociu (tendință explicabilă prin creșterea prețurilor la țițeiul și produsele petroliere, importate din zona respectivă).

Albania: efort de instruire

DEZVOLTAREA susținută a economiei albaneze, puternica expansiune a industriei — ca, de altfel, și a altor ramuri de activitate — necesită efective crescînde de cadre calificate, de specialiști cu o pregătire tot mai înaltă. După cum arată revista „L'Albanie Nouvelle”, în țară funcționează o amplă rețea de învățămînt bazat pe imbinarea orelor de studiu teoretic cu cele de muncă productivă, astfel încît și absolvenții școlilor secundare de cultură generală se pot califica într-o profesiune sau alta. Ca urmare, în prezent numărul specialiștilor care au absolvit învățămîntul secundar depășește de 23 de ori cel existent în 1938, iar numărul specialiștilor cu studii superioare — de 50 de ori. În acest an, fiecare al cincilea muncitor frecventează școala fără a fi scos din producție, iar fiecare al patrulea muncitor urmează un curs de calificare sau alte forme de ridicare a calificării tehnico-profesionale (în cadrul întreprinderilor), tendința fiind către introducerea învățămîntului politehnic.

Costul accidentelor de muncă

„ESTE de 20 ori mai periculos să muncești într-o mină din nordul Franței decît ca electronisit într-o uzină I.B.M.”, constată revista franceză L'Expansion. Pe ansamblul Franței însă frecvența accidentelor (urmărite de o oprire a producției de cel puțin 24 de ore), măsurată prin numărul lor la 100 000 de ore lucrate, a înregistrat o anumită scădere, de la 4,5 în 1965 la 4,1 în 1973. Descendent după 1965, cînd a fost de 1,09, indicele de gravitate al accidentelor de muncă (numărul zilelor de muncă pierdute la 1 000 de ore muncă lucrate) cunoaște de cîțiva ani din nou o creștere (1,05 în 1973).

Atît prin frecvență cît și prin gravitate, în Franța sectorul construcțiilor și lucrărilor publice rămîne cel mai expus accidentelor, cu rate reprezentînd dublul mediei naționale.

Proporția accidentelor de muncă în raport cu numărul de salariați a scăzut cu 16,7% între 1965 și 1972. Totuși, în ciuda măsurilor de protecție și a progresului tehnic, numărul accidentelor mortale a sporit în Franța de la 2 123 în 1965 la 2 406 în 1972 și 2 242 în 1973.

În afara suferințelor umane, a sechelelor fizice și psihice pe care le lasă, accidentele de muncă costă economia franceză 28,8 milioane de zile de muncă pierdute pentru incapacitate temporară, circa 7,4 miliarde de franci indemnizații pentru cei afectați. Dar dacă se ține seama și de pierderile de producție datorate accidentelor, de întîrzierea livrărilor, de acoperirea pagubelor materiale, costul anual real al accidentelor de muncă este de trei ori mai mare, și anume de circa 22 miliarde de franci.

Sfaturi după o experiență

falimentară...

INTR-O notă anterioară, publicată la această rubrică, relatăm succint datele despre unul dintre cele mai mari falimente financiare contemporane (Franklin National Bank din S.U.A.) și despre protagonistul acestuia, Michele Sindona, care și-a început cariera ca speculant de fructe în Sicilia și a urcat în ierarhia marilor speculanți financiari internaționali, pînă a ajuns să fie urmărit pentru bancrută frauduloasă atît în S.U.A. și Italia cît și în Elveția.

Recent Sindona a împărtășit cîte ceva din experiența pe care a acumulat-o, în fața unui grup de profesori de la Wharton School, Universitatea din Pennsylvania, exprîmînd — după cum relatează Newsweek — cîteva puncte de vedere neconvenționale cu privire la scena financiară mondială. Cu acest prilej el a emis asemenea idei: legea antitrust ar trebui schimbată și să se protejeze formarea de companii cu foarte mare putere financiară; băncile americane ar trebui să dea credite în primul rînd firmelor din S.U.A. și astfel speculațiile asupra dolarului în străinătate se vor opri etc.

În revista „Newsweek” nu se spune care a fost reacția profesorilor, nici dacă a plecare nu a fost „reținut” de Interpol...

„Ascultați-mă pe mine...”

Siderurgia britanică

...decalată

AMPLUL program de modernizare a siderurgiei britanice, adoptat la începutul anului 1973, care prevedea sporirea producției la 37 milioane tone de oțel în 1982 (față de 26,6 mil. tone în 1973), în condițiile reducerii cu mai mult de o cincime a personalului ocupat în această ramură, urmează a fi decalat atît în ceea ce privește închiderea unor uzine vechi, cît și construirea altora noi. Aceasta, în pofida alocațiilor de la buget acordate lui British Steel Corporation, însumînd cîte 380 milioane de lire în fiecare din următorii patru ani. După cum remarcă revista „L'Usine Nouvelle”, această tergi-versare nu va contribui la îmbunătățirea situației balanței de plăți externe a Angliei, țară care — dintr-un exportator tradițional de oțel — a devenit pentru prima oară în 1974 importator net.

Japonia: restructurări în comerțul exterior

DATELE privind evoluția comerțului exterior al Japoniei evidențiază că anul trecut a marcat schimbări sensibile în repartiția geografică a exporturilor și importurilor sale:

Regiunea sau țara	Creșterea: 1974/1973	
	export	import
Total schimburi comerciale	150,4	162,1
Țări capitaliste dezvoltate	138,7	130,3
- S.U.A.	135,5	136,8
- Canada		
- Europa occidentală	131,3	128,7
- Australia	167,4	115,2
Țări nesocialiste în curs de dezvoltare	158,1	204,3
- Asia de sud-est	142,1	157,1
- Orientul Apropiat și Mijlociu	207,5	322,2
- America Latină	182,5	138,8
- Africa	152,5	148,4
Țări socialiste	201,0	137,4
- din Europa	206,9	130,9
- din Asia	197,2	136,9
- Cuba	182,3	242,9

Sursa: B.I.K.I., nr. 347/1975.

Conjunctura economică nefavorabilă în țările capitaliste dezvoltate a determinat o

Cursurile la vedere și cursurile la termen

Cursul la vedere este cursul la care o valută străină se cumpără sau se vinde pe loc (imediat), tranzacție în urma căreia valuta este livrată imediat și contravaloarea calculată la cursul în vigoare este achitată imediat. În R.S. România au loc operații valutare numai la vedere.

Cursul la termen este cursul folosit pentru o tranzacție încheiată cu livrarea valutei și cu achitarea contravalorii la termen, însă la cursul cotelat la bursă în ziua încheierii tranzacției pentru termenul respectiv (de 1,3 sau 6 luni), diferit de cursul la vedere din ziua încheierii tranzacției.

De exemplu, un importator vest-german cere băncii sale să-i vândă 1000 dolari S.U.A. cu livrarea peste 3 luni, la cursul din ziua încheierii tranzacției, dar cotelat pentru termenul de 3 luni, de exemplu: 1 dolar S.U.A. = 2,42 mărci vest-germane (în loc de cursul pentru operații la vedere din ziua respectivă, de exemplu de 2,40 mărci vest-germane pentru 1 dolar S.U.A.). În momentul plății importului, adică după 3 luni de la încheierea tranzacției valutare, importatorul va primi suma de dolari S.U.A. cumpărată cu 3 luni în urmă, achitând contravaloarea în mărci vest-germane la **cursul stabilit cu 3 luni în urmă**, de 2,42 mărci vest-germane pentru 1 dolar S.U.A.

Cind cursul la termen pentru valuta considerată, de exemplu cursul dolarului S.U.A. în mărci vest-germane, este mai mare decît cursul la vedere, cursul la termen al dolarului S.U.A. înregistrează un **report** sau o **primă**. Cind cursul la termen este mai mic decît cursul la vedere, cursul la termen înregistrează un **deport** sau un **rabat**.

Cotările la termen sînt destinate să limiteze riscurile variațiilor de curs pentru cei interesați. Astfel, în exemplul de mai sus, importatorul vest-german accepta la un moment dat cursul de 2,42 mărci vest-germane pentru obținerea unor dolari S.U.A. peste 3 luni, deși în momentul încheierii tranzacției cursul la vedere este de numai 2,40 mărci vest-germane, de teama de a nu trebui să plătească peste 3 luni un curs la vedere de exemplu de 2,45 mărci vest-germane pentru 1 dolar S.U.A.

În general, reportul sau deportul asupra unei valute reflectă diferența de dobinzi în minus (în cazul reportului) sau în plus (în cazul deportului) pe piața monetară a valutei respective față de celelalte piețe monetare străine; totodată, cotările la termen reflectă și aprecierile cu privire la evoluția ulterioară a acelei valute (perspective favorabile — report, perspective defavorabile — deport); așa fiind, ameliorarea perspectivelor privind o anumită valută determină de obicei o scădere a deportului asupra acelei valute sau o creștere a reportului asupra valutei respective.

Gh. Danielopolu

lucru pregătite de experți ai O.N.U., se așteaptă audierea a aproape 100 de rapoarte naționale. „Singura resursă a omenirii — spunea recent Enrique Penalosa — care este realmente inepuizabilă este capacitatea sa de invenție și de organizare. Există suficient pămînt, aer și apă pe această planetă pentru a permite asigurarea unui nivel de trai decent tuturor popoarelor. La Conferința asupra așezărilor umane vom arăta cum“.

O. S. A.

Bogdan Frincu, Calafat — Organizația Statelor Americane (O.S.A.) este o grupare interguvernamentală economică și social-politică la care participă S.U.A. și 24 de state latino-americane, printre care și Grenada — ultimul stat din această zonă, care și-a cucerit independența. Înființată în 1947 prin pactul de la Rio de Janeiro, O.S.A. continuă activitatea Uniunii Internaționale a Republicilor Americane (1883) și a Uniunii Republicilor Continentului American (1923).

Principalele obiective ale O.S.A., potrivit statutului adoptat în 1948, sînt: întărirea păcii și securității pe continent, asigurarea rezolvării pașnice a diferendelor care pot apărea între statele membre, organizarea unor acțiuni comune în caz de agresiune, facilitarea rezolvării problemelor juridice, politice și economice care pot să apară în fața țărilor membre, conjugarea eforturilor pentru stimularea

dezvoltării economice și social-culturale a țărilor membre. În activitatea sa practică, organizația s-a îndepărtat adesea de țelurile și principiile proclamate în statut, acționînd în unele cazuri în flagrantă contradicție cu ele. Astfel, în 1962 Cuba a fost exclusă ilegal din organizație, iar doi ani mai tîrziu au fost adoptate împotriva acestei țări o serie de „sancțiuni“ ce au instituit practic o blocadă economică.

În ultima vreme tot mai multe state latino-americane s-au dezis de aceste acțiuni, restabilind relațiile diplomatice cu Cuba și pronunțîndu-se pentru abandonarea boicotului economic. Recenta Adunare Generală a Organizației Statelor Americane, care și-a desfășurat lucrările la Washington, a scos în evidență afirmarea tot mai pregnantă a acestor noi tendințe în cadrul O.S.A. Participanții la Adunare au hotărît convocarea unei Conferințe speciale în luna iulie, în Costa Rica, pentru discutarea problemei ridicării sancțiunilor impuse Cubei și pentru stabilirea unei formule procedurale care să permită soluționarea acestei probleme printr-o majoritate simplă de voturi, în locul majorității de două treimi cerută pînă în prezent.

Fundația Europeană Drăgan

Dan Ioan, Satu-Mare — Fundația Europeană Drăgan este un așezămint cultural creat de industriașul italian de origine română Josif Constantin Drăgan, purtînd numele

tatălui său. Fundația are sedii în Palma de Mallorca și Madrid-Spania, Paris-Franța, München-R. F. Germania, Roma și Veneția-Italia, Atena-Grecia, în care se desfășoară activități, reuniuni și simpozioane privind istoria europeană și a României, științele juridice, marketing și probleme de economie a întreprinderii, expoziții de artă etc.

Un accent deosebit este pus pe prezentarea valorilor culturale și artistice ale țării noastre, editarea unor lucrări privind România — trecutul și prezentul ei —, inclusiv activitatea și succesele politicii externe a Republicii Socialiste România, strîns legate de personalitatea președintelui Nicolae Ceaușescu.

Împreună cu Universitatea din Timișoara, Fundația a organizat pînă în prezent patru cursuri postuniversitare în cooperare cu City-University of London, precum și o serie de congrese internaționale de marketing la care au fost antrenați și specialiști români.

ERATA

La articolul „Centrala industrială în perspectiva — 1990 (III)“, publicat în nr. 22 din 30. V. 1975, pag. 13-14-15-32: a) la pag. 14, tabel nr. 8 (col. 1, linia 3) în loc de „energe“ se va citi „energetică“. Totodată se va anula linia orizontală ce apare între „energetică“ și „siderurgie“; b) la pag. 15 (col. 1 rîndul 13 de sus) nu se va citi expresia „în zonă“; c) la pag. 15 (col. 1 rîndul 18 de jos) în loc de „progres cantitativ“ se va citi „progres cumulativ“.

„Habitat“

Vasile Cinepă, Galați — Din inițiativa Organizației Națiunilor Unite, ziua de 5 iunie a fost marcată anul acesta ca Ziua

mondială a mediului înconjurător. Tema aleasă a fost „Așezările umane — Mediul artificial“. În 1976 problemei așezărilor umane îi va fi consacrată o amplă manifestare pe linia O.N.U. sub denumirea „Habitat“. Prin

noțiunea de **habitat** se înțelege în general ansamblul condițiilor care privesc așezările umane. După cum relevă un recent buletin al C.E.E./O.N.U., comunitatea mondială, recunoscînd seriozitatea problemelor cărora vor trebui să le facă față așezările umane în viitor și necesitatea de a lua măsuri urgente, afit pe plan național, cit și internațional, pentru combaterea deteriorării progresive a calității vieții în mediul urban, a hotărît convocarea, sub auspiciile O.N.U., a unei Conferințe internaționale asupra așezărilor umane, la Vancouver, în Canada, în luna iunie 1976.

Potrivit declarației secretarului general al Conferinței, Enrique Penalosa, aceasta ar putea fi cea mai mare dintre conferințele interguvernamentale organizate vreodată sub auspiciile O.N.U. În afara documentelor de

„MODA ÎN AUSTRIA“

În perioada 11—12 iunie 1975, 17 întreprinderi importante din industria austriacă de textile și îmbrăcăminte vor prezenta, în colaborare cu PUBLICOM, în cadrul unei expoziții însoțită de prezentări de modele,

ATRAȚIUNI DE MODĂ PENTRU 1976

Expoziția va avea loc în București, Hotel Intercontinental, Sala „Rapso-dia“ și holul etajului I.

miercuri, 11 iunie 1975 (orele 10.00—16.00 numai pentru specialiști) și joi, 12 iunie 1975 (orele 16.00—18.00 pentru publicul interesat)

Informații detaliate puteți obține de la:

PUBLICOM telefon 14.75.35 și

Biroul Consilierului Comercial al Ambasadei Austriei, telefon 38.61.81

Retribuție

MARIA STĂNESCU, Pitești — La promovarea dv. din funcția de contabil în cea de contabil principal crați îndreptățită la creșterea retribuției tarifare cu o singură clasă de retribuție. Numai dacă la unitatea unde sînteți încadrat prin transfer în interesul serviciului nivelului de bază al retribuției tarifare prevăzute pentru funcția de contabil principal îi corespunde o retribuție care să fie încadrată la o clasă mai mare decît clasa 11 de retribuție, aveți dreptul să fiți încadrat la această clasă. Din datele pe care ni le-ați comunicat ar rezulta că unitatea v-a încadrat cofespunzător reglementărilor în vigoare.

Retribuția absolvenților

ING. C. ZAVOIANU, Nicorești, Galați — Întrucît înainte de obținerea diplomei de absolvire a învățămîntului ați avut o activitate retribuită, avînd calitatea de persoană încadrată în muncă, mai mult de 12 luni trebuie ca de la data repartizării la I.V.V. Galați — unitatea Nicorești — să fiți încadrat cu retribuția tarifară convenită pentru cel de al doilea an de activitate. La terminarea unui an de activitate, după repartizarea ca inginer aveți dreptul să fiți încadrat la nivelul de bază, intrucît, spre deosebire de ceilalți absolvenți, aveți și aveți dreptul să fiți retribuiți de la început cu retribuția prevăzută pentru cel de al doilea an de activitate. În conformitate cu art. 108 din Codul muncii puteți solicita retroactiv diferența de retribuție de la data încadrării.

Unitatea statului național român

(Urmare din pag. 4)

ce. geografice în care s-a format națiunea română. Ele își au geneza în condițiile naturale proprii teritoriului național. Activitatea creatoare a poporului nostru unitar și luptele sale necurmte pentru progres social, unitate și independență națională, au făcut posibilă acumularea elementelor care au dus la constituirea națiunii și formarea statului național. Factorul hotărîtor, determinant în menținerea și consolidarea legăturilor economice, l-a constituit caracterul complementar al economiei țărilor române — format istoricește. Profilul dezvoltării economice al provinciilor române se completează reciproc, subliniind unitatea organică a economiei teritoriilor lor. Creșterea și diversificarea producției capitaliste în țările române cerea în mod obiectiv intensificarea schimbului de mărfuri între ele. Astfel, piața națională s-a format paralel cu extinderea economiei de mărfuri, cu dezvoltarea capitalismului în țările române.

La sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, cînd Transilvania și vechea Românie se aflau în fața capitalismului premonopolist, piața națională se constituise — în pofida granițelor arbitrare ce se mai mențineau între ele — datorită economiei lor complementare, a legăturilor de schimb intense, statornicite istoricește și a stadiului de dezvoltare economico-socială atins. Barierele artificiale frînau dezvoltarea economică atît a vechii Românie, cît, mai ales, a Transilvaniei. Cele două țări române nu mai puteau progresa decît într-un tot unitar, prin desființarea granițelor nefirești dintre ele.

Sporul pentru vechime neînteruptă

ALEXANDRU CHERESTEȘIU, Cluj — Din scrisoarea dv. rezultă că ați solicitat, în repetate rînduri, corectarea carnetului de muncă astfel ca să se constate că aveți o vechime în muncă neînteruptă în aceeași unitate, de peste 20 de ani, dar, din diferite motive, această rectificare s-a făcut de abia în luna noiembrie 1974.

Față de prevederile Codului Muncii precum și ale Deciziei nr. 5 a Plenului Tribunalului Suprem, sînteți îndreptățit să vi se plătească diferența de spor pentru vechime neînteruptă pentru perioada 1 martie 1973—decembrie 1974. Drepturile anterioare aplicării noului Cod al Muncii se consideră prescrise.

Indemnizația de concediu

I.L.L.F., Cluj-Napoca — Indemnizația de concediu convenită personalului care indeplinește funcții la care retribuția include, în afara retribuției tarifare, și o indemnizație, se include — potrivit art. 30 alin. 2 din legea retribuției — în calculul retribuției medii.

Întrucît indemnizația pentru concediul anual de odihnă se stabilește ținîndu-se seama de retribuția medie din ultimele 12 luni premergătoare plecării în concediu, rezultă că indemnizația plătită conform legii nr. 27/1967 se calculează luîndu-se în considerare și sumele primite, în baza prevederilor art. 30 legea susmenționată, drept indemnizații de conducere. Menționăm că pentru perioadele anterioare datei de 1 februarie 1975, se aplică o reglementare similară (conf. H.C.M. nr. 914/1968)

Intemeiat pe știința materialismului istoric, pe bună dreptate tovarășul Nicolae Ceaușescu, a arătat la Alba Iulia cu claritate și fermitate „Oare realizarea unității pentru prima dată a tuturor țărilor române într-un singur stat — necesitate logică, obiectivă a istoriei — sau, dimpotrivă, dominația diferitelor imperii asupra teritoriilor românești a reprezentat o politică expansionistă de cucerire? Istoria însăși a confirmat justețea și necesitatea obiectivă a actului săvîrșit de Mihai Viteazul, prin realizarea ulterioară a idealului său — ideal al tuturor românilor — prin înfăptuirea în epoca modernă a statului național român unitar. Iată de ce Mihai Viteazul rămîne o figură luminoasă, progresistă în cartea de aur a poporului român”.

Desăvîrșirea unificării statului era, deci o problemă vitală pentru națiunea română. Ea a pus de acord forma de organizare statală cu cerințele obiective de dezvoltare ale societății românești. Făurirea cadrului statal al dezvoltării României moderne a avut o înrîurire pozitivă asupra evoluției economice, politice și sociale a țării noastre, a înlesnit creșterea forțelor de producție.

Prin desăvîrșirea unificării statului român, autodeterminarea națională a poporului nostru s-a încheiat. În continuare s-a desfășurat lupta pentru autodeterminarea socială. Sub conducerea Partidului Comunist Român, clasa muncitoare împreună cu aliații săi au lichidat clasele exploatatoare și au edificat noua societate socialistă. Asemenea unor riuri ce curg tumultuos o lungă distanță printre stîncile munților și pe sub codrii întunecoși, spre a ieși pentru totdeauna la lumină, tot așa poporul nostru înfruntînd furtunile istoriei, exploatarea socială și robia națională, își vede realizarea în prezentul socialist și viitorul comunist, a năzuințelor vitale, a drepturilor și libertăților pentru care a luptat de-a lungul secolelor.

revista economica

editată de

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE

Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul numărului 23 din 6 iunie 1975

- 11 iunie 1948 — Semnificațiile actului revoluționar al naționalizării. (Stere Gioga) 1
- Cerințele economice obiective ale desăvîrșirii unității statului național român (II) (conf. univ. dr. Ioan Tiberian) 2

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Specializarea industrială și creșterea economică. Raționalizarea producției și consumului de metal (ing. Gh. Bratoloveanu) 5
- Studii ● analize: Optimizarea cheltuielilor de producție (G. Nicolescu) 8
- Puncte de vedere: Perfecționarea virărilor de sume prin conturile bancare (conf. univ dr. George Șovei) 10
- Studii — experiențe: „Rompetrol” O strategie dinamică în cooperarea inter-națională (Ioan Georgescu, Ștefan Ionescu) 12

CONDUCERE—ORGANIZARE

- Anchetă „R.E.”. 32 de directori generali despre: Centrala industrială în perspectivă — 1990 (IV) (Iulian Bădin) 14
- Estimarea gradului de organizare a muncii (lector I. Dănilă, lector. I. Mihai) 15

TEORII—IDEI

- Prețul mondial — bază a formării prețurilor în comerțul țărilor membre ale CAER (dr. M. Hrovitz) 17
- Ideologie — politică — educație. Stabilitate și responsabilitate în muncă — atașament față de întreprindere (Bucur Tomniuc, Mircea Colotă) 19

ECONOMIE MONDIALĂ

- Relațiile valutare-financiare internaționale în actualitate. O nouă rundă de convorbiri la Paris (dr. Costin Kirileșcu) 24
- Mexic: Creștere și diversificare (Rodica Rădulescu) 26
- Brazilia: Resursele industrializării (Maria Desmireanu) 27
- Tendințe — conjuncturi 28
- Piața monetară internațională 29
- Mondorama 30
- Curier 31

COLEGIUL DE REDACȚIE:

Virgiliu Angheliescu (secretar general de redacție), Stere Gioga, Ioniță Olteanu (redactor șef adjunct), Maria D. Popescu, Ilie Șalapa (redactor șef).

Redacția și administrația: Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22, Sectorul 1, telefon 12 13 69
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.03.01.53 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București

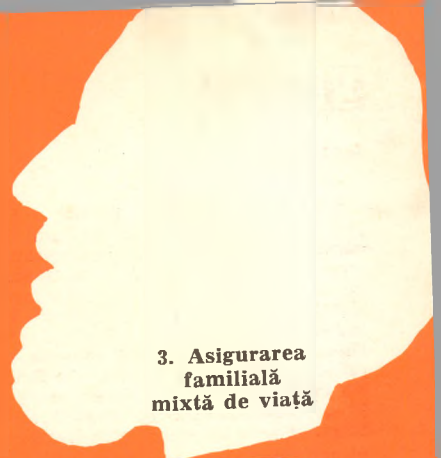
ADAS VA RECOMANDA:

1. Asigurarea mixtă de viață

2. Asigurarea mixtă de viață și suplimentara de accidente

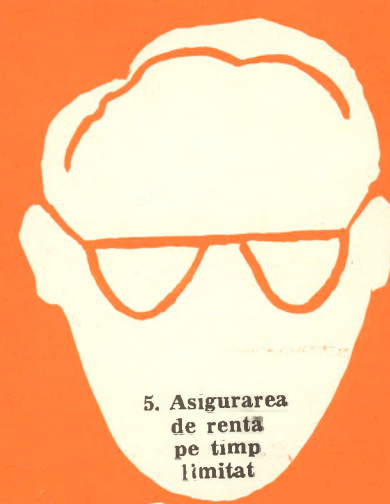
3. Asigurarea familială mixtă de viață

4. Asigurarea mixtă de viață cu pensie pentru urmași

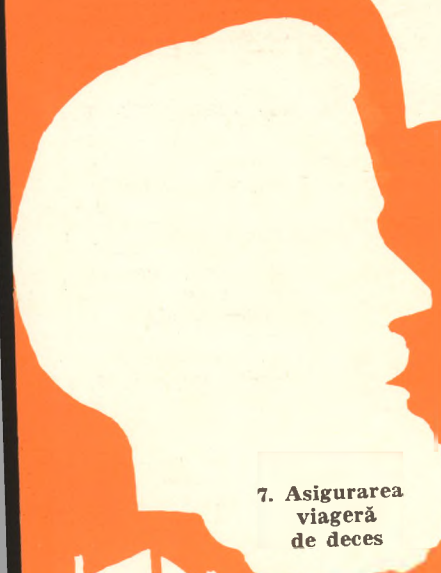
6. Asigurarea cu termen fix

5. Asigurarea de rentă pe timp limitat

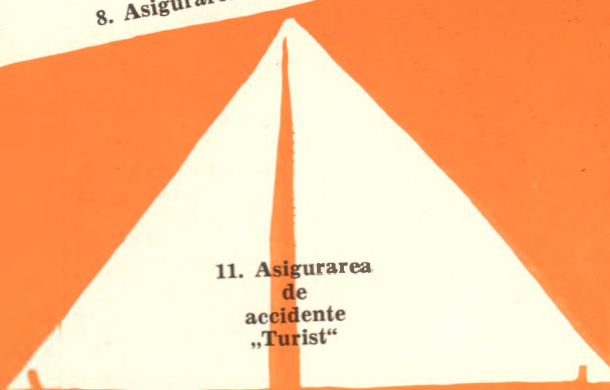
9. Asigurarea de accidente corporale

7. Asigurarea viageră de deces

8. Asigurarea elevilor

11. Asigurarea de accidente „Turist“

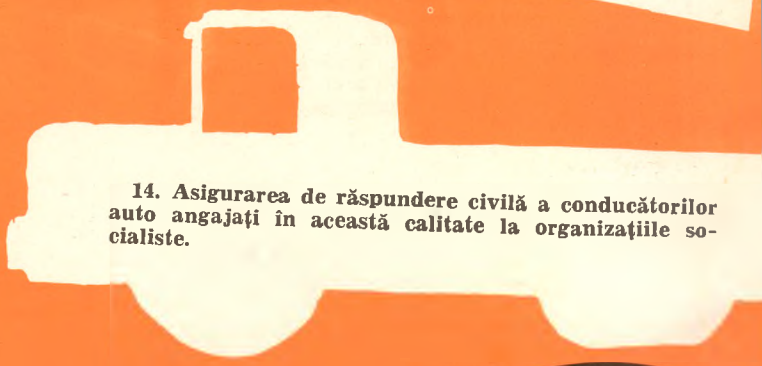
10. Asigurarea familială de accidente

12. Asigurarea complexă a gospodăriilor, persoanelor fizice

13. Asigurarea pentru avarii auto

14. Asigurarea de răspundere civilă a conducătorilor auto angajați în această calitate la organizațiile socialiste.

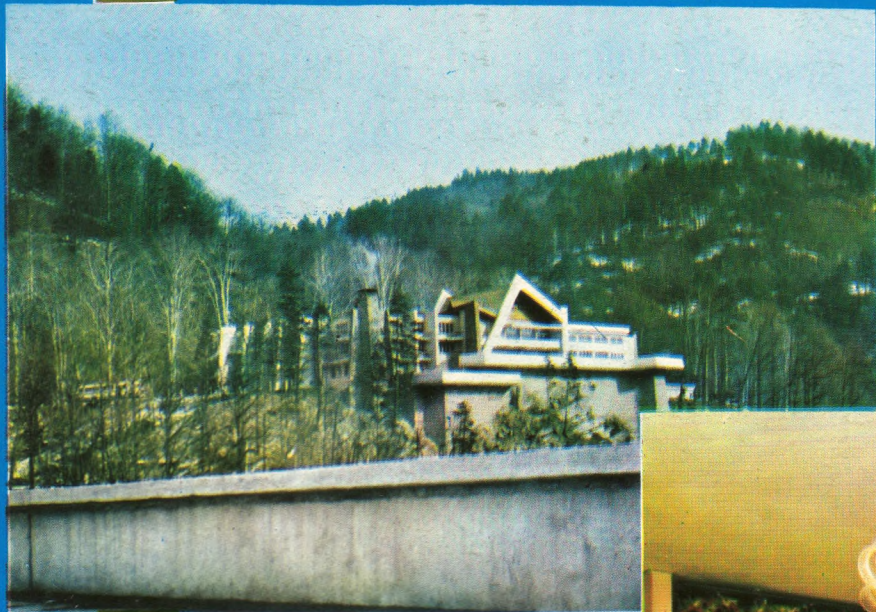
Relații suplimentare în legătură cu oricare din aceste forme de asigurare se pot obține la unitățile ADAS.

adas
ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

VIZITAȚI UNITĂȚILE TURISTICE ALE COOPERĂȚIEI DE CONSUM DIN JUDEȚUL BACĂU !

- HANUL POIANA UZULUI, la 300 m de barajul și lacul de acumulare de pe Valea Uzului (lingă Dărmănești)
- HANUL MĂGURA, la 16 km de Băcău, pe D.N 11

HANUL POIANA UZULUI
Aspect exterior, încadrat de un pitoresc peisaj.

Interior din același han : camere spațioase, luminoase, mobilier confortabil, aspectuos.

Ambele unități, amplasate în locuri pitorești, oferă vizitatorilor condiții optime de popas și recreare. Ele sînt deschise în

tot timpul anului și dispun de camere cu confort modern și încălzire centrală, restaurante, baruri.